

Tisdagen den 8 mars

Kl. 13.00–15.57
18.00–19.18

§ 1 Återrapportering från toppmöte med Turkiet samt informellt europeiskt råd

*Återrapportering från
toppmöte med Turkiet
samt informellt
europeiskt råd*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vid gårdagens toppmöte EU–Turkiet och det informella mötet med Europeiska rådet stod EU:s relationer till Turkiet och migrationsfrågorna i allmänhet i fokus. Det blev en lång mötesdag som efter många turer resulterade i ett gemensamt uttalande från EU:s stats- och regeringschefer.

Processen den här gången var inte optimal. Ett nytt textförslag presenterades under dagen utan förvarning, och vi fick därför anledning att återkomma till nämnden vid ett flertal tillfällen under pågående möte. Jag hoppas att framförhållningen blir bättre framöver.

Vad gäller innehållet i uttalandet handlar det framför allt om relationen till Turkiet, den så kallade västra-Balkan-rutten och stöd till Grekland.

EU:s samarbete med Turkiet behöver utvecklas för att vi ska få en hållbar lösning på flyktingproblematiken. Att få stopp på människosmugglingen är ett av huvudbudskapen i vårt gemensamma uttalande från i går. Det välkomnar vi. Vi måste göra vad vi kan för att gå ifrån kaos och okontrollerad flyktingkris till en mer säker och kontrollerad migration.

Vidare lyfts i uttalandet fram en rad av de förslag på migrationsområdet som presenterades av Turkiet vid sittande bord. De innebär bland annat ett återtagande från Grekland till Turkiet, vidarebosättning av syrier från Turkiet till EU, att man ska arbeta för möjligheten till visumliberalisering från slutet av juni, att ge ytterligare stöd från EU till flyktingarna i Turkiet samt att förbereda öppnandet av nya kapitel i anslutningsförhandlingarna.

Eftersom det fanns så många oklarheter och frågetecken om hur förslagen skulle genomföras var det viktigt för regeringen att det i delen av texten om Turkiet återspeglades att asylrätten måste värnas. Vi lyckades också få in skrivningar om att man skulle respektera EU:s lagar och internationell rätt. Vi måste vara tydliga med att vi står upp för och står fast vid dessa väldigt viktiga principer.

Vad gäller ytterligare finansiering som har aviserats i uttalandet vill jag än en gång understryka att det här inte är att ge pengar till den turkiska staten, utan det här är att ge stöd till de flyktingar som finns i Turkiet, och det är en väsentlig skillnad.

För visumliberaliseringsprocessen finns det en vägkarta som ligger fast och som noggrant ska följas. Det är ju genom Turkiets EU-anslutningsprocess som EU har den största möjligheten att ställa tydliga krav på Turkiet och på så sätt understödja en demokratisk utveckling till gagn för hela befolkningen i Turkiet. Samarbetet med Turkiet utgår ifrån tydliga förväntningar på fortsatta reformer och en fördjupad demokratisering.

Fru talman! Låt mig också i det här sammanhanget lyfta fram att flera av oss redan i början av mötet med Turkiet tog upp behovet av att Turkiet respekterar yttrande- och tryckfrihet med anledning av helgens tillslag mot tidningen Zaman och överlag den oroande interna utvecklingen i landet. Detta nämns också i uttalandet.

Nu har Europeiska rådets ordförande Tusk fått ett mandat för att utveckla de olika förslagen och återkomma till toppmötet nästa vecka. Det innebär också att vi kommer att återkomma till nämnden i dessa frågor.

Utöver Turkiet behandlade mötet och uttalandet den så kallade västra-Balkan-rutten, att man skulle ge stöd till Grekland. EU måste kunna bistå Grekland i hanteringen av den humanitära situationen som är mycket svår och som vi ser just nu.

Genom omfördelningsmekanismen ska man fördela asylsökande till olika länder inom EU. Här enades vi om att den processen måste skyndas på. Det har vi sagt många gånger, och jag är väl medveten om detta. Jag har fortsatt att driva på för att vi måste få till en konkret handlingsplan för hur det ska gå till. Som en del av det har kommissionen nu åtagit sig att regelbundet rapportera om utvecklingen till rådet.

Kommissionens förslag till nödhjälp inom EU är ju ett sätt att bistå Grekland, och jag välkomnar det. Samtidigt är det viktigt att det sker genom omfördelning av befintliga EU-medel. Hur instrumentet ska utformas kommer att bli föremål för vidare hantering i allmänna rådet den 15 mars. Där kommer regeringen att återkomma i ärendet.

Som avslutande ord, fru talman, vill jag återigen inskräpa allvaret i den här situationen. Klarar vi inte att hantera flyktingkrisen på ett gemensamt och hållbart sätt inom Europeiska unionen är det mycket stora värden som står på spel. Vi kommer redan vid mötet med Europeiska rådet nästa vecka att återkomma till de frågorna.

Fru talman! Detta var återrapporteringen från mötet.

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för rapporten från Europeiska rådet. Det var onekligen en ganska intensiv dag i går. Från början trodde vi att det här mötet skulle bli nästan ett icke-möte, men det utvecklades till någonting annat. Jag är glad att statsministern tar med sig till kommissionen att de länder som har en EU-nämnd har lite svårt att hänga med i turerna.

Som statsministern sa är Turkiet en nyckelspelare. Turkiet har många brister, och jag är glad över att man har framfört synpunkter på mediefrihet och andra saker. Men man kan inte komma ifrån att Turkiet har tagit ett väldigt stort ansvar i den pågående flyktingkatastrofen genom att ta emot så många flyktingar från Syrien. Nu handlar det självklart om hur vi ska hantera detta framöver.

Jag är också glad över att man har anslagit pengar, inte till Turkiet som stat utan till människor, flyktingar, skolgång, sjukvård för att på olika sätt

göra livet drägligt för dem. Det förs också en diskussion om man kan göra mer.

Det fördes en diskussion om visumliberalisering. Det är otroligt viktigt att vi inte släpper – och det vet jag att statsministern inte gör – detta med omfördelning. Hade vi genomfört det som EU redan har beslutat hade vi haft mycket mindre problem nu.

Jag tycker också att det är väldigt bra att regeringen har varit drivande för att de förslag som nu finns ska vara i enlighet med internationell rätt och de konventioner som har med asylrätt att göra.

Vi i EU-nämnden har ju glädje att träffa statsministern nästa vecka inför ett nytt möte i Europeiska rådet. Min fråga är: Hur ser processen ut inför det? Statsministern var lite inne på det, men jag skulle vilja att han utvecklade detta.

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det gäller att påpeka för kommissionen att vi har den ordningen med en EU-nämnd som vi ska konsultera, och vi är väldigt tydliga med att vi tänker stå upp för den. Det är vårt regelverk helt enkelt, och det får kommissionen respektera.

När det gäller Turkiets mediefrihet har vi konstaterat att det som sker i landet är problematiskt, och det har vi också sagt.

Jag hävdar återigen att framför allt en eventuell anslutningsprocess och öppnandet av nya kapitel, specifikt kap. 23 och 24, gör att vi får en möjlighet att hålla dialogen igång med Turkiet om hur rule of law, mänskliga rättigheter med mera ska respekteras och utvecklas. Det ser jag som en bra ledstång för arbetet, och det tänker vi hålla oss till.

Omfördelningen tar alldeles för lång tid, ja. Om jag är rätt underrättad är det 16 länder som har informerat om att de är villiga, men det är ändå någonting som inte fungerar om vi bara har kommit upp någonstans runt 500. Siffran rör sig väldigt lite.

När det gäller processerna inför nästa möte jobbar ordförande Tusk nu utifrån de principer som finns i det här uttalandet. Hur ska det här preciseras? Hur ska det bli mer konkret? Hur ska det utföras i enlighet med de olika principerna? Det är det Tusk nu ska jobba med. I den processen får man återkomma till Europeiska rådet om hur man tänker göra. Det är därför jag säger att vi får anledning att återkomma till nämnden och föra processen vidare.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. Det är riktigt som statsministern säger – vi kommer av förklarliga skäl att få ägna väldigt mycket tid åt de här frågorna nästa vecka, men också på de olika rådsmötena, när de olika förslagen ska konkretiseras.

Vad gäller de förslag som finns om hur man ska hantera återtagande, tillbakasändning och så vidare måste vi självklart verkligen bevaka att detta är i enlighet med internationell rätt och de konventioner vi har. Som jag tidigare sa är jag väldigt glad att statsministern varit så tydlig och drivande i den här frågan och faktiskt fått med detta också i slutsatserna. Det är sådant som inte är självklart när 28 länder ska enas. Allt handlar om ett givande och tagande.

Prot. 2015/16:76
8 mars

*Återrapportering från
toppmöte med Turkiet
samt informellt
europeiskt råd*

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi återkommer som sagt om detta. Något jag tror är viktigt att hålla i minnet är, som jag sa i min rapportering, att vi måste få bort människosmugglingen. Vi måste sätta stopp för detta. Över 400 människor hade omkommit fram till 26 februari. Vi måste bort från det. Det är inte okej att vi har några skrupelfria personer som gör pengar på människors olycka och utsätter människor för detta fruktansvärda.

Att vrida det här i en annan riktning, så att vi får bort det och i stället får en ordnad migration från Turkiet till EU, anser jag vara någonting att sträva efter. Det är en av huvudambitionerna: stopp för att människor dör på Medelhavet. Det här är ett sätt att få till stånd detta.

Anf. 6 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru talman! Vi ser ett allvarligt läge i Europa med flyktingkrisen. Vi ser samtidigt oroande tendenser i Turkiet när det gäller medier och yttrandefrihet. Vi uppmanade inför det här toppmötet statsministern att lyfta fram den frågan på mötet. Nu får vi rapporter om att statsministern också gjorde så. Likväl har jag inte riktigt sett hur frågan tagits om hand. Hur togs den om hand i uttalandet, hur kritiserade man Turkiet, hur bemötte Turkiet kritiken och hur kommer Turkiet att agera framöver? Det är viktigt att veta.

Frågan är allvarlig, och det är nu viktigt att man kommer framåt med en lösning. Det här uttalandet ger hopp om att man kommer framåt med Turkiet. Jag vill därför fråga statsministern om omfördelningsmekanismen. Det är viktigt att den kommer till stånd. Men är det statsministerns mening att Sverige ska delta i omfördelningen när det gäller att ta emot flyktingar från Turkiet och omfördela dem till Sverige?

Statsministern säger att frågan om omfördelningen har diskuterats många gånger på många möten. Det instämmer jag i. Statsministern säger att han är beredd att lägga fram en handlingsplan. Jag undrar: När är statsministern beredd att också använda budgeten för att det ska löna sig att göra rätt och inte löna sig att göra fel?

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, tendenserna i Turkiet är oroande. Att vi ser en oroande utveckling togs upp direkt vid mötet med premiärminister Davutoğlu. Det refererades direkt till det som hände med tidningen Zaman och i allmänhet till att det, kort uttryckt, inte är någon bra utveckling.

Deras förklaring till det skedda är att det är fråga om domstolsbeslut i deras land, att det är en oberoende domstol som har fattat de här besluten. Det är deras försvar för vad som sker. Det var flera av stats- och regeringscheferna som tog upp frågan, och det här var alltså det svar vi fick av premiärminister Davutoğlu. Det som nu står i uttalandet är: "The EU Heads of State or Government also discussed with the Turkish Prime Minister the situation of the media in Turkey." Det är det som har gjorts.

En av mina poänger är att om vi öppnar fler kapitler i anslutningsprocessen, framför allt kap. 23 och 34, finns det en process för hur saker och ting ska göras, vad som ska göras och vad som ska uppfyllas för att Turkiet ska komma i fråga för ett medlemskap. Där ingår inte minst tryckfrihet, mötesfrihet och mänskliga rättigheter överlag.

När det gäller omfördelningsmekanismen är det, med tanke på det som vi redan har gjort, inte meningen att Sverige ska vara med. Men om vi når en lösning och en situation där vi kommit till rätta med den akuta, kortsiktiga, farliga och osäkra flyktingsituationen och kan gå över till en mer hanterbar och ordnad migration tycker jag att vi alla ska ställa upp på ett sådant system. Dock har vi sagt att vi vid det här tillfället, med anledning av de åtaganden som vi redan har gjort, inte är redo för detta. Men på sikt vill vi delta i ett system där vi fördelar inom EU.

Anf. 8 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru talman! Jag beklagar att statsministern inte drev budgetfrågan. Jag hoppas att han gör det nästa vecka, om en och en halv vecka, när stats- och regeringscheferna möts igen.

Det är lite otydligt vilken linje Sverige hade i förhandlingarna. Det var några känsliga frågor, bland annat frågan om säkra zoner. Vi moderater är skeptiska till om det är möjligt att upprätthålla säkra zoner i Turkiet.

Vidare undrar jag om synen på Natoinsatsen, som blev operativ i går. Utrikesministern har varit kritisk, men enligt vad jag nu förstår kanske statsministern välkomnar detta.

För att man ska kunna skicka tillbaka flyktingar till Turkiet måste väl ändå landet klassas som säkert. Är det statsministerns ståndpunkt att Turkiet bör klassas som ett säkert land?

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Gällande användningen av budgeten är det inte så enkelt som det kanske kan låta, att det bara är att göra någonting. Man får hålla sig till det regelverk som finns.

Däremot är det uppenbart så att länder som exempelvis Sverige, som är nettobidragsgivare till EU, på sikt inte kommer att kunna stå upp för det vi gör om det är så att några ska ge och några inte ska behöva ge någonting alls, eller i det här fallet ens ställa upp i en svår flyktingsituation när EU:s 28 medlemsländer ska hjälpas åt. Det kommer på sikt att bli tufft, och det är vårt budskap till dem.

När det gäller säkra zoner finns det ett uttalande om en ambition att få till stånd något som är humanitarian safe, och det vore bra om man kunde uppnå det. Men det ska naturligtvis ske parallellt med det som görs av FN, inte minst FN:s säkerhetsråd. Jag har precis haft ett samtal med Staffan de Mistura på det området. Där kommer EU att köra parallellt med FN och det arbete som man gör där för fredsprocessen.

Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD):

Fru talman! Jag tackar statsministern för föredragningen.

När det gäller de viktiga frågorna om massinvandringskrisen och Turkiets inblandning är det självklart viktigt att föra samtal mellan EU och Turkiet. Vi är här i Europa och Europeiska unionen såklart delvis beroende av Turkiet i detta sammanhang.

Men samtidigt är det helt orimligt, menar jag och mitt parti Sverigedemokraterna, att Turkiet håller EU som gisslan i det här fallet. Det är helt orimligt att vi ska gå viseringslättnader till mötes. Det är helt orimligt att vi ska gå förhandlingar och kapitel om anslutning till mötes. Det är också

helt orimligt att vi ska gå ett turkiskt EU-medlemskap till mötes. Det får inte ske.

Här menar vi från Sverigedemokraternas sida att regeringen och statsministern är väldigt naiva. Ungefär 3 procent av Turkiets yta ligger i Europa. Vi har sett en islamistisk utveckling i Turkiet under många år.

Om man tittar på den ekonomiska situationen för landet: Man har bara en bråkdel av Sveriges bnp, till exempel. Vi ser en utbredd korruption. Vi ser att man inte respekterar de mänskliga rättigheterna. Vi ser hur minoriteter behandlas i Turkiet.

Det är helt fel väg att gå att försöka få in Turkiet som fullvärdig medlem i Europeiska unionen på det här sättet. Det är helt fel väg att böja sig för de här hoten, den här gisslansituationen. I stället ska vi självklart hjälpa till mer på plats. Det är det som länder som till exempel Libanon och Jordanien efterfrågar.

Det kaos som statsministern refererar till har orsakats av länder som Sverige och den svenska regeringen. Det är den signalpolitik som har förts i decennier som har sett till att vi har fått det här kaoset. Se i stället till att få ett återvändandeavtal på plats med Turkiet! Avbryt alla viseringslättnader och diskussioner om medlemskap!

Min fråga till statsministern, fru talman, är: Varför lägger sig Sverige, EU och statsministern platt för Turkiet i den här frågan?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Pavel Gamov gör misstaget att tro att detta bara handlar om att bjuda in till ett medlemskap och att det sedan är klart. Men det är inte så det går till.

Samtidigt som Pavel Gamov erkänner att det delvis finns ett beroende här säger han: Se till att fixa ett återvändandeavtal! Här ska alltså den ena parten sitta och säga: Det är bara vi som ska ha, och det finns inget ömsesidigt beroende. Jo, det finns ett ömsesidigt beroende.

Man ska komma ihåg att Turkiet har en vinst av att EU fungerar. Det är bara att titta på hur det ser ut i Turkiets omvärld. Där fungerar det inte. Det är en mycket orolig omvärld. Om EU då fungerar och fungerar väl och kan hantera flyktingkrisen har Turkiet nytta av det, liksom EU har det.

I den här stunden, när vi nu har möjlighet att komma åt människosmuggling och en kaosartad flyktingsituation och göra något åt det på riktigt, ställer sig Sverigedemokraterna som vanligt vid sidan. Vi tänker göra det som krävs för att få stopp på människosmugglingen och se till att vi kan få en ordnad migration.

När det gäller viseringskrav och annat: De är just krav, en ledstång för hur man ska ta sig vidare. Vad är det som ska uppfyllas för att man ska kunna få visumliberalisering? Det är en mycket tydlig lista för det, så det är bara att ta del av den. Samma sak gäller om man eventuellt ska komma igång med öppnandet av kapitlen för anslutning. Där finns det också mycket tydliga kriterier som jag har nämnt vid två tillfällen. Det är kap. 23 och kap. 24. Vad innehåller de? Jo, det är just de krav som man ska uppfylla för att det ska bli ett medlemskap. Därmed har vi en ordnad process för detta, och det tycker jag är bra.

Vi har all anledning att förstå att vi är en del i en omvärld, och den delen av vår omvärld betyder mycket för oss. Det är så påtagligt för oss

vad som händer i Mellanöstern och den delen av världen, som Turkiet ligger så nära, och då är det klart att vi också ska försöka hitta vägar att hjälpa åt.

Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD):

Fru talman! Återigen: Det kaos som det refereras till har orsakats av statsministern och regeringen. Det har inte orsakats av Turkiet eller länderna runt omkring Turkiet, som har försökt ta sitt ansvar. Det har orsakats av länder som Sverige, Tyskland och Österrike, som har haft en slapphänt signalpolitik, som har haft en pull-faktor hit för den här massinvandringskrisen.

När det gäller Turkiet: Vi ska absolut ha diskussion och dialog med dem, och vi kan ha ett ekonomiskt utbyte. Men vi ska absolut inte släppa in Turkiet som en fullvärdig medlem i Europeiska unionen. Det är helt orimligt. Det är inget som svenska folket vill ha. Det är inget som de övriga europeiska folken vill ha.

Turkiet är inte ett europeiskt land. 3 procent av ytan ligger i Europa. Turkiet är inte ett europeiskt land vare sig religiöst, kulturellt eller språkligt. Turkiet är däremot ett mycket stort land och har stora problem. Vi bör absolut ha dialog med dem, men vi ska inte släppa in dem som medlem i unionen.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag tror att det är uppenbart för de flesta att det kaos som vi har sett nu beror på att vi har ett mycket grymt krig i Syrien. Det beror inte på den svenska regeringen. Det beror inte på EU. Det beror på detta fasansfulla krig, som har pågått i fem år.

Nu har vi möjligtvis en fredsprocess, och vi hoppas att vapenvilan håller på riktigt och att vi kan få igång en fredsprocess, så att befolkningen i Syrien kan se framtiden an med tillförsikt. Där ligger problemet.

Vi har fått stå upp för internationella konventioner, att människor som flyr från krig, tortyr och elände har en möjlighet att söka asyl. Det är ett internationellt åtagande som vi ska stå upp för. Men vi har också sagt att vi inte ska göra det på ett oproportionerligt sätt, utan alla länder i EU måste ta sitt ansvar, och det är vad det handlar om.

Det är bra med en bra relation till Turkiet. Vi ska utveckla den. Den är betydelsefull.

Anf. 14 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Det var, precis som statsministern sa, inte någon vidare bra process att komma med ett papper vid sittande bord. Vi försökte hantera det i går så gott vi kunde.

Nu har vi en vecka på oss att rätta till eventuella oklarheter. Vi har nu fått in papperet, och det är bra. Man ska inte utvisa folk som behov av internationellt skydd. Men samtidigt ska man skicka tillbaka så effektivt som möjligt. Vi ska försvara rätten till individuell prövning. Men samtidigt ska det vara en mycket snabb process. Vi ska öka kontrollen och övervakningen. Men samtidigt ska vi öppna en rutt för legal migration.

Det finns en hel del motsättningar. Samtidigt ska vi finansiera skolor, sjukhus och mat, så att människor får en drägligare tillvaro i lägren. Men

Prot. 2015/16:76
8 mars

*Återrapportering från
toppmöte med Turkiet
samt informellt
europeiskt råd*

samtidigt har vi inte bestämt hur det ska gå till. Det är mycket som ska redas ut den här veckan.

Jag ser faktiskt att Sverige har en historisk roll. Som statsministern säger: Vi ska ha ordning och reda vid våra gränser. Men så kan det bli bara om det bygger på full respekt för mänskliga rättigheter och de internationella konventioner som EU bygger på. Man ska få sin sak prövad. Man ska ha skydd mot våld och förtryck. Den rätten måste upprätthållas.

Om vi inte lyckas med den kampen under den här veckan får vi en situation där EU bygger murar och river ned folkrätten. Då har vi ingen moralisk pondus när vi ska be diktatorer och andra att skärpa sig. Det är oerhört viktigt att vi lyckas, och jag vet att regeringen driver på här för att försvara folkrätten, försvara den lagligen rätten för människor att söka skydd. Det är den stora utmaningen.

Då blir min fråga: Hur ser utsikterna ut? Jag vet att många andra vill stänga gränsen och att det sedan ska vara klart. Hur ser utmaningen ut? Vad har vi för chanser att vinna, så att förslaget blir rimligt i slutändan?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Utmaningen ligger i den balans som Carl Schlyter beskriver. Vi vill se till att stoppa denna människosmuggling, denna inhumana hantering av människor, där uppemot 500 människor har dött så här långt. Det måste vi få ett stopp på. Jag anser att det är viktigt ansvar för oss.

Det gäller att försöka växla över det till ett ordnat mottagande, där man ser på vilka som ska komma och hur fördelningen ska ske. Det kommer att ta tid att få ett helt nytt system på plats, men jag tycker att vi ska ha den bilden framför oss. Vi ska bort från den inhumana hanteringen och se till att vi har ett mottagande som är ordnat. Det är precis där balansen ligger, och det är där detaljerna och det konkreta utförandet måste utformas. Att få slut på kaoset är egentligen huvudbudskapet. Det kommer man att klara, menar vi, om man förstör affärsmodellen, för dessvärre är Medelhavet en affärsmodell, och den är inte human.

I övrigt är det hjälp till inte minst Grekland som behövs nu, en assistans till Grekland i en mycket svår situation. De människor som finns där nu och som finns på öarna ska ju till fastlandet, och sedan måste det bli en bra hantering. Sverige är berett att bistå med ytterligare hjälp vad gäller prefabricerade hus, tält och vad som kan behövas för att de ska få en dräglig situation.

Precis som Carl Schlyter påpekar gäller det ytterst att vi måste stå upp för asylrätten. Vi måste ha ordning på våra yttre gränser för att det också ska fungera inne i EU. Men i detta ska det finnas en rätt till asyl. Allrahelst vill vi åstadkomma ett så ordnat flyktingmottagande som det någonsin går, för det är det bästa vi kan göra för flyktingarna.

Anf. 16 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Det är i prövningens tid som vi behöver försvara mänskliga rättigheter som mest. Det är lätt att säga att vi vill ha en massa mänskliga rättigheter när det finns minst behov av dem. När behovet växer måste också försvaret av dem måste växa. Jag ser det mycket som Sveriges uppgift. Många andra länder har ju inte tagit på sig den rollen. Det är viktigt.

Den andra frågan jag har gäller Turkiet. Nu samarbetar vi med Turkiet i den här frågan. Det finns en risk att flyktingströmmen flyttar över till andra länder som har ännu svårare demokratiska problem. Det gäller att se till att EU inte hamnar i en gisslansituation där länder utnyttjar detta för att påverka EU på odemokratiska sätt.

Jag har en fråga beträffande Turkiet, om man nu ska inleda förhandlingar. Där stänger de ned tidningar. De har bristande pressfrihet. De har våld mot interna minoriteter. Det är förbjudet att ens nämna ett folkmord som alla vet hände.

Det är en lång rad saker som Turkiet måste ta tag i. Den här processen kan bli ett led i att se till att det görs bättre. Vad gör statsministern för bedömning? Kommer strategin att lyckas?

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först och främst delar jag uppfattningen att det är i prövningens tid det verkligen gäller: Står man upp för mänskliga rättigheter eller inte? Det är helt korrekt. Det ska vi göra, och det gör vi.

När det gäller samarbetet med Turkiet är det samma svar igen. Min bedömning är att om man har en ordnad process, exempelvis att man öppnar kapitel i medlemsansökningsprocessen, finns det ledstänger för vad som ska uppfyllas och vad som ska vara gjort för att man ska kunna komma i fråga.

Nu nämns fem kapitel: energi, transport, mänskliga rättigheter och utrikes frågor. Det är två kapitel som har med mänskliga rättigheter att göra, kan man säga: 23 och 24. Om de öppnas finns frågan: Vad ska uppfyllas? Det kan inte bli något närmande och något medlemskap om detta inte uppfylls. Det måste vi vara oerhört tydliga med, och det är samma sak vad gäller visumliberaliseringsprocessen. De kriterier som står där måste uppfyllas för att det ska bli resultat.

Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för redovisningen! Även jag vill göra konstaterandet att det är viktigt att vi upprätthåller den fria rörligheten inom Schengenområdet nu när fler och fler medlemsstater stänger sina gränser. Då fordras en yttre gräns.

Jag går nu över till att tala om Turkiet. Jag tycker att det är oerhört viktigt att igen höra statsministern uttala att det är Köpenhamnskriterierna som gäller och ingenting annat. Turkiet kan inte, och ska inte, ha någon fribiljett för inträde i vår union. Man måste stå upp för de kriterier som vi har satt upp för medlemskap i vår union, och det inkluderar bland annat de mänskliga rättigheterna.

Så över till asylrätten, som vi alla tycker är viktig. I uttalandet står det att irreguljära migranter ska återsändas till Turkiet om de kommer därifrån. Samtidigt sägs det att för varje syrier som sänds tillbaka ska en annan syrier kunna få tillträde till EU-området.

Men hur blir det med asylrätten för en irakier, en iranier eller en afghan? De ska ju också återsändas. Vem ska pröva deras asylskäl? Står vi verkligen, statsministern, för det vi uttalar, nämligen upp för att skydda människor som är i nöd och flyr undan förtryck och förföljelse?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är självklart inte så att Turkiet ska ha någon fribiljett. Jag vet inte hur många gånger jag ska behöva uttrycka det.

De processer som gäller för visumliberalisering respektive eventuella anslutningsförhandlingar ska fullföljas. Där är vi helt överens, regeringscheferna och statscheferna. Det finns ingen fribiljett för Turkiet; det finns ingen fribiljett för någon. Det är för mig en viss trygghet i detta. Det finns en ledstång som vi får hålla oss till, och det finns vissa saker som ska uppfyllas innan detta kan bli aktuellt.

När det gäller asylrätten finns det två formuleringar som är intressanta. En är den som Eskil Erlandsson pekar på: to return all new irregular migrants. Sedan finns en skrivning längre fram: to assist Greece in ensuring comprehensive large scale and fast track returns to Turkey of all irregular migrants not in need of international protection.

Det här är en fråga som måste tydliggöras. Vad innebär det? Tsipras beskriver hur de gör i Grekland, och det är även där en form av individuell hantering. Man tar varje individ för sig och vill naturligtvis skynda på processen så att den ska gå så fort som möjligt. Man ser möjligheter att få en snabbare process med att återsända till Turkiet.

Det är det här vi har tryckt på. Det finns människor som kan komma att behöva skydd i Grekland, där det uttalas i Grekland. Det är precis denna typ av frågor som nu måste tydliggöras. Vad är det som ska gälla i olika situationer?

Det är detta som Tusk nu har ett mandat att ta fram ett förtydligande av. Det finns alltså två skrivningar som är viktiga och som vi tänker fortsätta att driva och hålla i.

Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag värdesätter det uttalande som statsministern återigen gjorde angående Turkiet. Vi har inga skilda meningar, men jag vill gärna ha det fastnitat, så att säga, i protokollet.

Jag går över till frågan om asylskäl. Jag sa vid vårt sista samråd under gårdagskvällen och natten att jag förbehåller mig rätten att återkomma apropå att det vid det tillfället inte gick att reda ut hur det blir med de människor som söker skydd på vår kontinent och som inte är syrier. Jag förutsätter att vi till det kommande mötet får en sådan möjlighet så att vi inte behöver diskutera frågeställningen om att på något sätt skjuta asylrätten ifrån oss.

Jag vill gärna ha ett löfte från statsministern om att det blir så.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi har stått upp för asylrätten. Det var därför vi fick in de skrivningar som står här om respekten för både internationell lag och EU:s lag. Det var vi som drev in denna skrivning.

Nu måste det tydliggöras mer exakt hur detta ska gå till. Det gjordes såklart inte på gårdagens möte med regeringscheferna och statscheferna. Det är det som ska tydliggöras nu. Det är det uppdrag som Tusk har, och det är det som ska levereras. Jag kan inte berätta här och nu exakt hur det ska gå till, för det är det som ingår i mandatet. Men vi har samma grundinställning: Vi vill stå upp för asylrätten.

Samtidigt ska vi komma ihåg att vi måste se helheten. Det budskap som jag talade om i början är att vi vill få stopp på de farliga irreguljära flyktvägarna över Medelhavet där människor dör i hundratal. Det måste vi få ett stopp på. Den signalen måste vara tydlig: Få bort det, ta kål på den affärsmodellen och återkom till en mer reglerad invandring där flyktingar kan få en mycket mer human behandling!

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen! Gårdagen var dys-ter för Europeiska unionen och för asylrätten. Nu blir Turkiet vår gränspolis och vår gränsvakt. Dit ska flyktingar sändas tillbaka utan prövning. Det är att sätta asylrätten ur spel.

Vilken sorts land är det som flyktingarna ska sändas tillbaka till? Turkiet ger inte någon icke-europé flyktingstatus – inte någon. Det är Turkiets flyktingpolitik. Man direktavvisar flyktingar till krigets Syrien. Det är Turkiet som ska vara vår gränspolis.

Turkiet blir alltmer auktoritärt. Förtrycket mot kurderna hårdnar. Det demokratiska prokurdiska partiet HDP förföljs med något som liknar terror. Pressfriheten angrips öppet. De ska vara vår gränsvakt.

Tidigare har regeringen sagt att Turkiet inte är ett säkert asylland. Man har pekat på att Turkiet inte fullföljer internationella konventioner, och man har pekat på hur situationen ser ut för flyktingarna i landet. I går verkade det ändras.

Min fråga till statsminister Löfven är: Anser statsministern att Turkiet är ett säkert asylland?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag menar att man måste se helheten. Vi måste också se de problem som vi faktiskt har. Vi har massor av människor som flyr hals över huvud. De sätter sig i båtar som inte är sjövärdiga, de betalar pengar till dessa fullständigt skrupelfria människosmugglare och de dör på Medelhavet. Det är ett problem vi har.

Vi har en väldigt svår flyktingsituation också i EU och i Europa. Den svåraste finns naturligtvis där människor verkligen far illa, men den finns också här. Vi har olika sätt att hantera det. Endera bortser vi från att Turkiet finns där och att det ligger där det ligger, eller så ser vi att det är en del av problemet och även en del av lösningen.

Då tycker jag att det är vettigt att försöka söka en samförståndslösning med Turkiet. Det har länge varit en svensk position att vi vill att Turkiet ska bli medlem av Europeiska unionen under vissa förutsättningar. Vi tycker att det är viktigt. Att då i det här läget stöta bort dem och säga att de inte har någon uppgift att fylla och att vi klarar det här på egen hand menar jag inte är realistiskt. Vi ska ta den här möjligheten.

Turkiet kommer inte att vara gränspolis. Det menar jag är fel uttryckt. Det görs en individuell prövning av de människor som kommer till Grekland, och det är det som Tsipras beskriver för oss. De gör den där. Nu är tanken att fler ska skickas tillbaka till Turkiet, och det är för att få stopp på människosmugglingen – vi måste få stopp på den – och att vi i stället i en ordnad form kan ta människor från Turkiet till EU utan att de ska behöva göra de här farliga resorna. Det är det som det här handlar om.

Prot. 2015/16:76
8 mars

*Återrapportering från
toppmöte med Turkiet
samt informellt
europeiskt råd*

För att det här nu ska fungera måste detaljerna komma på plats. Hur ska detta utföras? Vad gäller exempelvis för non-refoulement? Det är en internationell regel, och EU-kommissionen gör bedömningen att Turkiet omfattas av den. Man får inte skicka tillbaka människor till vilka villkor som helst. Det här måste tydliggöras och konkretiseras.

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag ställde en rak fråga till statsministern: om han anser att Turkiet är ett säkert asylland. Jag fick inget svar. Ibland kan bristen på svar vara ett svar i sig. Så är det tyvärr i det här fallet, för Turkiet är inte ett säkert asylland, och det är dit människor ska direktavvisas från Grekland.

Även UNHCR, FN:s flyktingkommissarie, har varnat flera gånger för den här överenskommelsen. Ledande företrädare för UNHCR har sagt att risken är att det här leder till att man upphäver den individuella prövningen och att avtalet kan bryta mot internationell rätt. Det är alltså FN:s flyktingorgan vi talar om.

Jag skulle vilja återkomma till min fråga till Stefan Löfven. Anser regeringen att Turkiet är ett säkert asylland?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Den frågan har vi haft uppe här, och vi har sagt att vi inte anser det, inte minst beroende på kurdernas situation.

Grekland och Turkiet har ett avtal, och det är Greklands situation som vi försöker att lösa. I den kontexten blir det den här ordningen. Vi måste få stopp på den grymma människosmugglingen; jag hävdar det bestämt. Det finns ingen enkel lösning på det. Men vi är också beredda att direkt från Turkiet, i en ordnad form, ta emot flyktingar så att de inte behöver göra den här farliga resan.

UNHCR har en del olika uppfattningar men anser att vi måste försöka få stopp på den inhumana trafficking som sker över Medelhavet. Det är också UNHCR:s position. Vi är en mycket stark givare och ger stöd till UNHCR, så jag tror att vi kommer att klara ut den situationen.

Anf. 26 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Tack, statsministern, för ytterligare en återrapportering i ett ämne som vi alla är väldigt engagerade i! Det märks av de här diskussionerna.

Precis som statsministern sa beror den humanitära krisen på krig, terrorism, förföljelse och miljökatastrofer. Den beror inte på något annat, och det var skönt att statsministern gjorde det så tydligt. Men den beror ändå till stor del också på EU:s totala oförmåga att gemensamt hantera det som nu blivit en humanitär kris men som inte hade behövt vara det. Vi vet alla att om vi redan från början hade haft en gemensam asylpolitik skulle vi inte ha stått i det hav av elände som vi gör just nu.

Ska vi vara lite självkritiska också, för det är på sin plats att vara det ibland, ilade inte Sverige till undsättning när länderna i södra kanten av EU redan för flera år sedan skrek om hjälp för att de inte kunde hantera situationen. Det är inte förrän flyktingarna har kommit upp hit som vi plötsligt driver frågan så skarpt som vi gör. Vi ska nog alltså vara lite självkritiska också.

Förra gången statsministern var i EU-nämnden ställde jag en konkret fråga om ett uttalande som han gjorde. Då sa statsministern att Turkiet måste skapa möjlighet till vård, skola och arbete så att folk inte flyr vidare per automatik och att man också skulle bevaka gränserna och bekämpa människosmugglingen. Jag undrar om delen som handlar om arbete, vård och skola var uppe till diskussion på detta möte.

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar uppfattningen om EU:s oförmåga. Den är alldeles uppenbar. Jag är uppriktigt orolig för EU i stort. Klarar vi inte detta är det mer som står på spel här, och det vore väldigt olyckligt i den här världen om vi inte kunde stå upp för ett starkt Europeiska unionen.

När det gäller Turkiet, det befintliga tvåårsprogrammet för 2016–2017 och de 3 miljarderna som är utlovade ingår det här med vård, skola och möjlighet till arbete. Det kan vara sjukvård och andra saker också. Det har tyvärr också där tagit för lång tid att omsätta resurserna, men nu finns det två konkreta projekt, om jag har förstått det rätt, som kommissionen har sagt att man kör vidare med. Ett har med utbildning att göra och innebär ungefär 50 miljoner för skolgång för barn i Turkiet. Det andra projektet är i samarbete med World Food Programme och ska se till att det finns tillräckligt med mat och förnödenheter för människorna.

Det var också därför som vi lade till i det här uttalandet att vi vill skynka på implementeringen, användandet, av de här 3 miljarderna och att vi dessutom är beredda att efter det titta på om vi skulle behöva skjuta till lite mer för att det ska fungera så att vi kan få till en dräglig tillvaro inne i Turkiet.

Anf. 28 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Människosmuggling är en fruktansvärd företeelse. Vi ser, precis som statsministern säger, hur många som har gått under i Medelhavet inte bara i år utan under många år. Människosmugglingen måste alltså bekämpas. Det ställer jag mig bakom, men det får inte leda till att vi bara skjuter människor tillbaka till Turkiet och bygger upp gigantiska flyktingläger som kommer att permanentas om vi inte hittar gemensamma lösningar inom EU.

Jag vill ta upp Turkiets roll också. Som alla andra är jag bekymrad. Ser inte statsministern någon som helst fara med att man kommer att tumma på EU:s krav om mänskliga rättigheter bara för att man nu står inför denna kris som man inte vill hantera gemensamt? Det har man inte gjort under flera år, så det är uppenbart att man inte vill det.

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag börjar med den sista frågan. Jag hade den uppe själv i går och varnade för att vi inte får sätta oss i en situation nu där vi binder upp oss själva, till exempel när det gäller visumliberaliseringsprocessen, så att vi inte ser någon utväg i juni och det behöver tummas på regler. Jag tog upp den frågeställningen specifikt för att få bekräftat: Nej, det tänker vi inte göra. Det uttrycktes tydligt under mötet. Man ska inte tumma på reglerna, och det tänker vi verkligen stå upp för. Det är oerhört viktigt.

När det gäller att vi inte bara ska skjuta tillbaka människor till Turkiet är det helt rätt. Vi måste ge dem mer drägliga förhållanden, liksom vi ska göra i Libanon och Jordanien. Det är två länder som också gör fantastiska insatser, och de måste också få stöd. Vi hade uppe på det interna mötet i går att vi inte får glömma bort de länderna. Det är flera länder som behöver stöd. Vi behöver göra mycket för att människor ska få en någorlunda dräglig tillvaro i en så här svår situation.

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten! I natt hade vi ett extra EU-nämndssammanträde med anledning av det förslag som Turkiet kastade in under gårdagens toppmöte i EU. Jag valde att lägga ned min röst, därför att jag tyckte att det var för hastigt påkommet och att det var för svåra och allvarliga frågor för att fatta beslut så hastigt.

Turkiets förslag om att börja en byteshandel med flyktingar tycker jag är absurt. Det känns direkt osmakligt. Vi ska alltså skicka tillbaka irreguljära migranter och syriska flyktingar från Grekland till Turkiet, och sedan ska Turkiet få skicka tillbaka vissa syriska flyktingar till EU. I mina öron låter det här som människohandel. Vad tycker statsministern?

Jag undrar naturligtvis också om det är statsministerns mening att Turkiet nu ska bestämma om EU:s migrationspolitik – en politik som vi inte ens själva inom EU kan hålla ihop om. Hur länge ska det här flyktingutbytesavtalet gälla? Vad är det vi binder upp EU:s medlemsstater för? Var ska de här syriska flyktingarna anlända, och hur ska de sedan fördelas inom EU? Vi klarar ju inte ens i dag av en omfördelning av flyktingar inom EU.

Vad ska hända med de irreguljära flyktingarna som kommer tillbaka till Turkiet? Vart ska de ta vägen? Vem ska välja ut de syriska flyktingar som får komma till EU? Är det Turkiet? Är det FN? Eller är det EU?

Sedan handlar det om när de här flyktingarna kommer. Och om Turkietrutten kommer att stängas kommer man ju att välja andra rutter. Vilken beredskap finns för det?

Jag tror att varje EU-land måste ha ett inflytande över sin egen mottagningskapacitet, och jag tror att vi måste hitta andra lagliga vägar in i EU i stället för den här typen av människohandel som jag tycker att man är inne på nu.

Hur ser statsministern på frågan om människohandel?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är människohandeln vi ska ha stopp på. Det är det som är ambitionen. Vi måste få stopp på den. Vi har precis nu en människohandel som är fullständigt vidrig. Det finns sådana som inte drar sig för någonting för att tjäna pengar på andra människor och på andra människors död. Det är nästan 500 människor som har dött bara i år på Medelhavet. Det är det vi vill få stopp på.

Jag menar att det inte är en människohandel, utan vi går från den oordnade flyktingsituation och den katastrof som vi nu ser till en ordnad situation, där EU tar emot under ordnade former från Turkiet. Det anser jag vara betydligt bättre. Det bygger på principen one for one. Det är alltså en som åker tillbaka från Grekland till Turkiet och en annan som åker från Turkiet till EU. Det är det som är matematiken, helt enkelt, i detta.

Det man dock kan säga, om man får filosofera lite över det, är att det är klart att det finns en svaghet i det. Vad händer när det inte längre skickas tillbaka några? Det måste vi fundera vidare på. Jag menar att vi ska sikta på ett läge där vi har en ordnad migration, mer lagliga vägar helt enkelt och ordnade vägar. Det tycker jag att vi måste sikta på. Det är ett framtida system. Men det är klart att den här svagheten finns i just det här, om man skulle beteckna det som en svaghet. Men jag menar att vi kan ta det vidare.

Men vi måste få stopp på det som pågår i dag, och det är inget annat än en vidrig och olaglig människohandel, trafficking. Det här är ett svar på det. Det är i sig inte människohandel – nej.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Men är det ändå inte en risk, statsministern, att vi nu dras in i en människohandel eller en flyktinghandel där vi ska hålla på och utbyta flyktingar? Några ska få åka från Grekland tillbaka till Turkiet. Sedan ska de komma från Turkiet in i EU. Är inte det en märklig utveckling? Statsministern måste väl ändå inse att det här är något slags konstig flyktingomfördelning. Och vem är det som ska bestämma vilka som ska få komma?

Vi måste ju få något svar på hur de här ska utses i sådana fall. Jag ser stora risker med att Turkiet bakbinder hela EU när det gäller vår migrationspolitik.

Vi ska hjälpa till. Människor som är syriska flyktingar i Turkiet ska naturligtvis få hjälp. Barn ska få skolgång och så vidare. Men jag undrar över de resurser som statsministern talar om – även Sverige ska skicka 600 miljoner till Turkiet. Vart ska de pengarna ta vägen om de inte går in i Turkiets statskassa? Vem ska omfördela de resurserna?

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag vidhåller att det inte är en människohandel när vi stoppar människohandel – det är det vi gör. I dag pågår människohandel. I dag har vi verkligen svåra problem med människohandel – det är min bestämda uppfattning. Människor dör på Medelhavet.

Det handlar om att få stopp på det. De åker då tillbaka till Turkiet, och så säger EU, inte Turkiet: För varje person som åker tillbaka tar vi en från Turkiet. Det handlar om att få stopp på affärsmodellen. I dag lönar det sig för människosmugglare och andra att ta den här vägen och utsätta människor för detta. Om vi får stopp på det och får en ordnad mottagning i stället menar jag att vi har gjort en bra insats.

Sedan gäller det resurserna, de 600 miljoner kronor som Sverige ställer upp med på två år. Det är just för att flyktingarna i Turkiet ska kunna få skolgång, sjukvård, tillgång till arbetsmarknad, utbildning och det som de behöver ha för att få ett någorlunda drägligt liv i Turkiet. Jag tycker att det är en bra insats som vi kommer att vara stolta över.

Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten från gårdagens möte!

Den illegala migrationens dagar är över, sa Europeiska rådets ordförande Donald Tusk i natt i ett uttalande efter gårdagens möte. Det finns väl

all anledning, tyvärr, att tvivla på att det uttalandet kommer att bli verklig-
het. Men att bekämpa flyktingsmugglandet är oerhört viktigt. Om det är vi
helt överens. Att skapa en bättre migration är nödvändigt – en ordnad mi-
gration.

Förhoppningsvis kan ett ökat stöd till Grekland och ett bättre samarbete
med Turkiet bidra till detta även om farhågorna kring hur detta ska gå till
är många, vilket inte minst frågorna från ledamöterna här i kammaren vitt-
nar om. Men om samarbetet med Turkiet blir framgångsrikt kommer det
att innebära att fler flyktingar från Syrien blir kvar i Turkiet, fler flyktingar
som är i behov av humanitärt stöd.

Därför vill jag fortsätta lite på det tema som föregående frågeställare,
Désirée Pethrus och också Tina Acketoft, var inne på. Hur säkerställer vi
att stödet når fram till de syriska flyktingarna i Turkiet? Vi har nu omkring
2 miljoner flyktingar från Syrien i Turkiet. Många är barn. Hur säkerställer
vi att inte en hel generation går förlorad när de inte får tillgång till skol-
gång? Hur säkerställer vi att de här medlen faktiskt når fram?

Det är bra att statsministern är tydlig med att pengarna inte ska hamna
i de turkiska myndigheternas fickor. Men det måste komma dessa männi-
skor till del, så att de syriska skolbarnen kommer i skolbänken.

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är helt avgörande för att det ska komma något stöd
över huvud taget: att projekt identifieras. Som jag redogjorde för tidigare
finns det nu två aktuella projekt. Ett har med skolan att göra. Det identifi-
erades med att det ska byggas skolor, vilken plats det ska vara på och så
vidare. Det andra programmet är i samarbete med World Food Pro-
gramme. Det finns också där ett projekt, helt enkelt, och det ska genomfö-
ras. Sedan får det följas upp i vanlig ordning.

Men det är just för att det inte ska bli bara en slant in i den turkiska
statskassan som det ska hanteras så. Det handlar om att man identifierar
konkreta projekt. Det här är det värt att lägga pengar på. Här kan vi få ett
bra resultat. Här kommer barnen att kunna gå i skolor. Här kommer män-
niskor att kunna arbeta. Här finns det sjukvård. Här finns det mat och så
vidare. Det är den typen av konkretisering som behövs för de här medlen.
Det är också därför som vi sa att vi är villiga att snabba upp den här im-
plementeringen så att vi använder de här resurserna så att flyktingarna får
en bättre situation i Turkiet.

Det är på det sättet som detta ska göras. Identifiera konkreta projekt!
Genomför dem! Och redovisa vad som har gjorts med pengarna!

Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret, som blev något mer kon-
kret! Det är bra att de här två projekten har identifierats. Men det är inte i
närheten av de 3 miljarder euro som ska kanaliseras.

Det är bra att det finns ett projekt utpekad på 150 miljoner som handlar
om att säkra skolgång för förhoppningsvis ett stort antal syriska skolbarn
– men inte för alla. Det är också viktigt, tycker jag, statsministern, att man
tittar på möjligheten att ta vara på all den kompetens som faktiskt de sy-
riska flyktingarna i Turkiet besitter. Det finns många lärare som skulle
kunna bidra, till exempel.

Sedan är det en annan fråga, fru talman! Statsministern har gång på gång upprepat att vi måste slå håll på affärsmodellen, affärsidén om smuggling. Det får inte löna sig. Då vill jag återkomma till Ulrika Karlssons fråga. Varför inte använda budgetverket som ett sätt att säkerställa att det inte lönar sig för EU-länder att slippa undan ansvar?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag börjar i den senare änden. Jag har hört så många påståenden och frågor om detta, men jag har inte hört något konkret förslag. Vad är det som avses? Ska Sverige sluta betala medlemsavgifter, eller ska de här länderna inte få del av fonder? Vad är det som avses? Det är lite svårt att svara på de frågorna.

När det gäller den första delen är vi helt överens. Det har gått alldeles för långsamt, också det, sedan de här medlen blev tillgängliga. Det är därför vi nu skriver in: speed up the disbursement of the initially allocated 3 billion och så vidare. Det är en uppmaning från regerings- och statschefer. Det här måste snabbas på för att flyktingarna ska få en mer human tillvaro i Turkiet.

Vi gör så gott vi kan för att snabba på detta, men det måste också finnas en ordning för det, så att vi inte bara håller ut pengar. De ska användas till något bra. Vi försöker snabba på så mycket vi kan.

Anf. 38 MARIA PLASS (M):

Fru talman och statsministern! Som tidigare sagts har vi en näst intill ohållbar situation i flyktinglägren både i Turkiet och i Grekland. Det är av stor vikt att vi hjälper till rent humanitärt.

Men jag har en fråga om ekonomin efter nattens förhandlingar och de olika bud som kom. EU och Turkiet kom tidigare överens om en plan där EU bidrar med 3 miljarder euro till stöd för syriska flyktingar i Turkiet. Sverige ska då bidra med 600 miljoner här.

I går kom det ett nytt förslag från Turkiet om att dubbla summan, och i ett uttalande från EU:s stats- och regeringschefer sägs det att man kommer att besluta om ytterligare finansiering för flyktingfaciliteter för syrier. Samtidigt har statsministern talat om ett stöd till Grekland i den svåra situation som de befinner sig i. Det nämns också i detta uttalande att man ska ge bidrag från EU:s medlemsstater.

Eftersom processen nu är igång är min fråga: Hur mycket ekonomiskt stöd talar vi sammanlagt om för Sveriges del? Hur långt går statsministern och regeringen i denna fråga?

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det finns nu ett beslut om 3 miljarder euro på två år, varav Sverige ska stå för sammanlagt 600 miljoner kronor 2016 och 2017. Något mer finns inte utlovat. Det fanns ett förslag från Turkiet om att det skulle adderas 3 miljarder euro. Det var en av de frågor som togs upp också på vårt interna möte, och då drev jag själv att vi inte bara kan säga att vi står för 3 miljarder till utan att vi vet vad detta ska vara till, utan det får vi identifiera.

Därför blev skrivningen som den blev i det avseendet att det utlovas inget mer. Vad som står är "... and decide on additional funding for the Refugee Facility for Syrians".

Det återstår helt enkelt att se vad det ska vara, men är det så att vi får ett bra resultat och bra projekt av detta vad gäller skolgång, arbete, sjukvård, mat och så vidare tycker jag nog inte att vi behöver skämmas för att vara beredda att göra lite till i den delen. Dock finns det ingenting utlovat, och därför finns det heller ingenting utlovat från Sveriges regering om hur långt vi är beredda att gå, utan det får vi titta på.

Nu är det 2016 och 2017 som gäller. Det finns 3 miljarder euro för detta, och efter det får vi se vad som kan komma att krävas 2018.

Anf. 40 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Det är oklara skrivningar, och det är mycket som återstår att se. Jag förstår att det är svårt att säga några exakta summor, men i vilket fall som helst skulle jag vilja se någon form av budget från Sveriges håll, om vi räknar ihop de ekonomiska bidragen till Turkiet och Grekland med kostnaderna för Frontex, insatser från Kustbevakningen och eventuella insatser också från MSB. Stöd kostar ju pengar, oavsett i vilken form det kommer. Jag skulle därför gärna vilja ha någon form av inriktning på detta och vad gäller Sveriges del av det hela.

Samtidigt vill jag framhålla vikten av att hjälpa till i den situation som är.

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Då är vi överens om det. Vi ska hjälpa till, och vi ska hjälpa Grekland. De behöver hjälp. Vi behöver se till att skydda den yttre gränsen tillsammans. Där kan vi bidra.

Om Maria Plass förväntar sig att jag här och nu ska kunna svara på vad det här adderar till måste jag dessvärre göra Maria Plass besviken. Vad detta kostar är inga summor jag har i huvudet.

Jag tycker att det är rätt att vi gör det vi gör i insatsen för flyktingar i Turkiet, att vi bidrar till Frontex och att vi bidrar humanitärt också i Grekland, nu inte minst med de prefabricerade husen och tälten. Såvitt jag är informerad är det inom ramen för den budget som redan finns. Men jag kan inte summorna utan och innan, det kan jag inte.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 februari justerades.

§ 3 Ansökan om ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Roland Utbult* (KD) ansökt om ledighet under tiden den 8 mars–15 juni.

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 4 Anmälan om ersättare

Prot. 2015/16:76
8 mars

Tredje vice talmannen anmälde att *Eva Wallin* (KD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Roland Utbult* (KD) under tiden för hans ledighet den 8 mars–15 juni.

§ 5 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Eva Wallin* som suppleant i kulturutskottet under *Roland Utbults* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 8 mars–15 juni* till

suppleant i kulturutskottet
Eva Wallin (KD)

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:32 för torsdagen den 3 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:415

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:415 Framtidens cancervård och Försäkringskassan

av *Lotta Finstorp* (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 mars 2016

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Kjell Rempler

Rättschef

Interpellation 2015/16:426

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:426 Regeringens och riksdagens roll som lagstiftare

av Rolf Åbjörnsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 1 mars 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:443

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:443 Åtgärder för att säkerställa en hållbar rovdjursförvaltning

av Daniel Bäckström (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 3 mars 2016

Näringsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:462

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:462 Hbtq-personer och våld i nära relationer

av Robert Hannah (L)

Interpellationen kommer att besvaras den 22 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 mars 2016

Socialdepartementet

Åsa Regnér (S)

Enligt uppdrag

Lars Hedengran

Rättschef

§ 8 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM51 Förslag till beslut om användning av frekvensbandet 470–790 MHz i Unionen KOM(2016) 43 till trafikutskottet

Följande dokument anmälades och bordlades:

Utbildningsutskottets betänkanden
2015/16:UbU12 Grundskolan
2015/16:UbU13 Gymnasieskolan

Civilutskottets betänkande
2015/16:CU20 En fråga om konsumentskyddet vid semesterboende

Skatteutskottets betänkanden
2015/16:SkU18 Punktskatter
2015/16:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2015/16:MJU6 Naturvård och områdesskydd
2015/16:MJU11 Biologisk mångfald

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:436 om frisläppande av Nadija Savtjenko

*Svar på
interpellationer*

Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Årade ledamöter! Kerstin Lundgren har frågat mig om jag och regeringen avser att öka ansträngningarna och påtryckningarna via olika organ för att såväl Nadija Savtjenko som andra olagligt tillfångatagna ukrainska medborgare omedelbart ska föras till Ukraina.

Kerstin Lundgren har också frågat mig om jag och regeringen avser att uppmana de ryska myndigheterna att sluta göra Nadija Savtjenko och andra olagligt inspärrade ukrainska medborgare till gisslan, riskera deras liv och våldföra sig på deras fundamentala rättigheter.

Jag uppskattar att Kerstin Lundgren ställer den här frågan och på så sätt uppmärksammar Nadija Savtjenko och de andra ukrainska medborgare som frihetsberövats i samband med Rysslands aggression mot Ukraina. Sverige har i bilaterala samtal med ryska företrädare och genom EU framfört att Ryssland omedelbart bör släppa Savtjenko och andra ukrainska medborgare som olagligen hålls frihetsberövade, såsom Oleg Sentsov och Alexander Kolchenko. Sveriges ambassad i Moskva bevakar genom sina medarbetare Savtjenkos rättegång och visar därmed också på Sveriges stöd.

Regeringen arbetar för att EU samlat ska fortsätta att driva frågan. Sveriges och EU:s stöd till frigivandet av Nadija Savtjenko är något som jag betonade vid ett möte med hennes syster Vira i november i Ukraina. Det var andra gången som jag träffade hennes syster.

Låt mig försäkra Kerstin Lundgren om att Sverige även fortsatt kommer att vara pådrivande för att Nadija Savtjenko och andra ukrainska medborgare som olagligen och i strid med Minsköverenskommelserna hålls frihetsberövade i Ryssland ska frigges. Som jag tidigare framfört i denna kammare står Sverige bakom ansträngningarna att säkra Ukrainas territoriella integritet och suveränitet och att upprätthålla trycket på Ryssland att

respektera folkrättens förpliktelser och gjorda åtaganden, inklusive respekt för mänskliga rättigheter.

Frigivandet av Savtjenko och andra illegalt gripna personer utgör en del av dessa förpliktelser och åtaganden. Vi välkomnar liknande uppmaningar från internationella MR-organisationer, Europaparlamentet, Europarådets parlamentariska församling och OSSE:s parlamentariska församling.

Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Tack, utrikesministern! I dag på internationella kvinnodagen tycker jag att det finns extra skäl att uppmärksamma en av de kvinnor som kidnappats från sitt hemland och olagligen förts till Ryssland. Det är just Nadija Savtjenko, ukrainsk pilot, ledamot av radan och ledamot av Europarådet. Hon blir, förhoppningsvis, 35 år den 11 maj. Hon togs olagligt till fånga i juni 2014 och fördes till Ryssland i juli 2014 efter att rysk-separatister kidnappat henne i Donetskområdet.

Den ryska närvaron är, fru talman, tydligt bevisad också med detta, för när ukrainska medborgare förs från sitt hemland till just Moskva för att sättas i fångenskap och där anklagas för det ena eller det andra brottet är det naturligtvis speciellt. Tänk tanken, fru talman, att en rysk dumaledamot skulle ha kidnappats och förts till Ukraina för att ställas inför rätta! Vad skulle hända, och hur skulle reaktionen bli?

Därför är det viktigt att vi från Sverige, från Europa och från världen som helhet agerar och reagerar när en ukrainsk medborgare blir frihetsberövad och förd till Ryssland.

Nu är det, som utrikesministern också konstaterar, inte bara Nadija Savtjenko, även om jag lyfter upp henne specifikt inte minst i dag, utan också Oleg Sentsov, Alexander Kolchenko och ytterligare personer som har gått samma väg och som också måste uppmärksammas. Övergreppen mot dessa personer i fråga om mänskliga rättigheter är otvetydiga. Det är viktigt att vi höjer trycket för deras omedelbara frisläppande.

Nu har Nadija suttit frihetsberövad sedan 2014. Hon har deltagit i en fem månader lång så kallad rättegång mot sin önskan om var den skulle äga rum. Hon fördes till Rostovregionen för att där ställas inför rätta. Hon har genomfört tre omfattande hungerstrejker och inledde i fredags sin fjärde – hon vägrar inte bara mat utan också dryck – på grund av att hon inte tilläts avsluta rättegångsperioden med ett eget inlägg. I morgon har det sagts att hennes dom ska komma.

Nadija har mycket tydligt uttalat att hon ska tillbaka till sitt hemland Ukraina oavsett om hon lever eller dör. Jag noterar att ukrainska läkare har tillåtits träffa henne – det är naturligtvis viktigt – men nu måste också kraf-ten och trycket hållas uppe på att hon och de övriga ska frisläppas.

Jag hoppas att utrikesrådet kommer att agera och att EU:s utrikesministrar mer samfällt kommer att jobba för att göra denna fråga tydlig och synlig så att Nadija inte sitter fängslad i det tysta, så att vi inte blundar av rädsla för den ryska reaktionen.

Anf. 44 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, Kerstin Lundgren, för en viktig interpellation! Den besvaras av utrikesministern på ett mycket passande datum med tanke på att det är fråga om en ung kvinnlig parlamentariker från Ukraina och även

– om jag har förstått rätt – Ukrainas första kvinnliga stridspilot. Hon sitter fängslad efter Rysslands illegala annektering av Krim och aktiviteterna och aggressionerna mot Ukraina.

Det här är frågor som är viktiga på alla områden. De rör Ukraina. I förra veckan och även tidigare har vi diskuterat frågor om Vitryssland, Ryssland och EU:s hållning. Utrikesministern är hyggligt tydlig i sitt svar, vilket är positivt och bra.

Men jag oroar mig över den hållning som EU emellanåt intar. Därför är det viktigt att Sverige är pådrivande eftersom det finns många krafter i Europa som gärna lite för mycket ”gullar” med den ryska regimen och Putin. Det är säkert av vissa strategiska och geopolitiska skäl, men i det här läget rör det individer. Det är Nadija Savtjenko och en lång rad andra, bland annat Oleg Sentsov och Alexander Kolchenko. Det är personer som illegalt i flera år har hållits i fångenskap. Nadija Savtjenko har fortfarande inte fått sin dom, men hon riskerar ett upp till 30-årigt fängelsestraff. Några av hennes medfångar har redan dömts till fängelsestraff i flera decennier.

Sverige har under många år haft en tradition av att stå upp mot Ryssland. Jag hoppas att utrikesministern både bilateralt med Ryssland och givetvis genom EU, där vi driver en stor del av vår utrikespolitik, trycker på för att i det här läget sätta hård press på såväl Putin som övriga ryska regimen i frågan och att den tydliga Rysslandspolitik som fördes under alliansregeringen ligger fast med den nuvarande regeringen.

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman och ärade ledamöter! Det är en passande dag att hylla en person som Nadija Savtjenko. Hon är en modig och klok person som verkligen fortfarande tjänar som ett föredöme och tyvärr också är ett offer för den ryska aggressionen.

Vi har både i EU-sammanhang och när Sverige har agerat som en nation drivit frågan konsekvent och genomgående. Alla utrikesministrar har hållit upp foton på Nadija framför tv-kameror. Vi har även lagt ut på sociala medier att vi vill att Nadija Savtjenko ska frigges till Ukraina.

Jag har vid ett par tillfällen träffat Nadijas syster och i olika sammanhang gjort vår hållning alldeles tydlig och klar. I dag förekommer också uttalanden från EU:s sida. Det bästa vi kan göra i dag är att visa att vi står eniga också här i Sveriges riksdag och att vi gemensamt driver linjen.

Jag hade tänkt att jag skulle säga något om det allvarliga läget i Ukraina. Det spelar in i den större bilden. Vi får fortfarande dagligen höra rapporter om strider i östra Ukraina. Bedömningen är att de ryskledda separatisterna fortsätter att stå för huvuddelen av attackerna, och Ryssland fortsätter att stödja separatisterna med reguljära förband, material, utbildning och ledning. Mer än 9 000 människor har dödats och 20 000 har skadats i östra Ukraina sedan april 2014.

FN rapporterar också att befolkningen i de separatistkontrollerade områdena utsätts för dödande, tortyr och sexuellt våld. OSSE:s observatörer kan fortfarande inte röra sig fritt i separatistkontrollerade områden. Säkerhetsläget begränsar också internationella organisationers möjligheter att verka i områdena. Situationen på Krim, inte minst vad gäller mänskliga rättigheter – jag har träffat tatarernas ledare – är en källa till fortsatt oro. Mötes- och föreningsfrihet, yttrandefrihet och andra grundläggande rättigheter har inskränkts. Sverige verkar särskilt för att just uppmärksamma

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

krimtatarernas utsatta situation. Vi stöder också civilsamhällets organisationer som arbetar med Krim.

Fru talman! Vi fortsätter att framföra i bilaterala samtal med ryska företrädare och genom EU att Ryssland omedelbart ska släppa Savtjenko och andra ukrainska medborgare som hålls frihetsberövade. Läget för Nadija Savtjenkos del är just nu mycket allvarligt eftersom hon också har slutat att dricka, inte bara upphört med att äta.

Vår ambassad i Moskva bevakar rättegången, och vi arbetar för att EU samlat ska fortsätta att driva frågan. Utrikesjästen har gjort uttalanden till stöd för Nadija Savtjenko. Vårt förhållande till Ryssland måste vara tydligt, principfast och konsekvent. Jag tror att alla bedömare skulle säga att Sverige definitivt bedriver en konsekvent linje. Jag tycker att det är bra att Kerstin Lundgren via sin interpellation lyfter upp den viktiga frågan. Vi kommer att fortsätta att uppmärksamma den, och det är bra att vi är så eniga.

Tack också till Christian Holm Barenfeld för hans inlägg.

Anf. 46 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Tack än en gång, utrikesministern! Vi är eniga om vikten av att vara tydliga mot Ryssland. Det är viktigt att vi står upp för mänskliga rättigheter när de kränks. De kränks uppenbart när det gäller Nadija Savtjenko och övriga ukrainska medborgare som kidnappats och förts till rysk fångenskap. I något fall har de ställts inför rätta i något som knappast kan betraktas som en rättvis rättegång. Där bryter man mot åtaganden i Europakonventionen.

Det som oroar är naturligtvis att Syrienkonflikten och allt vad som hänger samman med Syrienkonflikten också kommer att spilla över i diskussionerna om hur Ukraina har hanterats och hur personer som Nadija har hanterats.

Jag hoppas att debatten i dag bidrar till att lyfta vikten av att Nadija Savtjenko och andra blir frisläppta och återförda i livet till hemlandet Ukraina, även om Nadija Savtjenko har andra bilder framför sig.

Är det möjligt att ändå lyfta dessa frågor när utrikesrådet träffas? Finns det mer att göra än bara uttalanden? De är bra och viktiga, men det kanske kan göras mer. Kanske kan det kallas upp ambassadörer för att efter att en dom har fallit – om det nu blir så i morgon – tydligt markera att vi ser och att vi inte glömmer vad som händer även om vi fortfarande har en diskussion om många andra frågor.

När det gäller Ukraina är den territoriella integriteten naturligtvis helt avgörande. Jag hoppas också att man i det sammanhanget inte glömmer bort att rikta kraven mot Ryssland. Minsköverenskommelsen, i all sin bräcklighet, riktar nämligen alldeles för mycket fokus mot Ukraina och låter Ryssland smita undan. Det är inte möjligt. Utan att Ukraina återfår den territoriella integriteten kommer konflikten inte att kunna lösas, och val som är rättvisa och fria kommer inte att kunna hållas.

Därför är det naturligtvis i det sammanhanget centralt att EU inte bara riktar blicken mot Minsköverenskommelsen utan också ser på historien bakom och, precis som när det gäller fredsfrågor i Syrien, ser på vem som har makten här. Det är väldigt tydligt Ryssland, fru talman.

Anf. 47 CHRISTIAN HOLM BARENFIELD (M):

Fru talman! I många lägen i den här kammaren kan vi självklart tycka att det är såväl intressant och roligt som politiskt viktigt att visa på skillnaderna mellan våra partier och våra inställningar. Men i det här läget tycker jag att det är väldigt glädjande att Sveriges riksdag visar upp ett brett stöd för en frigivning av Savtjenko och mot de ryska aggressionerna gentemot och den ryska annekteringen av Krim.

Vi har en kollega i Ukraina som sitter fängslad, som sagt, och tyvärr många andra. Vi vet också att parlamentariker från andra länder gärna åker och gullar med både Putin och hans lakejer på plats i Krim och inte riktigt har rågången klar när det gäller den territoriella integriteten och att Ukraina i grunden fortsatt har rätten till Krim – även om Ryssland har en annan åsikt.

Det är alltså bra att vi är eniga här. Kerstin har haft det uppe i Europarådet, och jag själv har haft det uppe i OSSE:s parlamentariska församlings årliga möte i Helsingfors. Vi hade en resolution om detta och antog ett antal uttalanden till förmån för detta. Det är som sagt glädjande att regeringen driver på, och jag hoppas att man gör det med kraft.

Domen för Savtjenko beräknas komma inom kort; om det blir i morgon vet man dock aldrig med det ryska rättsväsendet. Vad kommer då utrikesministern och regeringen att göra? Vad kommer EU att göra? Det beror på hur det blir, men jag antar med tanke på rysk rättegång och vad vi har sett hittills att det inte kommer att vara en friande dom. Vad kommer man att göra om det blir ett hårt straff för Savtjenko?

Anf. 48 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag är helt öppen för att använda alla våra diplomatiska verktyg när det gäller att protestera och reagera mot en dom som kommer. Vi bevakar rättegången, och vi kommer förstås också att via EU reagera på domen när och om den nu kommer och hur den än är utformad. Det måste vi alltså hålla öppet, och vi måste vara väldigt tydliga i våra uttalanden när vi vet hur det går.

Jag vill säga någonting om vad vi gör. Vi har ju som policy att vi ska ge stöd till Ukraina, och vi har sagt hela tiden att vi måste hjälpa Ukraina att lyckas. Vi ger ett omfattande bilateralt stöd; vi gav 240 miljoner kronor 2015. Vi har ett lån på 1 miljard svenska kronor, och vi är den fjärde största bilaterala givaren till Ukraina efter USA, Tyskland och Kanada.

Det bilaterala stödet är ungefär 220 miljoner kronor per år. Vi stöttar förstås den makroekonomiska utvecklingen, stärker rättsstaten och hjälper statsförvaltningen och det civila samhället. Vi försöker göra insatser för att förbättra miljö och klimat och även jobba på antikorruption och jämställdhet. Energieffektivisering är ytterligare ett program vi har investerat väldigt mycket i.

Dessutom ger vi ett omfattande humanitärt stöd. Vi har gett 100 miljoner kronor i humanitärt stöd för att underlätta situationen i östra Ukraina, vilket förmedlas till Ocha, World Food Programme och Unicef. Utöver det verkar vi, precis som ni två som har varit uppe i debatten redan vet, via OSSE. Jag tror att det också är någonting vi ständigt måste se över – vad kan vi bidra med ytterligare när det gäller observatörer, övervakningsmöjligheter och att förbättra observatörsmissionen i Ukraina?

Vi har hittills gett 33 miljoner kronor till missionens budget. Vi har också bistått med bepansrat fordon, och vi tänker fortsättningsvis även ge politiskt och finansiellt stöd till missionen. Vi välkomnar den mandatförlängning för observatörsmissionen som nyligen har beslutats. Vi har också bidragit med valobservatörer till Odihrs valobservatörsmissioner. Vi ger dessutom stöd via EU, och där har vi sex personer till den civila rådgivningsinsatsen i Ukraina. Vi är delaktiga i ett stort biståndspaket.

Det är bara några exempel på det stöd vi ger till Ukraina. Detta är otroligt viktigt också som balans till det som har nämnts av både Christian och Kerstin Lundgren här i debatten, nämligen att det finns ett väldigt fokus på att begära att Ukraina vidtar åtgärder medan det inte alltid finns samma krav på den ryska sidan. Vi kommer fortsatt att hävda att sanktionsregimen ska vara kvar tills man lever upp till Minsköverenskommelsen, och vi kommer fortsatt att hålla pressen uppe.

Jag lovar att vi också ska reagera på domen när den eventuellt kommer och förstås, som sagt, använda våra diplomatiska verktyg. Det känns tryggt och bra att vi gör det i stor politisk enighet också från den svenska riksdagen.

Anf. 49 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Tack, utrikesministern! Jag hoppas att planen för att kunna använda alla diplomatiska redskap är avdammad. Om det händer är det viktigt att man agerar, men även om en dom skulle dröja är det viktigt att man reagerar och agerar, för det handlar kanske egentligen om Nadijas möjligheter att överleva.

Hennes krav på att få en sjyst och rättvis rättegång samt att få återföras till Ukraina, hennes hemland, är naturligtvis helt legitima och måste få fullt stöd. Det ryska agerandet i den delen kräver mycket tydlig kritik för att visa att sådant inte accepteras. Det är inte så vi ska agera. Ryssland är medlem i Europarådet, och Ryssland har skrivit under på villkor för hur vi ska förhålla oss till varandra. Men man väljer att, inte bara på ett område utan på många områden, helt lämna de överenskommelser man har gjort.

Sedan är det naturligtvis bra om man väljer att agera tillsammans. Det är bra om Sverige skulle kunna bygga en allians med andra utrikesministrar och gemensamt agera för att de frihetsberövade ska släppas fria och återföras till Ukraina. Det vore i så fall välkommet.

Jag hoppas att utrikesministern lyckas med att få flera att ställa upp med krav på Ryssland att återge makten över territoriet till Ukraina. Så länge man inte har gjort det blir nämligen alla stödinsatser vi försöker göra inte fullt effektiva. Det handlar om att Ryssland fortfarande vill destabilisera, och det måste vi bekämpa.

Anf. 50 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar än en gång Christian Holm och Kerstin Lundgren så mycket för debatten.

Jag anser att vårt och EU:s förhållande till Ryssland måste vara principfast, tydligt och konsekvent. EU måste fortsatt vara en stark röst för demokrati och mänskliga rättigheter, och därför ska vi kräva att de uppfyller villkoren i Minsköverenskommelsen. Vi kommer fortsatt att uppmärksamma Savtjenkos situation, och vi kommer att reagera. Våra verktyg

är alltid avdammade, så de är redo att användas. Det är också en styrka om vi kan reagera samfällt i EU-sammanhang.

Jag hoppas att vi kan få liknande uppmaningar också från internationella organisationer, från Europaparlamentet, Europarådet och OSSE, så att vi kan se till att detta uppmärksammas fullt ut, överallt och internationellt.

Tack för att ni tog initiativ till den här debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:432 om elprisområden

Anf. 51 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Boriana Åberg har frågat mig om jag anser att det är rimligt att skåningar betalar mer för elen än vad norrlänningar gör så länge Sydvästlänken inte är färdigbyggd. Boriana Åberg har också frågat om jag anser att det inte går att förutse var elbrist kommer att uppstå, med tanke på var i landet elen produceras och hur infrastrukturen ser ut, utan en indelning i elprisområden.

Bakgrunden till en del av Borianas Åbergs interpellation är kärnkraftsbolagens beslut om att stänga fyra reaktorer och diskussionen om lönsamheten för resterande reaktorer. I denna del vill jag säga att jag är väl medveten om de farhågor som lyfts angående kärnkraftens lönsamhet och att jag noggrant följer frågan. Detta ämne är också viktigt i de samtal som förs inom ramen för Energikommissionens arbete.

Sverige är som bekant sedan 2011, under alliansregeringens tid, indelat i elområden för att möta EU-kommissionens ambition att slå vakt om den inre marknaden och fri rörlighet för el. Vad gäller frågan om indelningen av Sverige i elområden och konsekvenserna av detta är min utgångspunkt att jag principiellt tycker att vi ska eftersträva ett gemensamt pris i Sverige och att den långsiktigt bästa åtgärden för att eliminera eventuella prisskillnader mellan elområden är att förstärka överföringskapaciteten. Det är också det som sker just nu. Det vore – som jag också tidigare framfört – att göra saker i fel ordning att först göra ett ingrepp på marknaden och sedan invänta idrifttagandet av Sydvästlänken. Jag kan dock konstatera att vi sedan flera år har generellt låga elpriser i Sverige och att prisskillnaderna mellan elområdena på Nordpool Spot regelmässigt varit små.

Vidare vill jag passa på att utveckla mitt svar på en fråga från Borianas Åberg tidigare i år avseende elområden. Gränserna för Sveriges fyra elområden följer av var i transmissionsnätet det finns begränsningar i överföringsförmågan. Begränsningarna fanns även före indelningen i elområden. Indelningen i elområden innebär att det blir tydligt var i Sverige det finns ett överskott respektive underskott på el eftersom priserna kan variera. Därmed blir det tydligt var investeringar i nät och ny produktionskapacitet kan behövas.

Jag vill avslutningsvis säga att regeringens viktigaste uppgift inom ramen för Energikommissionen är att skapa en bred politisk uppgörelse som långsiktigt säkrar Sveriges elförsörjning på ett sätt som gynnar såväl den svenska industrin och svenska hushåll som miljön och klimatet. Regeringen avser att diskutera med övriga partier i Energikommissionen hur detta kan genomföras.

Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar energiministern för svaret.

När min initiala fråga ställdes hade vi haft dagar då elpriset i Skåne var dubbelt så högt som i Norrland, vilket borde uppröra energiministern i en regering som säger sig stå för rättvisa. Ministern skriver i stället att vi generellt har låga elpriser.

Vi kan konstatera att sedan ministern tillträdde sin post har han i alla fall haft tur med vädret. Kan två milda vintrar ha fått ministern att glömma hur det var för något år sedan – extrem kyla, halvtomma vattenmagasin och driftproblem med kärnkraftsreaktorerna? Då fick svenskarna elräkningar på 10 000–15 000 kronor i månaden. Människor grät i tv och bad sina elleverantörer om avbetalningsplaner. Där vill vi inte hamna igen.

Enligt Svenska kraftnät räcker Sveriges egen produktion knappt en kall dag. Då måste det importeras stora mängder el, men det är inte säkert att Sveriges grannländer då har någon el att exportera. Under köldknäppen i början av januari hade varken Polen eller Tyskland något överskott.

Svenska kraftnät lämnar mycket klara besked om vad som kommer att hända om läget blir riktigt ansträngt: I första hand startas de oljeeldade kraftverken i Karlshamn. Vi eldar olja och ökar utsläppen. Hur rimmar det med regeringens intention att värna om miljön? Om det inte räcker kan Svenska kraftnät betala två stora pappersindustrier, Holmens bruk och Stora Enso, för att de ska sluta konsumera el. Det är helt orimligt att betala skattepengar för att fabriker ska stå still!

Den sista nödåtgärden är att tvingas stänga delar av nätet, så att medborgarna inte får någon el. Då får vi elransonering. Jag som kommer från Bulgarien, ett land som förr brukade styras av kommunistregimer, har upplevt elransonering under många vintrar. Man har två timmar med el och sedan två timmar utan. Det är inget man önskar, och det skulle vara en fruktansvärd tillbakagång i utvecklingen i Sverige, ett land som länge har haft en trygg, ren och säker elförsörjning.

Men Svenska kraftnät bedömer att hotet är realistiskt med tanke på den produktionsbrist som kommer att uppstå om kärnkraften avvecklas i förtid och på grund av illa genomtänkta politiska beslut. Läget i Skåne kommer att vara mest kritiskt, och jag vill gärna höra vad ministern kommer att göra för att alla medborgare, såväl i Skåne som i Norrland, ska ha en trygg elförsörjning till rimliga priser. Kommer ministern till exempel att se till att effektskatten sänks, helst redan nu i vårpropositionen?

Anf. 53 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Borian Åberg, för att du tar upp väldigt viktiga frågor!

Det är min utgångspunkt att svenska hushåll och svenska industrier i alla lägen ska kunna räkna med att ha tillgång till elektricitet, gärna också till konkurrenskraftiga priser. Det är något vi med rätta räknar med. Vi har alla förutsättningar i världen att också kunna åstadkomma detta.

Energipolitiken i dag styrs utifrån de riktlinjer som lades fast i riksdagen 2010, riktlinjer som Borian Åberg röstade för, för det var en del av den borgerliga uppgörelsen då. Redan när vi tillträdde som regering kunde vi konstatera att det inte räcker. Hela utgångspunkten för den politiken var ju att när de nuvarande reaktorerna skulle börja fasa ut – redan på den borgerliga tiden gjorde man bedömningen att det skulle börja ske runt

2020 – skulle de ersättas av tio nya reaktorer, som skulle byggas på helt privata initiativ. Det var politiken.

Det är väl bara att konstatera att väldigt få bedömare i dag tror att detta kommer att ske på de villkor som lades fast i riksdagen, alltså utan subventioner och utan statliga garantier. Det innebär alltså att vi på kort sikt har ett väldigt bra läge. Vi har stora överskott av el. Det är säkert inte obekant för ledamoten att vi hade den största elexporten någonsin i Sverige under förra året.

Vi har historiskt låga priser, och självfallet varierar de över året beroende på hur väderlek och annat är. Efterfrågan på el i Sverige varierar kraftigt. Under en normal sommar är efterfrågan någonstans kring 13 000–14 000 megawatt medan effektbehovet på vintern, särskilt om det är en kall period, går upp till mellan 26 000 och 27 000 megawatt. Då varierar naturligtvis också priserna. Men även under perioder då priserna gick upp var de ändå betydligt lägre än andra kalla perioder, exempelvis 2010 och 2011.

Skillnaderna mellan prisområdena var som störst 2012, då de infördes av den förra regeringen. Då var både priserna högre och skillnaderna betydligt större mellan elprisområdena i norr och i söder, mellan 1 och 4. Sedan dess har vi visserligen haft skillnader men på en väldigt låg nivå.

Min ambition är att vi långsiktigt i Sverige ska kunna försörja våra medborgare och industrier med el men på ett sådant sätt att vi inte får flaskhalsar i överföringssystemet så att vi behöver ha elområden. Jag tror att vi kan vara helt överens i den här riksdagen om att i grund och botten är det här ingenting som vi ville göra. Jag tror inte heller att den förra borgerliga regeringen gjorde detta med glädje, utan det skedde efter en dialog med EU-kommissionen efter en anmälan från ett av våra grannländer, nämligen Danmark.

Vad är det då vi ska göra? Vi har tillsatt en energikommission för att tillsammans med alla partier i riksdagen ta fram en långsiktigt hållbar energipolitik. Investeringarna i energisektorn pågår ju 20–30 år, och då duger det inte att bara lägga fram en politik för fyra år. Ska vi kunna få fram dessa långsiktiga förutsättningar, så att vi får stabilitet i försörjningen av el för våra medborgare och industrier, krävs det att vi alla är beredda att samarbeta och se till att politiken blir blocköverskridande.

Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för intentionen att både företag och hushåll ska ha tillgång till el!

När det gäller Alliansens energiuppgörelse tycker jag inte att det var något fel med ambitionen att bygga tio nya reaktorer. Dessvärre kunde ni inte hänga med av diverse orsaker som vi inte har tid att klara ut nu med begränsad talartid.

Ministern nämnde också indelningen av landet i elprisområden, vilket förvisso var orsaken till de höga och stigande energipriserna i södra Sverige. Men problemen grundades långt tidigare, nämligen åren 1999 och 2005 när den dåvarande socialdemokratiska regeringen beslutade att stänga de två fullt fungerande reaktorerna i Barsebäck. Jag minns det väl. Barsebäck ligger i min egen hemkommun Kävlinge.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Stängningen betraktades som en katastrof både för orten och för elförsörjningen i Skåne. Dåvarande kommunalrådet, respekterad socialdemokrat, åkte till Stockholm och försökte förgäves vädja till Göran Persson att inte äventyra arbetstillfällena och bidra till förstörelse av enorma ekonomiska värden.

Stängningen av Barsebäck orsakade också indirekt stora utsläpp. För varje timme med avstängd kärnkraft gav den ökade användningen av dansk kolkraft, enligt SMHI, ökade utsläpp i form av till exempel 1 700 kilo extra svavel, 860 kilo extra kväveoxider och 560 000 kilo koldioxid – enorma värden!

Jag vågar hävda att det är politiska beslut som ligger bakom dagens problem och inte marknaden. När ministern skriver i sitt svar att han inte vill göra ett ingrepp på marknaden låter det bra, i alla fall för oss med liberala värderingar. Men i praktiken är elmarknaden ingen fri marknad, utan det är en marknad som är hårt styrd av politiska beslut – dessvärre mindre genomtänkta sådana, i alla fall på senare tid.

Energiministern har nu möjligheten att ändra på det i avvaktan på att Sydvestlänken ska bli färdig. Så varför inte uppdra åt Svenska kraftnät att garantera överföringen av en minimikapacitet mellan elprisområdena för att minska risken för prisskillnader mellan dem?

Sedan befarar jag att Sydvestlänken inte kommer att vara den långsiktiga lösning som vi alla skulle vilja ha. När Nordbaltkabeln, som utgår från södra Sverige, blir färdig kommer vi nog ånyo att få problem i Skåne, eftersom denna kabel mest kommer att användas för att exportera el från Sverige.

Jag undrar: Har ministern någon lösning för att avhjälpa det problemet?

Anf. 55 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Boriana Åberg, för frågan!

Det finns egentligen bara en lösning på detta, vilket jag tror att också Boriana Åberg är medveten om, och det är att göra någonting åt dessa flaskhalsar som finns i systemet. Det var också det svar som den förra borgerliga regeringen gav när dessa frågor ställdes i riksdagen, visserligen inte av Boriana Åberg utan av en del andra ledamöter i Sveriges riksdag.

Det här är ju en debatt som har pågått ett tag. Men faktum är att Boriana Åberg inte har deltagit i den här diskussionen, utan det är först nu. Jag välkomnar engagemanget; det är bra. Jag hoppas bara att det handlar om sakfrågan och inte om vilken regering som just nu sitter. Jag väljer ändå att tolka det positivt, att det är ett engagemang i sakfrågan, vilket jag välkomnar.

Dock måste jag säga att ledamotens hållning inte bygger på fakta. Hon säger att problemen var 1999–2005. Om vi tittar på fakta om vad som har hänt från 2005 till 2015, de senaste tio åren, kan vi konstatera att trots dessa nedstängningar av kärnkraftsreaktorer, som ledamoten relaterar till, har Sverige 20 terawattimmar mer elproduktion och 10 terawattimmar mindre användning på grund av att vi har en pågående energieffektivisering såväl i vår industri som i våra hushåll. Det är någonting positivt. Det är det som har gjort att Sverige har gått från att vara en nettoimportör av el till att bli en av Europas största elexportörer. Under förra året, 2015, var det dessutom rekord, 23 terawattimmar el, framför allt i vårt östra grannland Finland. Så ser fakta ut.

På kort sikt har vi låga priser och stora elöverskott. Men jag håller med ledamoten om att vi har stora utmaningar när det gäller elområdena. Som sagt tror jag att lösningen där handlar om att fortsätta bygga ut kapaciteten och på det viset bli av med flaskhalsarna och därmed inte behöva ha EU-kommissionen hängande över oss med krav på elområdesindelning.

Det andra är att vi naturligtvis behöver ha ett svar på vad vi gör den dagen kärnkraften i sin helhet faller för tekniken eller det ekonomiska, alltså marknadskrafterna.

Vi har ju fått besked om att fyra reaktorer kommer att fasas ut fram till 2020. Alla bedömare, såväl myndigheter som andra experter, gör bedömningen att vi klarar det, därför att vi just har stora överskott. Men det är klart att det inte räcker som svar, utan vi behöver också få fram en energipolitik som i alla lägen, såväl de kallaste vinterveckorna som under övriga året, förser våra medborgare med el och värme.

Min ambition är ett Sverige med väldigt goda förutsättningar att generera elektricitet via vatten, via skog, via vind med mera och att vi också långsiktigt ska vara en nettoexportör av elektricitet. Sådana förutsättningar har vi. Men det jag tror krävs är att denna kammare tillsammans med regeringen nu kan komma överens om hur detta ska se ut. Lyckas vi inte få fram dessa långsiktiga förutsättningar riskerar perioden med väldigt få investeringar, till och med nollinvesteringar vissa perioder, att fortsätta. Det kan göra att vi hamnar i ett läge som är ganska mycket svårare än det vi har i dag. Dit ska vi inte, för vi har alldeles för goda förutsättningar för att göra det.

Jag avslutar, som i förra inlägget, med att säga att detta tror jag bara kan ske genom att vi samarbetar för att få fram just dessa långsiktiga förutsättningar. Det finns nämligen ingen regering, oavsett om det är en majoritetsregering eller en minoritetsregering, som kan lämna besked som gäller längre än den mandatperiod man sitter. Energisektorn behöver en betydligt längre framförhållning.

Anf. 56 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag kan försäkra energiministern om att jag var mycket engagerad i frågan redan under förra mandatperioden. Men när man har en egen regering som sitter i Rosenbad har man andra kanaler för att driva frågorna än i debatter här i kammaren.

Det glädjande att energiministern tänker följa frågan om kärnkraftens lönsamhet noga och att han vill uppnå ett brett samförstånd i riksdagen. Jag önskar dock att energiministern var mer positiv till kärnkraft och delade IF Metalls ordförandes inställning att vi borde satsa på nästa generations kärnkraft och avskaffa effektskatten.

Det finns ett talesätt som lyder ungefär: Man ska hoppas på det bästa men vara förberedd på det värsta.

Energiministern klarar den första delen utmärkt. Det går inte att ta miste på hans optimism när han talar om ökad kärnkraftsproduktion och besparingar i energianvändningen.

Jag är dock fortsatt lite bekymrad för den andra delen. Vad händer när kärnkraften, som i nuläget står för ungefär 40 procent av Sveriges energiförsörjning, måste avvecklas i förtid? Jag skulle gärna få ett mer konkret svar. Vad vill regeringen?

Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag inser att man som ledamot i regeringsställning har helt andra kanaler. Då bör det också stå ganska klart för ledamoten att den förra regeringen lämnade exakt samma svar om elprisområdena som den nuvarande regeringen, av det enkla skälet att detta inte är något som vi har drivit fram politiskt i Sverige. Detta kom ju som ett krav från EU-kommissionen efter en anmälan från Danmark.

Det är därför vi steg för steg måste bygga ut flaskhalsarna så att vi kan ta bort detta på sikt. Den inställningen har nog ganska brett stöd i riksdagen. Men där är vi inte ännu, och därför behövs de nu.

Jag är en optimistisk person. Jag tror gott och positivt om detta land. Vi har gång på gång visat att när vi samlas är vi kapabla att möta stora utmaningar.

Det jag beskriver om överskott är ett historiskt faktum. Sedan 2005 har vi har ökat produktionen i Sverige med 20 terawattimmar och minskat användningen med 10 terawattimmar, vilket ger ett netto på 30 terawattimmar. Det är det som har gjort att vi har gått från att vara importör till att vara exportör av elektricitet.

Jag är också optimistisk till att vi har goda förutsättningar. Men bara för att vi har goda förutsättningar betyder det inte att det blir så. Det hjälper inte med stor optimism, utan vi måste också steg för steg skapa rätt förutsättningar för marknaden att göra investeringar.

Jag har landat i att detta bara kan ske om vi tar fram långsiktiga förutsättningar som gäller inte bara en mandatperiod utan kanske fem sex mandatperioder. Då inser alla som följer politiken att detta bara kan ske om det sker blocköverskridande. Det är därför vi har tillsatt en energikommission och för samtal.

Men då får det inte finnas heliga kor, utan vi måste steg för steg se till att pragmatiskt lösa dessa bekymmer så att Sverige kan stå starkt också i framtiden när det gäller energiförsörjningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:373 om behovet av förskollärare

Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Maria Stockhaus har frågat utbildningsministern på vilket sätt regeringens budget ger stockholmarna fler utbildade förskollärare och om utbildningsministern tycker att det är rimligt att kommunerna själva ska stå för kostnaderna gällande vidareutbildningen av förskollärare.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Universitet och högskolor har själva det huvudsakliga ansvaret för att planera och dimensionera sina utbildningar. Planeringen av utbildningsutbudet ska ske utifrån bland annat studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Regeringen anser att det är viktigt att det finns en välfungerande dialog och samverkan med arbetsmarknaden och kommande arbetsgivare i detta arbete.

Med hänsyn till den stora bristen på högskoleutbildad arbetskraft inom bland annat läraryrket har det dock funnits anledning för regeringen att

särskilt peka ut vissa utbildningar som behöver byggas ut. En sådan utbildning är den för förskollärare.

Regeringen föreslog i propositionen *Vårändringsbudget för 2015* och budgetpropositionen för 2016 att antalet permanenta utbildningsplatser vid universitet och högskolor ska öka betydligt jämfört med den budget som riksdagen beslutade i december 2014.

Med regeringens förslag uppgår utbyggnaden till motsvarande 7 925 nya utbildningsplatser 2016. Den ökar sedan till motsvarande 14 600 nya utbildningsplatser 2019.

Inom ramen för denna satsning utökas förskollärarytbildningen med 800 nybörjare. Av dessa har 60 nybörjare tilldelats Stockholms universitet och 50 nybörjare tilldelats Södertörns högskola. Även förskollärarytbildningarna vid Uppsala universitet och Mälardalens högskola utökas med 60 respektive 40 nybörjare.

Det är värt att ha i åtanke att Stockholm även kommer att gynnas av de platser som tilldelas lärosäten i andra delar av landet eftersom Stockholm med sin attraktionskraft hämtar kompetensförsörjning från hela landet.

Enligt skollagen är det i första hand huvudmannen som ansvarar för att personal vid förskolor och skolor ges möjlighet till kompetensutveckling. Trots det kan det i särskilda fall finnas skäl att stimulera huvudmännen att investera i kompetensutveckling för sin personal genom olika insatser.

Ett sådant exempel var det så kallade Förskolelyftet, som pågick till och med 2015 och som syftade till att utveckla förskolepersonalens kompetens i samband med att förskolans pedagogiska uppdrag förtydligades i läroplanen.

Den svenska modellen innebär att vi ska konkurrera genom att investera i kunskap och kompetens, inte med låga löner. För att lyckas med det måste vi vända den negativa kunskapsutvecklingen i svensk skola. Därför har regeringen valt att investera i lärar- och förskollärarytbildningarna och i skolan och förskolan.

Anf. 59 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Det finns många faktorer som påverkar kvaliteten på en förskola. En av de allra viktigaste är tillgången på välutbildad personal. Förskollärarna har en viktig roll på en förskola för att säkerställa att förskolan lever upp till den läroplan som finns för förskolan.

I Stockholm råder akut brist på utbildande förskollärare. I länet har i snitt 28 procent av förskolepersonalen förskollärarexamen, alltså inte ens var tredje anställd. Det kan jämföras med snittet för hela landet som är 43 procent.

Stockholm har ett unikt läge, och konkurrensen om förskollärare är hård. Det gör att många kommuner bjuder över varandra lönemässigt för att locka till sig förskollärare. Det leder till att dessa kommuner får ökade kostnader för förskolan. Det handlar om kommuner som redan har det tufft när det gäller att bygga ut förskolan i tillräckligt stor omfattning för att klara inflyttningen.

I regeringens vårändringsbudget för 2015 valde man att omfördela medel som tidigare avsatts i alliansbudgeten för 2015. Posten för Stockholms universitet sticker ut eftersom anslaget minskade med ca 20 miljoner kronor. De fick därför dra i handbromsen och minska antalet planerade platser

på förskollärarytbildningen kraftigt. De hade tänkt utöka antalet platser med ytterligare 129 baserat på det stora intresset för utbildningen och behovet i regionen, men man tvingades dra ned det till 60 platser.

Trots att regeringen i budgeten för 2016 åter valt att satsa på nya platser på förskollärarytbildningen har man inte kompenserat Stockholms universitet för den tidigare neddragning som lärosätet tvingades göra.

Fru talman! Ministern hänvisar till att Stockholmsregionen är så attraktiv att regionen kan dra nytta av utbildningsplatser för förskollärare som finns i andra delar av landet.

Det är visserligen inte statsrådets område, men det är allmänt känt att det är svårt att få tag i en bostad i Stockholm. Än så länge har vi inte heller sett några förslag från regeringen om att det ska byggas fler bostäder till överkomligt pris i Stockholm. Att bo i Stockholm är dyrt, och det är svårt att få tag i en bostad.

Det går inte att tro att inflyttning av förskollärare automatiskt löser problemet. Då borde inte relationen mellan andelen förskollärare i Stockholm och övriga landet se ut som den gör i dag.

Likvärdighet är ett begrepp som inte minst regeringen använder flitigt i skoldebatten. Vi är alla överens om att det är viktigt med likvärdig tillgång på förskola och skola av hög kvalitet.

Om statsrådet är överens med Moderaterna om att förskollärare är en viktig garant för kvaliteten i förskolan är min undran: Tycker inte statsrådet att barn i Stockholm har samma rätt till en förskola av hög kvalitet som barn i andra delar av landet?

Anf. 60 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Maria Stockhaus!

Bostadspolitiken ligger som sagt inte inom mitt ansvarsområde. När det gäller möjligheten att locka till sig studenter är det ett problem att man har skapat en så stor bostadsbrist i Stockholm och dess kranskommuner.

Vi bygger ut förskollärarytbildningen och tillskjuter nya platser. Det sker inte alls någon minskning av nya platser, utan det sker en ökning. Alla högskolor och universitet får fler högskoleplatser de kommande åren. Vår ökning är betydligt större än den som Alliansen föreslog. Men vi gör en annan fördelning, för vi måste också ta hänsyn till de andra briststyrken som finns.

I Stockholmsregionen bygger vi ut inte minst inom vården och vårdutbildningarna, något som inte fanns med i Alliansens budgetförslag. Där bygger vi ut med 300 nya platser. Dessa vårdutbildningsplatser tillfaller inte Stockholms universitet, eftersom det är Karolinska institutet som står för dem.

På totalen ökar utbyggnaden rejält – över hela landet ökar den med 21 procent. För Stockholms universitet innebär vår utbyggnad att de kommer att få 750 nya utbildningsplatser under denna mandatperiod. Sammanlagt kommer alla Stockholms universitet att få 2 500 nya utbildningsplatser. Det är 280 fler än vad som motsvaras i Alliansens budget för Stockholmsregionen.

Vi har däremot gjort en annan fördelning. Vi har också tagit hänsyn till briststyrkena inom vården, och där blir ni svaret skyldiga, Maria Stockhaus. Hur ska ni klara barnmorskorna och specialistsjuksköterskorna? Det fanns

inte med i er plan. Nu var det som sagt bra att våra budgetar gick igenom så att vi får en rimligare fördelning av utbildningsbehoven.

Alla var heller inte fasta platser, utan det fanns också så kallade fria platser. Det är viktigt att komma ihåg att Stockholms universitet tilldelades fria resurser motsvarande 240 helårsstudenter. Dessa kunde man ha använt för utbyggnaden av förskollärarytbildningen, men det valde man att inte göra.

Jag tror att vi är överens om att vi har stora brister när det gäller såväl lärare och förskollärare som vårdpersonal. Ansvar för att dimensionera utbildningen ligger som sagt i huvudsak på lärosätena. Det behöver göras i närmare samverkan med huvudmännen och de framtida arbetsgivarna, så också i Stockholmsregionen.

Jag ska göra allt jag kan för att se till att denna samverkan ska fungera betydligt bättre framöver så att man kan hitta rätt dimensionering. Det fungerar väl i andra delar av landet, men det finns mer att göra när det gäller Stockholmsregionen.

Så ska vi se till att långsiktigt klara kompetensförsörjningen i alla delar av Sverige.

Anf. 61 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Nu gällde interpellationen inte utbildningsplatser generellt utan specifikt förskollärarytbildningsplatser och Stockholmsområdet.

Stockholmsregionens behov av flera förskollärare är som sagt akut. Trots det väljer regeringen att inte säkerställa att Stockholms universitet kan erbjuda platser motsvarande det intresse som finns för förskollärarytbildningen.

I Umeå kommun är andelen förskollärare 58 procent. I Karlstad är den 67 procent och i Borås 54 procent. Jag vill påminna om att Stockholm ligger på 28 procent. Samtliga dessa lärosäten får en kraftig utökning av antalet platser på förskollärarytbildningen.

Likvärdighet verkar inte vara viktigt för regeringen när det gäller Stockholm. Jag frågar mig fortfarande: Är inte barn i Stockholm värda en bra förskola på samma villkor som i övriga landet? Varför ska de och deras föräldrar behöva nöja sig med en förskola som inte har tillräckligt med välutbildad personal?

Det är avgörande hur många platser det finns på förskollärarytbildningen i Stockholm. Med tanke på den unika ställning som Stockholmsregionen har när det gäller andel förskollärare i förskoleverksamhet i samtliga kommuner i Stockholms län är det märkligt att man inte väljer att göra en hårdare prioritering när det gäller Stockholms universitet.

Vad är egentligen motivet till att regeringen omfördelar medel från Stockholm till mindre, regionala högskolor och universitet i kommuner där har man en högre andel förskollärare? Är det så att barnen i Stockholm får stå tillbaka för att regeringen måste tillgodose socialdemokratiska kommunalråds önskemål runt om i landet? Får barnen i Stockholm stå tillbaka för regeringens regionalpolitik?

Många kommuner i Stockholm lägger pengar på vidareutbildning av barnskötare till förskollärare, en desperat insats för att försöka väga upp för bristen på utbildningsplatser i regionen. Tycker ministern att det är rimligt att kommunerna ska behöva ta ansvar på det sättet?

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Jag tycker att föräldrar och barn i Stockholms län förtjänar ett bättre svar än att det löser sig därför att Stockholm är attraktivt att flytta till. Kvaliteten på Stockholms förskolor offras för regeringens regionalpolitik. Jag undrar om statsrådet tycker att detta är rimligt.

Anf. 62 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack igen, Maria Stockhaus!

Som jag sa fördelar vi fler platser på totalen till Stockholmsregionen. Alla dessa är inte öronmärkta, utan det finns fria platser. Stockholms universitet tilldelades 240 fria platser som, om samverkan mellan huvudmännen och Stockholms universitet hade fungerat bättre, skulle ha kunnat användas exempelvis till att bygga ut förskollärarytbildningen.

Som sagt är det viktigt att påpeka att det inte är riksdagen eller regeringen som sköter dimensioneringen. Vi ser att det, när det är brist, kan finnas anledning att tillföra ytterligare platser, både öronmärkta och fria.

Vi har fördelat platserna över landet och tagit hänsyn till behovet av, efterfrågan på och möjligheten att bygga ut med bibehållen kvalitet, för det är viktigt att det finns ordentligt med tillgång på till exempel verksamhetsförlagd utbildning, som ska ske just i samverkan med huvudmännen.

Om det nu fanns en möjlighet att bygga ut 129 platser, varför tog Stockholms universitet inte de 240 fria platserna eller delar av dessa till detta? Det måste ha funnits mer som låg där än just det. Som sagt är det inte vi som dimensionerar, utan det sker ute på våra högskolor efter studenternas efterfrågan men också efter arbetsmarknadens behov.

Det jag tror behövs i denna region för att det ska bli en bättre dimensionering framöver är stärkt samverkan mellan huvudmännen och universiteten. Det är också vad vår särskilda utredare Lars Haikola pekar på kommer att behövas om vi ska klara dimensioneringen av de viktiga lärar- och vårdutbildningarna.

Det sker inte genom detaljstyrning härifrån eller från Regeringskansliet, utan genom att se till att de resurser vi har används till att möta de behov som finns. Då behöver samverkan stärkas också i denna region.

Anf. 63 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Bristen är ändå allra störst i Stockholm, och trots det väljer man att dra ned på ökningen av platser i Stockholm från 129 till 60. Enligt den uppgift jag fått från universitetet hade de full beredskap för att ta de 129. De fick dock signalen att de inte fick pengarna utan fick dra ned till 60.

I regeringens budget har man förutom att missgynna Stockholmsregionen när det gäller förskollärarytbildningen också valt att ta bort pengar till Förskolelyftet. Det gäller hela landet. Det är en utbildningssatsning för förskollärare som varit uppskattad och, jämfört med många andra lärarlyft, utnyttjad till nästan 100 procent. Man kan fundera över varför man väljer att avbryta en så framgångsrik fortbildningssatsning för förskollärare, som skulle gynna hela landet och inte minst Stockholm.

I den nya lärarlönesatsningen har man exkluderat förskollärare som arbetar hos mindre, fristående huvudmän som bara har förskola. Jag har inte tittat närmare på var dessa huvudmän finns, men jag vet sedan mina år som

kommunalråd att det i Stockholms län finns många mindre, fristående aktörer på förskolesidan, inte minst föräldrakooperativ vars förskollärare inte får möjlighet att ta del av lärarlönesatsningen.

Ibland kan man fråga sig vad regeringen har emot Stockholm och förskollärare.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus!

Som jag sa är det ingen som har dragit ned. Vi har utökat platserna också till Stockholmsregionen. Vi har utökat dem mer än i det förslag som låg i Alliansens budget. Totalt är det 280 fler platser med vår budget än vad det var med Alliansens budget. Sedan har vi gjort en annan fördelning av de öronmärkta platserna, men det finns också fria platser att tillgå som man kunde ha använt.

Återigen: Det är oerhört viktigt att vi har tillgång till högre utbildning av hög kvalitet i hela landet och att vi klarar kompetensförsörjningen, inte minst inom vård och skola. Här har vi en stor utmaning. Hittills har vi inte klarat den dimensioneringen, och en av de saker man har pekat på är att samverkan måste stärkas för att dimensioneringen ska fungera framöver.

Här har arbetsgivarna ett väldigt stort ansvar. De har också ett stort ansvar när det gäller kompetensutveckling. Jag tycker också att Förskolelyftet var bra. Men det var en tidsbegränsad satsning i samband med att man gjorde förstärkningar och förändringar i förskolans läroplan.

Sådana saker kommer säkert också att göras framöver. Men det stora ansvaret för kompetensutvecklingen av sin personal ligger hos på arbetsgivaren och ska så göra. Sedan ska våra lärosäten se till att mäta det.

Förskolorna och förskollärarna ingår i Lärarlönelyftet. Jag vill passa på att säga att jag är glad att Moderaterna har backat från att ta avstånd från Lärarlönelyftet. Det är en väldigt viktig uppgift och en väldigt viktig reform för att höja resultaten i grundskola och gymnasieskola.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:421 om kärnkraftssäkerhet

Anf. 65 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat klimat- och miljöministern samt vice statsministern vad ministern avser att göra för att svensk kärnkraftssäkerhet även framgent ska kunna försörjas med kvalificerad akademisk kunskapsproduktion i Sverige.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Forskning inom kärnteknik är viktig inte minst för att hålla hög kompetens i Sverige för drift av de svenska kärnkraftverken men även för att svensk kärnteknikforskning håller hög kvalitet i internationell jämförelse.

Den statliga finansieringen av kärnteknikforskning har ökat under de senaste åren. Vetenskapsrådet har fått ökade anslag från 2009 för forskning på ny kärnteknik för att säkra kvalificerad kompetens inom området för att bland annat upprätthålla säkerhetskompetens på högsta nivå. De har

även medel för att svenska forskare och doktorander ska ges tillträde till franska forskningslaboratorier för forskning och gemensam utveckling av forskningsprojekt vid forskningsreaktorer i Frankrike. Strålsäkerhetsmyndigheten har haft oförändrad nivå på avsättningarna sedan 2011. Kungliga Tekniska högskolan har utöver sin ordinarie forskningsbudget fått särskilda medel för samarbete med Frankrike för att svenska studenter ska ges tillträde till franska utbildnings- och forskningsreaktorer.

Dessa avsättningar gjordes under föregående regering som därmed bedömt detta vara en lämplig nivå på den offentliga forskningsfinansieringen för att Sverige ska försörjas av kvalificerad akademisk kunskap inom kärnteknik och kärnkraftssäkerhet. Vi har låtit alla dessa satsningar fortsätta på oförändrad nivå eftersom vi gör samma bedömning avseende forskningens omfattning.

Anf. 66 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Det är sant att Sverige har en hög kvalitet när det gäller kärnteknisk forskning. Den har byggts upp under mycket lång tid. Men det är sannerligen ett bekymmer att den kompetensen och forskningen i allt större utsträckning nu håller på att flytta utomlands till länder som har mer långsiktiga och offensiva satsningar på kärnkraften.

Herr talman! Man kunde således bara de senaste veckorna läsa i tidningarna att professor Christian Ekberg på Chalmers i Göteborg nu avser att flytta till Australien där han menar finns ett stort intresse för det som brukar kallas för fjärde generationens kärnkraft. Vi har också kunnat ta del av att professor Janne Wallenius på Kungliga Tekniska högskolan avser att flytta sin verksamhet till Kanada där det finns ett intresse för småskalig kärnkraft.

Vi kan också konstatera att från fackliga organisationer i landet uttrycks det en allvarlig oro för bristande forskningsresurser just på det kärntekniska området. Såväl ordföranden i IF Metall som LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson har kritiserat detta faktum. Det kommer också precis samma kritik från Chalmers professor Arne Håkansson.

Vi kan också läsa att Strålsäkerhetsmyndigheten nu oroas över att arbetssituationen vid både Oskarshamns och Ringhals kärnkraftverk. Man skärper nu inspektionen och ökar sin närvaro därför att man är rädd att den oro som personalen känner inför framtiden kan leda till en personal- och kompetensflykt.

Så sent som förra året inför forskningspropositionen begärde Utbildningsdepartementet en rapport från Strålsäkerhetsmyndigheten om hur man såg på situationen när det gäller kärnteknisk forskning. Strålskyddsmyndigheten konstaterar också att läget är allvarligt och att Sverige enligt kärnsäkerhetskonventionen och EU:s kompletterande kärnsäkerhetsdirektiv har en skyldighet att säkerställa utbildning för personal som ansvarar för kärnsäkerheten vid kärntekniska anläggningar.

Den bild som statsrådet ger av fortsatta satsningar på den här typen av forskning kan inte riktigt kännas igen i SSM:s rapport. Där skriver man att det redan skett en urfasning av SKB:s, Svensk Kärnbränslehanterings, stöd till transmutationsforskning som under 2011 var ca 7 miljoner kronor. Vidare finansierade Vetenskapsrådet ett generation-fyra-projekt som tilldelades 36 miljoner kronor på fyra år. Detta projekt är nu avslutat.

Hittills, skriver man, har detta delvis kompenserats genom det stöd som Vetenskapsrådet gett till doktorander i enlighet med svensk-franska avtalet. Men detta avtal, herr talman, löper ut vid utgången av 2017, det vill säga om knappa två år. Man ger en lång rad rekommendationer om förstärkningar av forskningen.

Herr talman! Det är viktigt att regeringen tar dessa frågor på allvar. Om vi inte kan behålla kompetensen kan Sverige tvingas att stänga ytterligare kärnkraftverk, trots att vi kanske inte vill, om 10 eller 15 år. Jag utgår från att statsrådet är lika angelägen som jag om att behålla handlingsfrihet på den punkten.

Anf. 67 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Allan Widman, för den utläggningen. Jag har inte jättemycket att tillägga. Det stämmer att inga statliga medel har minskat. Däremot är det några tidsbegränsade projekt som håller på att löpa ut. Men det är inte samma sak som en neddragning.

De fasta resurser som finns kommer att fortsätta att finnas. Det är också helt riktigt att näringslivets investeringar i detta har minskat. Det gör att den totala forskningsvolymen naturligtvis minskar. Men vi har ingen ambition att minska de statliga forskningsmedlen.

Jag vet att det finns en oro för att det är ett minskat intresse för utbildning inom dessa ämnen i vårt land och att man oroar sig för kompetensförsörjningen på sikt. Så är det inom många områden.

Vi ser gärna att vi fortsätter att hålla den kompetens som vi har. Men vi har svårt att styra över näringslivets investeringar, utan vi har de forskningsmedel som vi har. De avser vi inte att minska på något sätt.

Vi tar andra initiativ som handlar om den långsiktiga omställningen till en hållbar energiförsörjning. Vi deltar också i någonting som heter Mission Innovation tillsammans med andra stater för att verkligen se till att forskning och kunskapsutveckling men även innovation går framåt på fler områden.

På totalen ökar vi våra ansträngningar. Men när det gäller just den här forskningen är vi på samma nivå som den tidigare regeringen var.

Anf. 68 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Nu säger statsrådet att när projekten löper ut blir det mindre pengar till den kärntekniska forskningen. Det är just detta faktum som oroar mig när jag läser Strålsäkerhetsmyndighetens rapport. Där konstaterar man på punkt efter punkt att projekten löper ut eller redan har blivit utfasade.

Man föreslår en lång rad åtgärder för att komma till rätta med den mycket akuta situation som har uppstått. Man vill att det satsas ytterligare 15 miljoner kronor per år som stöd till lärosätena för att de helt enkelt inte ska stänga ned sina kärntekniska program. På Chalmers går det i dag ett halvdussin studenter på det kärntekniska programmet, och ett nedläggningshot är minst sagt överhängande.

Man vill också att Strålsäkerhetsmyndigheten ska överväga att åter bli en partner i Svenskt kärntekniskt centrum. Man oroar sig över den experimentella infrastrukturen. Det behövs investeringar i till exempel bränsleriggen på reaktorteknologiska avdelningen på KTH. Om dessa investeringar inte sker kan man bli tvungen att lägga ned hela avdelningen.

Man vill också satsa på forskning gällande framtida reaktorer. Som någon uttryckte det, herr talman: Det är svårt att doktorera på teknik som man redan har doktorerat ett antal gånger på.

Visst ska vi oroa oss över kompetensbristen i förskolan. Men som ordförande i försvarsutskottet, ett utskott som har ansvar för kärnkraftssäkerheten, vill jag säga att jag är minst lika oroad över bristen på kompetens på detta område.

I slutet av sitt anförande närmade sig statsrådet lite grann det som är pudelns kärna, nämligen att den nuvarande regeringen inte ser mycket framtid i kärnkraftsindustrin. Med den prisutveckling och den ekonomiska kris som har varit i industrin under de senaste åren är det klart att det är lätt att dra slutsatsen att vi inte behöver kärnkraften i framtiden för att skapa miljövänligt producerad elkraft.

Herr talman! Vi vet hur situationen ser ut i dag men vi vet mycket lite om hur det ser ut om tio år från nu. Därför vill jag återigen ställa min fråga: Anser statsrådet och regeringen att vidmakthållande av handlingsfrihet på detta område är viktigt för Sverige?

Anf. 69 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Allan Widman för detta.

Frågan om utvecklingen av energiförsörjningen lämnar jag till energiministern. Jag tror att det för en liten stund sedan var en debatt just om hur det ser ut på lite längre sikt. Det som ligger på mitt ansvarsområde är att tillgodose att vi har kompetens, både forskningsmässig kompetens och utbildning, för denna sektor. Det är verkligen viktigt för regeringen.

Det är inte så att inte något projekt som nu löper ut har möjlighet att söka nya anslag. När det gäller det VR-finansierade projektet vid Chalmers om kärnbränslen som nu avslutas har man möjlighet att söka medel för vidare utveckling av det.

Vetenskapsrådet avsätter 7 miljoner kronor per år under den kommande femårsperioden men kan bevilja ytterligare 15 miljoner. Det finns alltså pengar att söka för att bedriva denna forskning.

Tyvärr har prisnivån och den minskade lönsamheten påverkat industrins intresse att investera i FoU. Det påverkar, som sagt, den totala forskningsvolymen. Utifrån tidigare investeringar har man gjort bedömningen från bland annat Vetenskapsrådet att vi nu ligger på en rimlig nivå när det gäller den statliga finansieringen. Men om volymerna av privata investeringar fortsätter att minska är det klart att man kan vara tvungen att göra en ny bedömning för att upprätthålla kompetensen på detta område.

När det gäller utbildningsintresset är det svårt att påverka om studenter inte söker sig till ett visst område. Men jag har ingen avsikt att avveckla detta på något sätt, utan jag vill att det ska fortsätta att bedrivas både forskning och utbildning av hög kvalitet inom detta område. Det är det som är regeringens ambition.

Anf. 70 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Dessvärre har den kärntekniska forskningens historia i Sverige präglats mycket av de politiska besluten på 80-talet. Strax efter folkomröstningen om kärnkraften såg vi en tydlig nedgång i intresset för att söka sig till dessa specialiteter och dessa kärntekniska program. När avvecklingsåret 2010 närmade sig såg vi precis samma sak. Men vid denna

tidpunkt hade industrin inte den ekonomiska kris som man har i dag, och då valde man att tillsammans med staten gå in och stärka forskningen för att just vidmakthålla handlingsfrihet när det gäller kärnkraften sett över tid. Nu finns det inte ett liknande intresse från industrins sida. Därför är det en grannliga fråga att regeringen noga följer utvecklingen på detta område.

Det är kanske lätt för statsrådet att säga att när det gäller de allmänna utsikterna för kärnkraften i Sverige är det Ibrahim Baylans område och inte hennes som handlar om forskningen.

Jag kan säga att det inte heller är mitt område. Mitt område är kärnkraftssäkerhet. Men detta beskriver väl hur alla dessa politikområden och ansvarsområden hänger samman och är varandras förutsättningar. Finns det inte en levande kärnkraftsindustri i Sverige finns det snart inte heller en tillräcklig kärnkraftssäkerhet. Allt detta hänger ihop.

Herr talman! Om inte någonting sker på denna punkt är jag rädd för att det om tio år från nu, oavsett om Sverige vill behålla kärnkraften eller inte, kan komma att bli så att vi saknar kompetens för att driva våra reaktorer vidare. Det är betänkligt både ur försörjningssynpunkt och ur säkerhetspolitisk synpunkt.

Anf. 71 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag och regeringen har inte dragit ned på några medel när det gäller forskningen på detta område och inte heller när det gäller utbildningsområdet.

Det är viktigt för mig att säga att det inte är någon politik i detta. Man har från våra expertmyndigheter, som Vetenskapsrådet, gjort bedömningen att det är denna nivå som behövs för att upprätthålla just kompetensen i grundforskningen.

Som jag sa är det svårt att påverka studenternas efterfrågan. Jag tror inte att det är bara den inhemska politiska debatten i Sverige som påverkar, utan det är även internationella händelser som Tysklands beslut om kärnkraftsavveckling och Japan efter Fukushima. Det tror jag är minst lika viktigt. Som Allan Widman inledde med att säga är nämligen all forskning och utbildning en internationell verksamhet till sin natur. Då påverkas detta även av vad som händer i vår omvärld. Det gör det också möjligt för forskare att röra sig internationellt.

Jag ska naturligtvis noga följa hur detta ser ut, eftersom de privata investeringarna inom detta område minskar, för att säkerställa att vi har en fortsatt kompetens när det gäller både forskning och utbildning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:438 om Post- och telestyrelsens auktion av 700-megahertzbandet

Anf. 72 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Erik Ottoson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att tillse en väl genomförd auktion av 700-megahertzbandet som resulterar i bästa möjliga effekt för slutkunden och vad jag avser att vidta

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

för åtgärder för att säkerställa goda förutsättningar för konkurrens inom 700-megahertzbandet.

Regeringens inriktning är att genomförandet av beslutet om sändningsutrymme för marksänd tv ska fortsätta, så att utrymningen av 700-megahertzbandet kan ske i tid och på ett så smidigt sätt som möjligt för de aktörer som är påverkade.

Tillgång till mobil kommunikation är i dag en förutsättning för att kunna bo, verka och driva företag i hela landet. En väl utbyggd mobil infrastruktur är viktig för att möta människors önskan om att använda telefoni och bredband även utanför tätbebyggda områden samt för att underlätta företagande och jobbskapande i hela landet.

Staten har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för att den kommersiella utbyggnaden kan fortsätta, bland annat genom en väl fungerande marknad och genom att främja effektiv frekvensanvändning samt regional och lokal dialog. Frigörandet av 700-megahertzbandet för mobila kommunikationstjänster kommer sannolikt att bidra till att skapa goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad och tillgång till sådana tjänster.

Post- och telestyrelsen, PTS, har bland annat till uppgift att svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt och att främja en effektiv konkurrens och är den myndighet som prövar frågor om begränsning av antalet tillstånd inom ett frekvensområde.

När det gäller frågan om goda konkurrensförutsättningar ska Post- och telestyrelsen ta hänsyn till den totala spektrumanvändningen när de fattar sina beslut. Det innebär att myndigheten tittar på alla frekvenser med liknande egenskaper när de bedömer konkurrenssituationen.

Det är alltså Post- och telestyrelsen som enligt lagen om elektronisk kommunikation, LEK, har ansvar för att frekvenser används effektivt och att effektiv konkurrens främjas.

Som Erik Ottoson också framhåller har Post- och telestyrelsen goda erfarenheter av auktionsförfaranden, och jag har förtroende för att myndigheten genomför sina uppgifter på ett bra sätt.

Anf. 73 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Detta med frekvenser och frekvensspektrum är en tekniskt hyggligt komplicerad fråga. För att tydliggöra varför detta är viktigt vill jag berätta att olika frekvenser lämpar sig olika bra för olika användningsområden. Vissa frekvenser är bra på att föra radiovågor över långa avstånd. Andra frekvenser är bättre på att ta sig genom strukturer som byggnader. Olika frekvenser har också lite olika förutsättningar när det gäller att överföra stora mängder information och data.

700-megahertzbandet är väldigt värdefullt. Det möjliggör överföring av stora mängder data, och det möjliggör väldigt högkvalitativ tjänst till slutkund. Därför är frågan om auktionen på detta frekvensband väldigt viktig, framför allt för slutkunderna. Detta är troligen det band man kommer att använda för att etablera 5G-telefoni, alltså dataöverföring som vida överstiger det vi i dag kallar för 4G-bandet. Det är hisnande mängder data som kommer att kunna överföras till slutkund på det här viset. Därför är detta oerhört viktigt.

Jag har full förståelse för att statsrådet inte går in i den enskilda auktionen för att se till att detaljerna – skruvarna och muttrarna i auktionen – ser

ut precis som man skulle önska sig. Jag har också full förståelse för att Post- och telestyrelsen har ett generellt uppdrag att se till konkurrenssituationen på telekommarknaden.

Jag har dock gjort en liten efterforskning och tittat i regleringsbrevet för Post- och telestyrelsen. Jag kunde där inte hitta något direktiv från regeringen om att man ska beakta konkurrenssituationen på telekommarknaden. Jag tror att det finns skäl att även från vår sida vara lite självkritiska och att statsrådet bör beakta detta vid skrivningen av framtida regleringsbrev.

Även om man beaktar användningen av andra frekvensband när man ska göra nya auktioner innebär detta inte att det på det stora hela blir rättvist. Det kan vara god konkurrens i andra frekvensband som inte alls är lika attraktiva som 700-megahertzbandet, och om man då säger att konkurrensen i etern är god innebär det inte att vi har lyckats skapa en god konkurrenssituation som levererar en bra, billig och effektiv tjänst till slutkund i detta väldigt intressanta band. Det kommer ju att bli den nya 5G-tekniken som kommer att dominera 700-bandet, och då kommer det att vara väldigt attraktivt, och om man ska pressa priset på denna nya tjänst krävs det att det finns fler än en eller två operatörer som tillhandahåller den.

Som auktionen i dag är utformad garanteras, om jag har förstått saken rätt, inte fler än två operatörer i detta frekvensband och i förlängningen i 5G-tekniken. Det kan få väldigt snedvridande effekter på marknaden.

Även om jag förstår statsrådets situation och att han inte vill gå in i den enskilda auktionen vill jag ändå inskräpa allvaret i detta. Finns det något i regleringsbrev eller andra styrsystem som statsrådet kan tänka sig att tillämpa här?

Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Erik Ottoson, för denna oerhört viktiga fråga! Det är en framtidsfråga för Sverige. Om vi ska fortsätta att vara i världsklass när det gäller användning av telekommunikation och bredbandstjänster, och om vårt samhälle ska vara det samhälle i världen som bäst tar till vara digitaliseringens möjligheter, är det viktigt att 700-megahertzbandet används på optimalaste sätt.

Jag delar de ingångar Erik Ottoson har i den här frågan. Det finns ingen ideologisk skiljelinje i den här frågan. Jag tycker att Erik Ottoson mycket tydligt redogör för vad detta frekvensutrymme kommer att kunna användas till. Om det funnits en oro för att konkurrensen skulle bli satt ur spel skulle jag naturligtvis också dela den oron. Nu finns ingenting som tyder på det, och vi bevakar detta väldigt noga.

Det ligger i regeringens och statens intresse att de operatörer som kommer att vinna tilldelning av frekvensutrymme faktiskt agerar på ett sådant sätt, både inför och efter tilldelningen, att det blir bästa möjliga för slutkunden och samhället i stort.

Post- och telestyrelsen är ingen ny myndighet. Det är en myndighet som har väldigt många experter. Som jag har uppfattat det under de ett och ett halvt år som jag har varit it-minister har Post- och telestyrelsen skött sina uppgifter väl under föregående mandatperioder. Jag har inte fått några signaler som skulle föranleda mig att bli orolig nu. Men om Erik Ottoson har konkreta synpunkter är jag naturligtvis beredd att ta med mig dem för

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

att ta reda på hur vi kan säkerställa att den konkurrenssituation som jag tycker har tjänat Sverige väl ska kunna fortsätta även i framtiden.

När jag träffar mina it-ministerkolleger i världen – senast på it- och telekommässan i Barcelona, där jag hade förmånen att få träffa närmare ett tiotal it-ministrar från olika delar av världen, både från länder i vårt närområde och från länder långt härifrån – är det en sak de uppfattar som vår styrka i Sverige, nämligen att konkurrensen har kunnat upprätthållas tack vare en oberoende myndighet, där politikerna inte dikterar detaljer. Det var också detta som Erik Ottoson sa. Det är det faktum att vi håller oss till ett sådant regelverk som har gjort att vi har haft framgång i konkurrenssituationen. Kunderna, slutanvändarna och företagen har kunnat dra nytta av detta.

Om jag skulle se minsta lilla tecken på att så inte skulle bli fallet skulle jag naturligtvis hantera denna fråga som ett statsråd kan hantera den gentemot en oberoende myndighet.

Anf. 75 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för det villiga följdsvaret!

Det finns några konkreta saker som bör adresseras. Vi kan titta på auktionen som gällde 800-bandet, alltså det frekvensband som ligger i anslutning till 700-bandet och delar många av de tekniska egenskaper som 700-bandet har. Den auktionen, som redan är genomförd på ett föredömligt sätt, var utformad på ett sådant sätt att det garanterades att åtminstone tre operatörer fick tillgång till någon del av frekvensbandet. Som statsrådet beskriver är detta en auktion som man har tittat på från andra länder och som har fått mycket beröm. Många har sett på den med avund, liksom på Post- och telestyrelsens arbete med en konkurrensneutral telemarknad i Sverige. Vi är en förebild för många här, och den positionen måste vi slå vakt om.

Nu har man gått från att i auktionen om 800-bandet garantera tilldelning till tre operatörer till att nu endast garantera tilldelning till två operatörer. Då har man möjligen tagit ett steg tillbaka. Om jag är korrekt underbyggd innebär detta att en väldigt köpstark operatör kan få en väldigt stor andel av bandet utan något täckningskrav för den delen. Och den andra operatören får en mycket mindre del av frekvensbandet, men hela den del man får sig tilldelad efter en sådan auktion är belagd med frekvenskrav – av den anledningen är det kanske också ett lägre pris.

I värsta fall har vi då en operatör som har en väldigt stor del med väldigt fördelaktiga villkor, till ett högt pris som den köpstarka operatören har råd att betala, som den sedan styckevis och delat möjligen kan sälja vidare i andra hand till andra operatörer. Sedan har vi en aktör som inte har samma köpkraft men som däremot beläggs med ett väldigt stort ansvar att ordna täckning i vårt avlånga och glest befolkade land.

Det här är möjligen ett orosmoln. Har man *en* leverantör har man ett monopol. Har man två har man möjligen ett oligopol. Har man tre har man någonting som börjar likna en marknad. I det här fallet garanterar man ju inte någonting som börjar likna en marknad utan någonting som gränsar till ett oligopol. Det är i detta som oron från min sida, efter att ha talat med operatörer på marknaden, ligger.

Det är självfallet inte så att 700-megahertzbandet är allena saliggörande för telekommarknaden och för 5G-nätet, men det är en väldigt viktig

beståndsdel. Det är därför som det är viktigt att jag och statsrådet har den här diskussionen.

Det har anförts olika synpunkter från aktörer på marknaden om hur det här skulle kunna göras bättre. Man använder framför allt auktionen som var kring 800-megahertzbandet som en bra förebild. Därför kan man möjligen beklaga att det vad gäller auktionen av 700-megahertzbandet har tagits ett steg tillbaka och att det inte garanteras samma fria och öppna konkurrens.

Det finns nämligen inget egenvärde i att ha få aktörer. Däremot finns det ett egenvärde i att kanske ha något fler aktörer. Därför vore det kanske bra om man signalerade i någon form av regleringsbrev, kanske ett kompletterande regleringsbrev, att konkurrenssituationen i frekvensbanden är avgörande för en god sluttjänst till kund.

Anf. 76 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Erik Ottoson, för att du nystade i denna relativt krångliga materia! Den är nog så viktig, för den avgör vad var och en av oss möter när vi slår på våra telefoner, pekplattor och datorer och behöver kontakt med internet och med de sociala tjänster som finns där. Det handlar om koppling till myndigheter. Det handlar om när vi startar företag och om när vi faktiskt lever våra liv. I dag är inte internet någonting som är separat och frångilt, utan det är en del av verkligheten för alla i Sverige levande människor.

Därför tycker jag att den här diskussionen är viktig, och Erik Ottoson lyfter denna fråga på ett föredömligt sätt. För protokollets skull skulle jag dock vilja säga något. I den andra delen, när Erik Ottoson beskrev den auktion som skulle komma rådde han säga 800-megahertzbandet, tyckte jag mig höra. Jag säger detta så att det inte blir fel i protokollet, för det är 700-megahertzbandet som vi har framför oss. I första delen av ditt anförande sa du 800-megahertzbandet, och det var riktigt då.

Sedan gäller det situationen med spektrum. Det är svårt att beskriva det om man inte har en vit tavla framför sig där man kan rita upp hur det här med spektrum funkar. Spektrum är en naturresurs. Den är ändlig, som nästan alla andra naturresurser. Men det finns ett spektrumtak, och det gör det möjligt att förvärva en maximal mängd spektrum i 700-megahertzbandet. Det är inte givet att någon operatör kommer att lyckas förvärva så mycket spektrum inom bandet att operatören skulle nå det taket. Rent tekniskt är det dessutom så att hur mycket man är villig att betala för spektrum i det bandet är ett beslut som affärsmässigt kommer att balanseras av mot det behov och det utrymme som varje operatör menar är försvarbart gentemot sina ägare att faktiskt hantera.

Vi vet att i de band som i dag används inom frekvensutrymmet är det inte så att hela de utrymmena används av operatörerna. Det här är någonting som Post- och telestyrelsen naturligtvis har kännedom om. Det var de som gjorde den förra tilldelningen, som både Erik Ottoson och jag är nöjda med. Resultatet ser vi i Sverige. Som jag tidigare sa tittar till exempel ministerkollegan i Finland avundsjukt på hur vi har hanterat den här frågan. Det ligger inte på statsråden eller på regeringen, utan det är en enskild myndighet som får hantera input men också uppnå målet om att vi i Sverige ska fortsätta att vara i världsklass när det gäller telefoni och internet.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Om någon aktör skulle ha förmågan att förvärva en högre andel spektrum kan det naturligtvis potentiellt möjliggöra högre kapacitet för slutkunden för just den operatörens användare. Men här talar vi då om den större mobila bandbredden, som egentligen i grunden inte har inneburit något problem i den tidigare tilldelningen. För helt enligt samma resonemang som Erik Ottoson anför skulle kanske fyra sluttilldelningar vara bättre än tre. Det är alltid en fråga om vad vi får för sluteffekt.

Men de här synpunkterna har matats in till PTS – det känner jag till. Vi har diskuterat det här med operatörerna enskilt men också inom Bredbandsforum. Jag litar fortsatt på att Post- och telestyrelsen gör det här i enlighet med bästa möjliga utfall för Sverige.

Anf. 77 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Statsrådet! Det är mycket riktigt att det ur ett konkurrensperspektiv kanske vore än bättre, som sagt, att garantera fler än tre tilldelning inom ett sådant här värdefullt band. Det är lite grann detta jag vill åt. Som statsrådet är inne på finns det inget egenvärde i att i strukturen på auktionen tillåta ens möjligheten till ett så pass negativt utfall som jag tidigare beskrev, så som det faktiskt ser ut nu.

Har man för avsikt att se till att konkurrenssituationen är den absolut bästa är det nog en bättre väg framåt att ha ganska många olika operatörer inom samma frekvensutrymme, så som är tekniskt lämpligt. Blir det för uppdelat får man ju också problem med frekvenstilldelningen och hur man på bästa sätt löser detta tekniskt. Det kan skapa tekniska problem också. Men vi ligger långt ifrån detta i nuläget.

Det man också ska komma ihåg är att Post- och telestyrelsen inte bara har konkurrensen för ögonen. Det finns också ett behov av att få ut ordentligt med pengar för, så att säga, själva frekvensbanden. Man har ett intresse av att få så bra bud som möjligt.

Attraktiviteten i detta ligger då i att operatören ska kunna tillgodose sina egna behov av frekvens, men det handlar också om möjligheten att trycka ut andra operatörer på marknaden. Precis utifrån det resonemang som statsrådet själv anförde kring marknadsmässigheten i detta finns det en konkurrensfördel i att köpa band som man inte använder och som dessutom inte kan användas av någon annan. På det viset kan man stärka sin konkurrenssituation.

Det här är självfallet någonting som vi vill undvika. Därför tror jag att det finns skäl att i regleringsbrevet skriva in ett krav på att säkra konkurrensen på telemarknaden.

Anf. 78 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Erik Ottoson, för den mycket viktiga interpellationsdebatten! Det sista Erik Ottoson sa kommer inte att hända. Däremot är det väldigt tydligt att både min regering och tidigare regeringar har haft och har ett uttalat syfte med hur frekvenser delas ut.

Man kan titta på auktionen av 800-megahertzbandet, som genererade en intäkt på ca 200 miljarder kronor. Det är rätt stora värden som är igång. Det är svårt att spekulera i vad 700-megahertzbandet kommer att generera. Men ett viktigt utfall av den förra auktionen var att man kunde avsätta 300 miljoner kronor till åtgärder för förbättrad täckning. Det är någonting som vi tjänar på, som företagen tjänar på och som människor, framför allt

de som bor på landsbygden, tjänar på. Dessutom handlar det inte om att PTS är något som är skilt från staten eller om att det är någon privat aktör, utan det är en aktör som ska tjäna Sverige och Sveriges befolkning på bästa möjliga sätt.

Vi har hittills inte sett någonting som skulle tyda på motsatsen. Jag har i alla fall inte hört något om det från Erik Ottoson, och det är heller inte min uppfattning. Jag har stor tillit till PTS och hur de har jobbat med frågan tidigare. De är väl lämpade att jobba vidare med den här frågan.

Om det skulle visa sig att det finns minsta lilla tvekan om hur det här skulle kunna landa får vi i så fall ta det därifrån. Det finns inga sådana signaler, men det är ändå jätteviktigt att Erik Ottoson följer det här noga. Jag skulle önska att fler här i kammaren faktiskt kunde följa det, för det här kommer att påverka våra liv mycket mer än många andra frågor som vi debatterar och diskuterar, och väldigt få har kännedom om det. Man tycker att det är en hygienfaktor som måste funka.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:354 om åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete

Anf. 79 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat inrikesministern när regeringen planerar att lägga fram den nationella strategin för brottsförebyggande arbete och vilka konkreta brottsförebyggande åtgärder som regeringen planerar att vidta i närtid. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sverige är på många sätt ett tryggt land. Sett till hela befolkningen ökar tryggheten, och människors utsatthet för brott minskar. Samtidigt ser vi en oroväckande polarisering i samhället, där alltför många människor fortfarande känner sig otrygga och där utsattheten för brott är ojämnt fördelad mellan olika grupper och områden.

Här måste samhället ta sitt ansvar. Att vi behöver ett väl fungerande rättssystem som kan beivra de brott som begås är en självklarhet. Men med samma kraft som vi ska bekämpa kriminalitet måste vi också förebygga orsakerna som finns bakom. Det handlar dels om breda och långsiktiga välfärdsåtgärder som att öka sysselsättningen och höja kunskapsresultaten i skolan, dels om åtgärder för att minska sannolikheten att brott begås genom att göra brotten mindre lönsamma och svårare att utföra. I det arbetet har offentliga aktörer ett stort ansvar, men utan ideella krafter, näringslivet och medborgarna når vi inte ända fram.

På nationell nivå har detta varit en lågt prioriterad fråga under många år. Regeringen vill därför se en nystart för det brottsförebyggande arbetet, med ett tydligt nationellt ledarskap. Vi började förra året med att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att belysa var utvecklingsbehoven är som störst och hur det nationella stödet till kommuner och andra brottsförebyggande aktörer skulle kunna förstärkas.

I den redovisning som Brå nyligen har lämnat framgår att det på de flesta håll i landet finns en nära samverkan i brottsförebyggande frågor

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

mellan polis och kommun och ibland även med näringsliv och frivilliga. Samtidigt varierar förmågan att vidta rätt åtgärder utifrån lokala problem-bilder. Den genomsnittliga kompetensnivån i kommunerna behöver därför höjas för att skapa ett effektivt brottsförebyggande arbete över hela landet. Även samverkan mellan nationella myndigheter behöver utvecklas.

Regeringen kommer nu att vidta åtgärder för att stärka den nationella samordningen och utveckla stödet till olika brottsförebyggande aktörer. Vi vill bland annat ge Brå en tydligare roll som motor i det förebyggande arbetet. Vi har redan i budgeten för 2016 skjutit till ytterligare 15 miljoner kronor till Brås brottsförebyggande verksamhet och kommer att fortsätta arbeta för att utveckla Brås samordnande roll på detta område.

Vad gäller situationen i socialt utsatta områden, vilken Beatrice Ask nämner i sin interpellation, har vi gett Brå i uppdrag att bland annat identifiera framgångsfaktorer och fungerande metoder för att förebygga och beivra brott och öka tryggheten. Brottsförebyggande och trygghetsskapa-nde arbete är dock bara en liten del av de insatser som är nödvändiga i dessa områden. Här krävs i första hand åtgärder utanför kriminalpolitikens om-råde.

Som Beatrice Ask nämner kommer regeringen att ta fram en ny natio-nell brottförebyggande strategi. En sådan strategi kommer att spänna över många områden och innefatta såväl sociala som situationella aspekter av det brottsförebyggande arbetet. Genom en samlad strategi kommer det att bli tydligare hur viktigt det är att alla berörda aktörer tar ansvar för det förebyggande arbetet. Målsättningen är att den ska vara klar under detta år.

Anf. 80 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Tack för svaret, justitieministern! Min interpellation var ställd till inrikesministern med anledning av att han hade talat om ett möte som han skulle ha med företrädare för ansvariga myndigheter, arbetsgivare och fackförbund om de problem som poliser, brandmän och ambulansper-sonal upplever i vissa områden.

Samtalet som han bjudit in till syftade enligt den artikel han hade skri-vit till att få en bild av hur poliser, brandmän och ambulanspersonal upp-lever situationen med hot, våld och ett hårdare samhällsklimat samt reflek-tera över genomfört och fortsatt arbete.

Eftersom jag utgår ifrån att samtalen ska landa i någon typ av resultat var det naturligt att fråga när den utlovade strategin för det brottsförebyg-gande arbetet skulle komma, och den frågan har jag nu fått svar på: Mål-sättningen är att strategin ska bli klar under detta år.

Med tanke på de stora bekymmer som finns beklagar jag naturligtvis att det tar så lång tid, för det är ju så att en strategi av det slag som rege-ringen arbetar med möjligen kan bidra till ett mer intensivt arbete för att säkra människors tillgång till samhällsservice och den trygghet som män-niskor i arbete behöver när de ska rädda liv.

Herr talman! Justitieministern antyder att det brottsförebyggande arbe-tet på nationell nivå har varit lågt prioriterat under många år, något som den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen nu ska rätta till med en strategi. Det där är dessbättre mest politisk retorik och inte san-ningen. I den redovisning som Brå har lämnat och som är väldigt intressant

finns också en beskrivning av nationella insatser från 1990-talet och framåt. Då är det så att i mitten av 2010-talet hade lokala råd vuxit fram i de flesta av landets kommuner, och fokus kom att läggas på frågor om vilket stöd som behövdes till de lokala brottsförebyggande aktörerna.

Arbetet utvidgades också, och det här är alltså under alliansregeringen, i och med att polisen fick i uppdrag att arbeta fram samarbetsöverenskommelser med kommunerna. Ett nytt arbete inleddes också för att svara mot behovet av bättre förebyggande insatser mot organiserad brottslighet. Det gjordes forskningsgenomgångar som rörde grannsamverkan, kameraövervakning och brottsprevention, mentorskapsinverkan på återfall i brott och hur bättre utomhusbelysning ska kunna förebygga brott. Dessa publicerades. Utifrån metoden trygghetsvandringar som började i Göteborg togs det också fram en nationell manual för att man ska kunna använda detta.

Justitieministerns beskrivning var alltså lite felaktig, men det är bra att den här bakgrunden finns med, för det som behövs nu enligt den kartläggning som Brå gör är åtgärder för att höja lägstanivån när det gäller kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Verksamhet finns på många håll, men det systematiska arbetet brister och det är väldigt ojämnt.

Det behövs också mer utveckling och innovation, säger Brå. Både innehåll och kvalitet i arbetet måste utvecklas. Man vill ha höjd prioritet och samordning. I dag finns det ingen lagstadgad skyldighet för kommunerna att ägna sig åt brottsförebyggande arbete, och på vissa håll är det tydligen väldigt svårt att få gehör hos beslutsfattare för det här viktiga arbetet.

Min fråga till justitieministern är mot den bakgrunden om regeringen kommer att tydliggöra kommunernas ansvar för att bedriva ett brottsförebyggande arbete och hur man kommer att säkerställa att det viktiga samarbetet mellan kommunen och polisen inte tappar fart nu när resurserna tryter och det finns många andra stora utmaningar.
(forts.)

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:354 om åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete

Anf. 81 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi avbröts mitt under interpellationen av ajourneringen för gruppmötena. Jag ska försöka följa upp de frågor Beatrice Ask ställde till mig i sitt första inlägg.

Regeringens utgångspunkt är att vi ska bekämpa brotten och brottens orsaker. Båda delarna måste göras, inte bara en del. Frågan om det förebyggande arbetet är högprioriterad för den här regeringen i motsats, skulle jag trots allt vilja säga, till den förra regeringen. Beatrice Ask tyckte inte om att jag uttryckte det så i interpellationssvaret eftersom hon menar att också den förra regeringen tog frågan på allvar. Men det är ändå ett faktum att den förra nationella strategin mot brottsförebyggande arbete går tillbaka ända till 1996, alltså 20 år sedan. Det var på Laila Freivalds tid. Beatrice Ask tog under sina åtta år som justitieminister inga initiativ för att uppgradera eller uppvärdera den nationella strategin för det brottsförebyggande arbetet.

Men det gör vi. Och det är det arbetet som vi nu har påbörjat på en rad olika sätt. Bland annat är det uppdraget till Brå, som jag redogjorde för. Det finns 15 miljoner kronor avsatta. Vi kommer att tillsätta en särskild nationell samordnare för att stärka den nationella ledningen. Jag tror att det behövs mer av statlig vägledning.

Beatrice Ask frågade mig om kommunernas ansvar. Jag utesluter inte att vi behöver tydliggöra kommunernas ansvar. I dag är vi i ett läge då vi snarare behöver sprida goda exempel i landets kommuner. Det hoppas jag att Brå ska medverka till.

Jag har själv gjort en del. Under förra året genomförde jag besök i ett antal kommuner för att titta på hur det brottsförebyggande arbetet ser ut. Det var Malmö, Trollhättan, Norrtälje och Huddinge. Vi träffade representanter för länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten. Jag besökte också Holland, och jag är på väg till USA och New York för att se på det brottsförebyggande arbetet. Jag har sett exempel på brottsförebyggande arbete i Holland, framför allt samarbetet med näringslivet. Vi tänkte att det ska vara samma tema när vi besöker New York senare under våren.

Grunden för oss socialdemokrater är att det förebyggande arbetet genomförs bäst när det finns en i grunden god utveckling för välfärden, det vill säga att minska klyftorna och arbetslösheten. Vi ser nu att det faktiskt går åt rätt håll i vårt land. Arbetslösheten sjunker, tillväxten ökar, nyföretagandet ökar.

Låt mig ge en siffra. Sedan den här regeringen tillträdde har antalet långtidsarbetslösa sjunkit med 20 000 personer. Det gäller att fortsätta utvecklingen, att klyftorna fortsätter att minska. För det krävs fördelningspolitik. Det är det breda arbetet.

Sedan finns också rättsväsendet. Det handlar om hur rättsväsendet arbetar förebyggande inom sina ramar. Här handlar det naturligtvis om att klara upp fler brott. Där misslyckades den förra regeringen. Det var tvärtom så att andelen uppklarade brott minskade under den förra regeringens tid. Den utvecklingen måste vi naturligtvis vända.

Det handlar också om att hindra återfall i brott, det vill säga att se till att Kriminalvården har en sådan verksamhet att färre faller tillbaka i brottslighet igen.

Sedan finns det lokala förebyggande arbetet och socialtjänstens arbete.

Så ser vår politik ut, det vill säga fler jobb, minskade klyftor, generell välfärd och lokalt brett samarbete. Hur ser Moderaternas politik ut? Är er lösning att vi ska sänka lönerna i stället?

Herr talman! Den fråga jag ställde utgick från att det kastas sten på ambulanspersonal och ambulanser förstörs. Det handlar om hur räddningstjänsten förhindras att utöva sitt arbete och en rad akuta problem som man på olika sätt behöver arbeta mot.

Brottsförebyggande arbete kan vara många olika saker, och det var också därför jag sa att jag tycker att det är bra att vi får ett besked om när strategin som har utlovats ska komma.

Strategier i all ära, men det krävs också konkreta åtgärder för att komma till rätta med problem. Man kan inte vänta till dess arbetslösheten är noll och tro att det löser problemet med att kriminella grupperingar utnyttjar ungdomar för att kasta sten och bete sig mot myndighetspersoner. Det finns ett förakt och en misstro mot myndigheter i flera av de utsatta områdena som måste hanteras med praktiska åtgärder.

Jag var i Nässjö häromveckan. Ett exempel på vad som görs där är att räddningstjänsten och polisen pratar med ungdomar som de vet ägnar sig åt verksamhet som inte är acceptabel. De har på det sättet pressat ned mängden stölder av olika slag. Det är så jag tror att man måste arbeta konkret.

Min fråga till justitieministern före uppehållet var: Är regeringen beredd att tydliggöra kommunernas ansvar att delta i det brottsförebyggande arbetet? I Brås redovisning av hur det ser ut, som är en upprättelse vad gäller Alliansens arbete i förhållande till vad ministern säger, framkommer en beskrivning av tillkortakommanden i det svenska samhället när det gäller det brottsförebyggande arbetet. Brå pekar på att det är svårt att få gehör för insatserna i en del kommuner. Det vill man ändra på.

En annan sak som Brå pekar på är att det lokala brottsförebyggande arbetet i viss mån har stagnerat. Det har blivit fantasilöst. Man arbetar inte kunskapsbaserat. Alla typer av brott hänger inte direkt samman med den allmänna situationen. Det finns i vart fall en del enklare sätt att få bukt med problemen. Där tycker jag att det är viktigt att fundera över hur man ökar kunskapsnivån i frågorna lokalt och hur man säkerställer arbetet.

På den moderata partistämman tog vi ställning för att vi vill se ett mer aktivt arbete i kommunerna. Vi har inte kommit så långt som jag möjligen vill, nämligen att det ska vara ett lagstadgat krav på kommunerna att ta ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Men vi tog ställning för att ansvaret för frågorna bör ligga så nära kommunledningen som möjligt för att det ska finnas muskler och mandat att agera vid samverkan med polisen.

Det sker nu en omorganisation av polisen där åtminstone en positiv signal finns, nämligen att man utser kommunpoliser. Brå påpekar att det kommer att göra det viktigare att det i fler kommuner finns någon som tar ansvar för samordningen mellan kommunala och lokala myndigheter, polisen och det civila samhället. När det brister kommer det inte att fungera.

Jag tror att det är nödvändigt, inte minst i ett kortare perspektiv än det år vi ska vänta på en strategi, att vidta åtgärder. Stenar kastas hela tiden, och det behöver göras mer på det området. Det vore intressant att veta om justitieministern har någon idé om något konkret som kan göras så att vi kan slippa en del av problemen de kommande månaderna.

Anf. 83 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Regeringen fick ärva en situation som var djupt oroande, som Beatrice Ask delvis själv beskriver. Det var en kombination av en mycket hög arbetslöshet, framför allt en mycket hög ungdomsarbetslöshet, och en fast etablerad och organiserad kriminalitet. Det var det stora misslyckandet för den gamla regeringen, det vill säga misslyckandet med att bekämpa brotten och att andelen uppklarade brott minskade samt misslyckandet med den sociala situationen och arbetslösheten. Det är en grund för rekrytering in i kriminella gäng.

Då måste man kunna se på båda frågorna. Det handlar om att förbättra de sociala förutsättningarna i de områden vi talar om. För att kunna vända utvecklingen är arbetslöshetsfrågan, studierna, utbildningsmöjligheterna och de generella klyftorna faktiskt helt avgörande. Där misslyckades den gamla regeringen. Därför hoppas jag att vi ska klara detta lite bättre, och det jag ser är att ungdomsarbetslösheten nu faller väldigt snabbt. Det är mycket bra. Tillväxten ökar, och vi måste naturligtvis se till att hålla i den. Om vi inte gör det tror jag nämligen att utvecklingen blir ännu svårare. Det blir nämligen ännu svårare, skulle jag säga, att bryta nyrekryteringen till kriminella gäng.

Beatrice Ask frågar om jag är beredd att tydliggöra kommunernas ansvar, och det sa jag i mitt inlägg. Jag är beredd att titta på den frågan precis som jag förstår att Moderaterna nu gör. Just nu är vi i ett läge där vi försöker sprida de goda exemplen, alltså vad som nu görs i landets kommuner. Jag delar naturligtvis uppfattningen att detta arbete måste läggas så nära kommuninvånarna som möjligt. Jag delar självklart också uppfattningen att ju högre upp i den kommunala hierarkin man för frågorna, desto lättare är det att få genomslag för dem. Så har det fungerat på alla ställen när jag har varit ute och sett hur det ser ut i landets kommuner.

En sak kommer man ändå inte ifrån. Oavsett hur mycket vi gör med lokal samordning, med att ta in näringslivet, med att ta in ideella krafter och med samverkan mellan stat och kommun kommer det till syvende och sist ofta ned till samma typ av sociala frågor man måste lösa. Det var egentligen innebörden i den lilla fråga jag ställde allra sist i mitt tidigare inlägg. När jag nu tittar på hur Moderaternas politik ser ut – man säger att man ska skapa fler jobb och så – går det genomgående ut på precis samma tema som ni körde på i åtta år, det vill säga att ni ska trycka ned dem som har de lägsta lönerna och de lägsta inkomsterna. Då handlade det om a-kassa, sjukförsäkring och annat som ni jagade och tryckte ned, så att säga. Nu ska det tydligen handla om lönerna.

Därför är min enkla fråga denna: Om vi, vad jag förstår av vad flera borgerliga partier för fram, ska ha statligt fastställda fattiglöner där vi trycker ned lönerna och inkomsterna för väldigt många människor – om vi ska gå den amerikanska vägen, så att säga – vad kommer det att innebära? Vad kommer det att innebära för brottsutvecklingen i ett land att skapa löner som är så låga att människor inte kan försörja sig? Det är den fråga jag ställer och som jag tycker att Beatrice Ask faktiskt kan fundera lite på.

Jag är nämligen övertygad om att vi inte kommer att komma till rätta med detta om vi inte klarar av att föra en politik som håller ihop samhället. Den bygger på lägre klyftor, generell välfärd och naturligtvis ökad tillväxt – men också en bra arbetsmarknadsutveckling.

Herr talman! Jag är emot sociala problem. Jag skulle vara beredd att avskaffa dem omedelbart om det var så enkelt som det låter på justitieministern. Jag instämmer inte i beskrivningen av den moderata politiken, men jag känner till den socialdemokratiska kampanj Sveavägen har bestämt att man ska föra.

Det jag tycker att vi måste prata om är de konkreta problem vi har med områden som har väldigt hög brottslighet. Det går att vidta åtgärder, och det är ju inte så att Socialdemokraterna har ärvt alla problem. I vart fall borde det vara så att man om man har makten vill göra någonting.

Jag tror till exempel att det är nödvändigt att få fler poliser ute bland människor. Jag tror att det är nödvändigt att få ett fungerande socialt samarbete lokalt som fungerar så att det finns nätverksgrupper, civila som ställer upp och mycket annat för att öka tryggheten. Jag tror att vi behöver fler sociala insatsgrupper som är beredda att ta sig an ungdomar som är på väg in i mycket allvarlig grov kriminalitet.

Jag tror att vi behöver fundera över hur vi använder kameraövervakning för att säkerställa tryggheten på vissa områden. Jag tror också att vi måste fundera alldeles särskilt på uttryckningspersonalens situation, så att de kan rädda liv i olika områden. Jag tror att det är nödvändigt att fundera över ansvarsfördelningen när det gäller det brottsförebyggande arbetet mellan olika kommunala instanser, polisen och andra. Det finns en rad frågor som behöver hanteras.

Det är också så att vi har många människor som saknar insikt i vad som gäller i Sverige. Här finns det väldigt mycket att göra eftersom vi har en stor tillströmning av flyktingar och andra som ibland bidrar till konflikter därför att de är osäkra, rädda och mår dåligt. Här måste ett informationsarbete komma igång. Det är ingen strategi som löser det, utan det är konkreta insatser.

Herr talman! Vi ärvde som sagt ett land där klyftorna hade ökat snabbare än i något annat land i OECD-området. Vi ärvde också ett land där vi hade en mycket hög ungdomsarbetslöshet – och fortfarande har, även om den är på väg ned – i kombination med en fast etablerad och organiserad kriminalitet. Det är klart att man inte klarar ut det i en handvändning, utan det tar tid att försöka vända det.

Ungdomsarbetslösheten är på väg ned. Jag ser fram emot att vi ska kunna göra särskilda riktade satsningar mot de områden Beatrice Ask talar om, men då tror jag att det är viktigt att säga att man inte kommer någonsans med bara några enkla projektpengar. I grunden handlar det i stället om att man måste ha en politik som innebär att klyftorna totalt sett minskar i samhället. Det handlar om att bygga vidare på den generella välfärden.

Vi kan väl säga att utvecklingen i en del områden faktiskt är förskräckande i en del avseenden. Jag ser att till exempel antalet skottskador, om man tittar på den delen, ökade med 50 procent mellan 2006 och 2014. Det är en följd av att vapen har kommit in på ett annat sätt och av att de kriminella gängen finns. Nu går vi fram med insatser för att bekämpa de kriminella gängen. Det är ett antal lagförslag som kommer till riksdagens bord

under våren, men vi går också in med sociala insatser. Vi kommer att förstärka socialtjänsten med sammanlagt över 1 miljard kronor under de närmaste fyra åren. Det är en otroligt viktig satsning på den sociala barn- och ungdomsvården.

Ska vi vända detta måste man arbeta både generellt på till de områden vi talar om och med riktade satsningar mot barn och unga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:424 om avvisning och utvisning

Anf. 86 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat inrikesministern vilka konkreta åtgärder han och regeringen är beredda att vidta för att möjliggöra fler utvisningar och avvisningar för att nå den nivå som han uttryckt och om det finns behov av att efterfråga berörda myndigheters synpunkter på lagstiftningen och regler som skapar svårigheter i arbetet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Ett fungerande asyl- och mottagningssystem förutsätter att personer som har fått ett lagakraftvunnet avslag på sin asylansökan återvänder till sina hemländer. Det är en förutsättning för en rättssäker och trovärdig asylprocess. Det handlar också om att kunna ta emot och frigöra platser i boendena för dem som kommer till Sverige och söker asyl.

Det kraftigt ökade antalet asylsökande under 2015 innebär att antalet personer som ska återvända förväntas öka betydligt. Arbetet med återvändande och verkställigheter är en prioriterad fråga för regeringen, och en rad olika åtgärder måste vidtas för att öka antalet återvändanden. I det inbegrips ett förstärkt arbete med att ensamkommande barn ska kunna återvända.

Regeringen avser att föreslå ytterligare medel till berörda myndigheter för att förstärka och effektivisera arbetet med återvändande. Dessutom kommer medel att behövas för att utöka antalet förvarsplatser. Regeringen verkar också för ett bättre och effektivare samarbete med mottagarländerna när det gäller återtagande av personer som ska återvända. För att underlätta arbetet kommer regeringen att föreslå resurstillskott för utplacering av sambandspersoner för återvändande vid svenska ambassader i aktuella länder.

Regeringen har också kommit överens med de borgerliga partierna om att ta bort rätten till dagersättning och rätten till anläggningsboende för vuxna utan barn efter att ett beslut om av- eller utvisning fått laga kraft. En lagrådsremiss kommer att presenteras inom kort. Ambitionen är att lagstiftningen ska träda i kraft i juli 2016.

Vidare har Migrationsverket och Polismyndigheten i regleringsbrevet för 2016 fått i uppdrag att med bistånd av Kriminalvården genomföra en försöksverksamhet med syfte att effektivisera återvändandet. Målet är att vistelsetiden för personer som är inskrivna i mottagandet och har lagakraftvunna av- eller utvisningsbeslut påtagligt förkortas genom att fler avlägsnandebeslut verkställs.

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag ställde frågan till inrikesministern med anledning av att statsrådet Anders Ygeman i medierna bedömde att vi kan räkna med att uppemot 80 000 personer kan komma att utvisas de närmaste åren. Justitieministerns svar är något mer nyanserat, och jag har stor respekt för det.

Det är viktigt att den som fått sin asyl prövad lämnar landet efter beslut om att ansökan avslagits.

Det är också viktigt att personer som inte registrerats, men som stannat permanent som papperslösa, hittas och avvisas.

Den stora vågen av flyktingar den senaste tiden innebär, som vi alla vet, stora utmaningar för hela samhället. Det bästa ur alla perspektiv är givetvis om människor som inte ges uppehållstillstånd lämnar landet självmant, men i många fall krävs tvång.

Av de ca 12 000 som återvände förra året krävdes tvång i ungefär en fjärdedel av fallen. Enligt de beräkningar som har gjorts av att det blir ca 32 000 avslagsbeslut på asylansökningar 2016 skulle det innebära ungefär 8 000 tvångsutvisningar. Det är långt ifrån de 80 000 som Anders Ygeman talat om, och det är dubbelt så många som polisen räknar med att klara av, i vart fall enligt deras hemsida.

Mot den bakgrunden är det naturligtvis bra att regeringen avser att ge berörda myndigheter mer resurser. Och jag ser positivt på arbetet visavi mottagarländer och utplacering av sambandspersoner, liksom att dagsättningen och rätten till anläggningsboende tas bort från den 1 juni i år. Inför det måste naturligtvis rutiner och resurser för avvisning rustas hos berörda myndigheter. Pågår det ett sådant arbete? Om det inte är på plats när de nya reglerna träder i kraft är ju risken stor att många avviker och stannar kvar som papperslösa. Med tanke på att polisen i dag har 21 000 verkställighetsbeslut på bordet, där 13 000 personer har avvikit, vore det att öka problemen i stället för att minska dem.

Att inblandade myndigheter effektiviserar sitt samarbete är givetvis nödvändigt. Här pågår ”en försöksverksamhet”. Frågan är vad man menar med försök egentligen, för det är givetvis helt nödvändigt att nå resultat i detta arbete. Var det svårt att få med sig Miljöpartiet på detta att man skulle kräva en effektivisering, eller vad kan det vara? Oavsett vilket kommer det naturligtvis att krävas resurser, vilket framhållits av både polisen och andra.

En annan sak är bristen på förvarsplatser, som innebär att inte ens personer där man anser att ett förvarsbeslut är nödvändigt för att klara avvisningen kan hanteras. Det gäller inte minst i norra Sverige. Många flyktingförläggningar ligger i bygder med väldigt långa avstånd. Jag har sett exempel i Norrland där man har 90 mil enkel resa ned till förvaret i Gävle. Det säger då sig självt att resurserna inte alls räcker till. Det finns alltså en verklighet som är långt ifrån de stora medieutspelen.

Min andra fråga i interpellationen gäller det som ofta dyker upp när man pratar med människor, att det finns regler som skapar hinder för ett effektivt arbete. Borde då inte myndigheterna få i uppdrag att komma med förslag till förenklingar så att de får ett bra beslutsunderlag?

Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jo, självklart, och ett sådant arbete med myndigheterna pågår just nu väldigt intensivt i Regeringskansliet där vi frågar myndigheterna: Är det så att vi behöver ändra något regelverk för att få det här att bli bättre och mer effektivt?

Det anknyter till Beatrice Asks fråga när det gäller försök eller inte försök. De försök som görs handlar bland annat om lokalisering av Polisen, Migrationsverket och Kriminalvården på samma ställe, så att det blir mycket lättare för dem att tala med varandra och att ha korta beslutsvägar.

Jag och statsministern besökte förvaret i Mårsta för två veckor sedan. Det är ett exempel på hur man just har samlokalisat. Den modellen tror jag behöver utvidgas till hela landet när vi nu står inför en så väldigt stor uppgift.

Vi är överens om grundprincipen att om man har skyddsbehov får man stanna. Har man inte skyddsbehov kommer man att få avslag på sin ansökan och får då åka hem. Det där är naturligtvis ofta lättare sagt än gjort, eftersom det kan finnas olika hinder för det. Men förra året kom det 160 000 asylsökande. Vi har just nu 180 000 i systemet. Migrationsverket kommer enligt prognosen att fatta ungefär 95 000 beslut i år, att jämföra med 60 000 beslut 2014, så Migrationsverket ökar sin kapacitet här. Vi räknar med att det blir, precis som Beatrice Ask sa, ungefär 32 000 avslag i år, men sedan kommer 2017 och året därpå, så när inrikesminister Anders Ygeman talar om 60 000–80 000 de kommande åren är det faktiskt inte så dåligt prognostiserat. Det kan mycket väl hamna där någonstans beroende på hur avslagsfrekvenserna ser ut de kommande åren. Det får vi se. Det är i alla ungefär det som vi måste ta höjd för de kommande åren. Det beror också på hur många som kommer i år.

12 000 återvände förra året, 9 000 frivilligt och 3 000 med tvång. Ibland får man bilden av att det knappt är någon som återvänder. Det är fullständigt fel och en myt. Ungefär 1 000 i månaden återvänder faktiskt till sina hemländer.

Det är viktigt att det fungerar för legitimiteten i systemet att människor vet att om de har fått ett avslag måste de faktiskt återvända hem.

Det andra är att vi behöver platserna på asylboendena. Vi har ungefär 100 000 i våra asylboenden nu. De är inte bara fulla utan överfulla på vissa platser. Vi måste se till att glesa ut människor så att de inte ska behöva bo på trångt som de tvingats till sedan i höstas.

Det tredje är att motverka det skuggsamhälle som annars riskerar att växa fram där flera människor går under jorden och arbetar illegalt.

Det fjärde är att man måste minska incitamenten för att komma till Sverige med uppenbart ogrundade asylansökningar. Då är återvändandet viktigt också ur det perspektivet.

Vi har 315 miljoner kronor avsatt till avvísning i år, men vi kommer att behöva mer pengar för det. Vi kommer också att anslå mer pengar till de myndigheter vi talar om. Vi kommer att behöva fler förvarsplatser. Vi kommer att behöva placera ut sambandsmän i ett antal av de intressanta länderna för att se till att underlätta återvändandet. Vi har uppdraget till Migrationsverket och Polisen att effektivisera, som jag redogjorde för. Vi har förslaget om att dra in ersättningen och boendet för vuxna som ändå är

kvar eller har boende. Det var ett lagförslag som vi gick fram med i torsdags. Och vi har pågående arbeten med några av mottagarländerna, framför allt Afghanistan, för att få till stånd ett återtagandeavtal. Det tror jag är väldigt viktigt för att få detta att fungera.

Anf. 89 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Justitieministern säger att ett arbete pågår för att myndigheterna ska plocka fram regler och praxis som borde ändras. Jag vill bara säga att jag har letat i direktiven ganska ordentligt efter det men hittade det inte. Men jag är väldigt glad om det i alla fall pågår ett sådant arbete, för jag stöter på människor som arbetar i myndigheterna som alltid ger exempel på saker som är ett hinder eller ett problem. Ibland känner jag igen problemet och ibland inte. Men jag är lite intresserad av att man faktiskt lyfter fram detta, dels för att få bort onödig kritik mot systemet och att det är politikernas fel, dels för att det kan finnas sådant som man inte har tänkt på som skulle kunna förenklas och förbättras. Det behövs ju eftersom vi har stora volymer och stora utmaningar framför oss.

Det är bra också att antalet platser i förvar ökas, för i dag avstår man från att fatta förvarsbeslut i en del ganska allvarliga ärenden därför att man helt enkelt inte har någonstans att placera människor. Det innebär att det inte finns plats för sådana som definitivt borde utvisas – nu tänker jag mer på av andra skäl än att människor är här fast de inte borde. De kanske har en utvisningsdom eller annat. Det där är illa, så jag hoppas verkligen att det hanteras.

Sedan tycker jag att det är bra att Migrationsverket ökar sin kapacitet. Jag tror att alla medborgare ser att man anstränger sig till det yttersta och får väldigt mycket levererat. Det är utmärkt.

Det som oroar lite är naturligtvis vad det blir för kvalitet i arbetet. Bland annat har de stora ärendemängderna gjort att man inte omedelbart gör en rejäl utredning, vilket gjordes tidigare. Det gör att till exempel Säkerhetspolisens möjligheter att pröva eventuella synpunkter på personer kommer alldeles för sent.

När det gäller avvisning och utvisning är ofta ett problem att de ärenden som polisen har fått in är ganska dåligt beredda. Identiteten är inte riktigt klarlagd, och det saknas underlag. Det är klart att om inte papperen är i ordning blir det ännu svårare att utvisa personer och ännu svårare att övertyga ett mottagarland om att ta emot de utvisade personerna. Här är det viktigt att säkerställa att man ökar effektiviteten, att man är noga med kvaliteten och att man pressar tiderna.

Jag tror att det är viktigt att få in aspekten att det kan finnas människor som tar sig in i flyktingströmmarna som definitivt inte har i Sverige att göra. Då tänker jag närmast på personer som har terroristambitioner och annat, så det är viktigt att detta fungerar.

Ett problem är att polisen och myndigheterna inte levererar i den utsträckning som regeringen önskar. Polisens prognoser ligger långt under regeringens, och det bekymrar mig. Om polisen tror att man klarar 4 000 är man långt ifrån även om man arbetar under flera år.

Då krävs det resurser och en metodik, och det vore bra om vi kunde nå ett läge där regeringens ambitioner stämmer överens med vad myndigheterna anser att de ska åstadkomma och tror att de klarar av. Det är först då

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

vi får resultat i det komplicerade och svåra arbetet med avvisning och utvisning.

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Ja, det är klart att det kommer att bli svårt. Detta är en av de största uppgifterna som svensk statsförvaltning har ställts inför på väldigt länge.

Vi har 160 000 asylsökande. Många kommer att få stanna, framför allt de som kommer från krigszonerna i Syrien och delar av Irak. Många kommer dock inte att få stanna och måste åka hem. Det innebär att vi måste skala upp verksamheten ganska rejält under året.

Förra året åkte 12 000 hem, alltså ungefär 1 000 i månaden. Det bör sägas för att mota mytbilden om att det inte fungerar över huvud taget.

Vi behöver som sagt skala upp. Det är förstås en resursfråga, och det handlar om förvarsplatser, sambandsmän och lagstiftning.

Självklart kommer det att bli svårt. Det är nog ingen som tror något annat.

Vi går igenom de hinder och regler som vi kan behöva ändra på. Skulle vi behöva lagstiftning återkommer vi givetvis till riksdagen. Annars kan mycket förändras på förordningsnivå.

En sak som har lyfts upp från flera håll, inte minst från polishåll, är att vi också måste vara beredda att öka både tillsyn och sanktioner på arbetsplatser.

De som blir kvar i Sverige och arbetar illegalt för att försörja sig på något sätt utsätts ofta för en avskyvärd exploatering. De jobbar för 10 kronor i timmen och bor i källare. Det är helt oacceptabelt av mänskliga skäl men också för att arbetsgivare som utnyttjar arbetskraft på detta sätt tillskansar sig en konkurrensfördel i förhållande till andra företag.

Detta måste vi komma till rätta med. Vi ska inte ha en situation där fler och fler människor lever i denna skuggtillvaro.

Hur ser vi då till att komma till rätta med de oseriösa företag som ägnar sig åt detta? Det pågår en utredning som kommer att bli färdig till hösten där vi tittar över både sanktioner och tillsynsmöjligheter på arbetsplatser och arbetsgivare.

Är Beatrice Ask beredd att samarbeta i denna fråga, det vill säga att öka trycket på de oseriösa företag och arbetsgivare som använder sig av sådan arbetskraft och utnyttjar denna situation och dessa människor på ett otillbörligt sätt?

Anf. 91 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Moderaterna har ju drivit på regeringen i detta arbete, och det finns ingen anledning att göra annorlunda framöver.

Det är otroligt viktigt att säkerställa att det är ordning och reda i detta land. Det finns inga skäl i världen att inte säkerställa att företag är seriösa och att vi inte har svartarbete. En del av effekten av en del reformer som vi genomförde gjorde ju svarta jobb vita, och vi måste fortsätta arbeta för att säkerställa det.

Det är alltså självklart att vi ska arbeta med det, men det är inte säkert att vi i alla detaljer kommer att vara helt överens om hur vi ska gå till väga.

Det är viktigt att människor inte utnyttjas som arbetskraft och på det sättet blir kvar som papperslösa. Att bygga ett skuggsamhälle av människor som står vid sidan av alla regelverk är väldigt illa i det längre perspektivet för den enskilde, för dennes familj och för samhället. Det kan vi inte acceptera.

De som rekryterar allra bäst är tyvärr brottsligheten. Kriminaliteten har en otrolig entreprenörsförmåga när det gäller att ta sig an människor som på olika sätt är svaga eller söker sin försörjning. De blir lätta offer för utnyttjande av olika slag.

Detta kräver att vi har ett gediget arbete mot organiserad kriminalitet, mot penningtvätt och allt vad det nu kan handla om. Det är just i denna gråzon som många av dessa människor kan komma att utnyttjas.

Justitieministern kan definitivt räkna med mitt stöd i arbetet mot denna typ av utnyttjande av människor. Det är inte acceptabelt i ett bra samhälle, och det finns inget behov av det heller. Tvärtom måste vi säkerställa att människor har rimliga möjligheter att försörja sig på ett vettigt sätt.

Är man i Sverige ska man vara det på legala grunder. Inga andra skäl är acceptabla. Det handlar om att få samhället att fungera, så det är inga konstigheter för min del.

Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Beatrice Ask för debatten och för klargörandet i slutet. Vi kan nämligen behöva göra en del lagförändringar när vi får resultatet av utredningen om tillsyn och sanktioner mot de arbetsgivare som utnyttjar situationen. Då är det bra att veta att Moderaterna har samma ingång som vi.

Låt mig sammanfatta. Drygt 300 miljoner kronor är avsatta för avvisning i år. Vi kommer att behöva öka den summan, och det återkommer vi med i en ändringsbudget. Vi kommer att behöva ta fram fler förvarsplatser, och det pågår en diskussion om var de ska ligga och hur vi ska kunna skala upp det. Det ställer ganska stora krav på lokalerna eftersom vi talar om låsta utrymmen med en förhållandevis hög säkerhet. Det gör det inte alldeles lätt att ta fram nya sådana institutioner. Men vi kommer att behöva fler platser.

Vi behöver sambandsmän i de länder som berörs och avtal med fler länder. Tidigare nämnde jag Afghanistan. Jag kan också nämna Marocko. Vi behöver kunna avvisa de marockanska gatubarnen i Stockholm och Göteborg, och då måste vi ha ett samarbete med Marocko.

Jag nämnde lagförslaget om att vuxna inte längre ska kunna uppbära ersättning eller få boende. Vi återkommer till riksdagen om det så fort vi kan.

Vi har också ett uppdrag till Migrationsverket och polisen att effektivisera.

Det är en stor uppgift, men jag är övertygad om att vi kommer att klara av den. Lätt blir det inte, men samarbetar vi och riksdagen ska vi nog kunna klara det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellationerna 2015/16:367 och 371 om nätmobbing och näthat

Anf. 93 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag har vidtagit för att motverka nätmobbingen och näthatet.

Jag vill vara tydlig med att hot och andra kränkningar kan vara lika allvarliga om de framförs via nätet som någon annanstans. Det är ofta kvinnor eller ungdomar som drabbas av kränkningarna. Även journalister och andra som deltar i den offentliga debatten utsätts många gånger för hot och kränkningar. Det är naturligtvis oacceptabelt i ett demokratiskt samhälle.

Vi kan med teknikens hjälp nå varandra när som helst och var som helst för att byta eller sprida åsikter och information utan att hindras av nationella gränser. Det är en landvinning för yttrandefriheten och en hörnsten i ett demokratiskt samtal. Samtidigt har det blivit lättare att skada andras integritet genom hot, kränkningar och spridning av privata och känsliga uppgifter.

Det är för mig uppenbart att det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten i vissa delar är omodernt och otillräckligt. Ett bättre skydd mot näthat behövs för att värna varje människas rätt till sin personliga integritet. Det är också viktigt för en fortsatt fri åsiktsbildning och debatt där alla kan delta.

Vi behöver stärka lagstiftningen för att kunna ge ett bättre skydd mot hot och kränkningar. Jag välkomnar därför de förslag till skärpt lagstiftning som överlämnades till mig av en utredning för en månad sedan.

Utredaren föreslår bland annat en ny brottsrubricering, olaga integritetsintrång, som kriminaliserar intrång i någons privatliv genom spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter. Utredaren föreslår också att straffbestämmelserna om olaga hot och ofredande utvidgas och att förtals- och förolämpningsbestämmelserna moderniseras.

Utredarens förslag är nu ute på remiss, och jag inväntar remissinstansernas synpunkter. Jag är övertygad om att vi därefter kommer att ha ett bra underlag för att kunna gå vidare med lagstiftning som mer effektivt kan motverka de problem som finns på nätet.

Utöver den översyn av lagstiftningen som vi arbetar med har Brottsförebyggande rådet på regeringens uppdrag kartlagt polisanmällda hot och kränkningar riktade mot enskilda personer via internet. Kartläggningen publicerades i en rapport förra året. I rapporten beskrivs ett urval av polisanmällda brott med särskilt fokus på skillnader mellan könen.

Brå lämnar också flera konkreta förslag till åtgärder och insatser bland annat för att förbättra myndigheternas hantering av ärenden avseende kränkningar på internet. Regeringen arbetar med att följa upp dessa förslag och har till exempel gett Brå i uppdrag att kartlägga it-relaterade inslag i anmällda brott.

Även om straffrättsliga åtgärder är viktiga är de naturligtvis inte hela lösningen för att komma till rätta med de problem som finns på nätet. Till exempel behöver det förebyggande arbetet stärkas, och regeringen avser

att återkomma med en handlingsplan för att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat som kommer att omfatta bland annat förtroendevalda och journalister.

Det är viktigt att arbeta brett för att motverka hot och kränkningar. Där har föräldrar, civilsamhället och det allmänna ett gemensamt ansvar, och regeringen är beredd att ta sin del av ansvaret.

Prot. 2015/16:76

8 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 94 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret.

Jag har ställt två interpellationer till ministern. Den ena handlar om nätmobbning och den andra om näthat. Det handlar i grunden om två olika delar av samma utmaning.

För de flesta unga människor är smarta telefoner, plattor och bärbara datorer med ständig uppkoppling till internet något självklart och helt integrerat i deras liv i dag. Den ständiga uppkopplingen är närvarande dygnets alla timmar för unga människor. Allt sker i realtid, och sociala medier är lika mycket verklighet som livet utanför skärmarna på telefoner och plattor. Ungdomar använder de smarta telefonerna till att skicka in läxor, delta i flera olika sociala medier samtidigt och titta på sin favoritserie – allt samtidigt och med samma plattformar.

I grund och botten är den tekniska utvecklingen fantastisk och skapar på många sätt en ny och bättre värld. Dagens ungdomar reser till alla möjliga platser, och världen blir allt mindre. Sociala medier möjliggör kontakt med kompisarna hemma samtidigt som nya vänner läggs till i olika sociala nätverk. Som tonårsförälder kan man inte låta bli att fascineras över allt som våra ungdomar gör.

Men den uppkopplade världen är relativt ny som företeelse. Vi som är tonårsföräldrar i dag levde i vår ungdom faktiskt i en tid där internet inte fanns, vilket låter helt obegripligt för våra barn. Tekniken har faktiskt kommit samtidigt som dagens ungdomar växt upp. Det gör att dagens föräldragenerations kunskap om allt detta är relativt begränsad samtidigt som lagstiftningen inte på något sätt är anpassad till den verklighet som våra ungdomar lever i. Det är mot denna bakgrund jag har ställt de två interpellationerna till ministern.

Nätmobbning är på flera sätt värre än den mobbning som tidigare skedde i skolan. I dag fortsätter skolans mobbning även efter skoltid. Med ständig uppkoppling och sociala medier kommer den som utsätts för mobbning inte undan sina plågoandar. Dessutom sker mobbningen på sociala medier i stor utsträckning helt utan vuxenvärldens insyn.

Den som är tonårsförälder kanske står och gör kvällsmat och lever i tron att den 13-åriga dottern sitter på sitt rum och gör läxorna eller ser någon serie. I själva verket fortsätter den mobbning hon utsattes för i skolan även i mobilen. Den fortsätter när de äter kvällsmat tillsammans.

Föräldrarna kanske ber sin ungdom att lägga ned telefonen i tron att hon pratar med någon kompis, men i själva verket är det mobbningen som aldrig tar slut. Den fortsätter när hon går tillbaka till sitt rum på kvällen, och den fortsätter i samma stund som hon vaknar på morgonen. Den fortsätter på helger och på lov. Hon får ingen paus. Aldrig någonsin får hon en paus från dem som plågar henne.

Vuxenvärlden ser väldigt lite och ställer tyvärr för få frågor. Många unga tjejer skäms och vill inte berätta för någon om det som sker. Till slut orkar de inte längre, och en ung människas liv kanske avslutas innan det ens hunnit börja på allvar.

Vi politiker har en del av svaren på de här utmaningarna. Lagstiftningen måste anpassas efter den nya tekniken. En del av svaren finns i den utredning ministern hänvisar till och som nu är ute på remiss. Jag hör också att ministern är beredd att gå fram med lagstiftning, vilket jag välkomnar på detta område. Vi måste göra vår del som lagstiftare för att modernisera lagstiftningen så att den är anpassad efter den tid vi lever i.

Anf. 95 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det finns en stark samsyn här om vad vi bör göra. Jag är själv tonårsförälder, en ganska nybliven sådan – min äldste son fyllde 13 härförleden. Man blir överraskad ibland över hur snabbt det går, inte minst allt som de kan på nätet och som man själv känner att man inte har någon aning om. Det som de lever i ser inte alltid vi vuxna.

Avigsidorna med nätet, det vill säga mobbning, hat, trakasserier, förtal, ryktesspridning och allt som vi talar om, kan drabba alla som är aktiva på nätet. Vi vet dock att det i särskild utsträckning drabbar kvinnor, särskilt unga kvinnor. Det är också de som drabbas av det allra mest vidriga av detta, nämligen när nakenbilder eller andra intima bilder eller filmer läggs ut på nätet, kanske tagna av en före detta partner i en relation.

Vi behöver stärka lagstiftningen här och modernisera den. Förtalsbrotten är tillkomna i en tid då man skulle beivra förolämpningar öga mot öga eller skvaller på bygden. Nu talar vi om ryktesspridning, bilder och annat på nätet, och det är mycket svårare att komma åt och får mycket starkare följd effekter.

Man kan flytta ifrån byn, bygden eller där man råkar ut för detta, men man kan aldrig flytta ifrån internet. Internet glömmar heller aldrig, utan långt efteråt – det kan handla om årtionden – kan bilderna, ryktena eller vad man nu talar om komma upp till ytan. När en arbetsgivare googlar på ens namn när man söker jobb kommer denna sörja upp, eller kanske får en ny relation som man har träffat del av den.

Detta kan förstöra människors liv långt in i framtiden. Vi måste därför se strängt på det och modernisera lagstiftningen så att lagen ser strängare på det än vad man har gjort tidigare.

Jag tog emot ett utredningsförslag för en tid sedan som jag tycker tar väsentliga steg i detta. Utredningen är ute på remiss, och vi ska se vad remissinstanserna säger. I huvudsak välkomnar jag dock de förslag som kom från utredaren. Det handlar om ett särskilt brott som man kallar olaga integritetsintrång och där man kan komma åt läckta bilder på ett annat sätt. Man kriminaliserar beteendet och gör det straffbart.

Förslaget är att brott av normalgraden ska ge böter eller fängelse i högst två år och grovt brott sex månaders fängelse upp till fyra år.

Det finns förslag om att brottet olaga hot ska utvidgas från att det ska framkalla allvarlig fruktan till att det ska framkalla allvarlig oro.

Det finns förslag om att modernisera ofredandeparagrafen, vilket jag tror är väldigt viktigt.

Det finns förslag om att förändra BBS-lagen så att den som till exempel har en sida med kommentarsfält blir skyldig att ta bort sådant som kan vara olaga hot eller olaga integritetsintrång. Det finns redan en sådan skyldighet i andra brott, men nu vill man utvidga den.

Dessutom finns förslag om att brottsoffret ska få rätt till brottsskadeersättning när en person dömts för grovt förtal. Det skulle behövas.

Jag ska inte låsa mig helt vid alla detaljer, men jag tycker att förslagen ser bra ut. De är ute på remiss, och jag hoppas kunna lämna ett lagförslag till riksdagen i år.

Anf. 96 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Ministern tar upp flera viktiga frågor. Vi har haft någon debatt tidigare där vi har talat om hämndporr och möjligheten att skärpa det som i dag är förtalslagstiftning. Det är i grund och botten väldigt bra. Mycket av det som har debatterats och mycket av det som ministern hänvisar till i utredningsförslaget är bra.

Det blir intressant att se vad remissvaren kommer att ge på området och inte minst den fortsatta behandlingen sedan i riksdagen av det som kommer av detta. Förhoppningsvis får vi ett lagförslag från regeringen att ta ställning till på området. Det ser jag väldigt mycket fram emot, vill jag bara säga.

Samtidigt måste vi jobba på området för att få med fler vuxna och unga i samtal kring normer och värderingar. Det ska gälla samma normer och värderingar på nätet som utanför nätet. Det hänger inte med. Även från det offentliga samhällets sida gör man en viss särskilnad på det. Det är inte okej, helt enkelt.

För unga människor finns det i dag ingen skillnad mellan det som sker i sociala medier och det som sker utanför. Det är en integrerad del av själva livet. Lagstiftning är givetvis bara en del av lösningen, även om den är nog så viktig. Det handlar också om hur ungdomar är i klassrummet mot varandra och även på raster och i sociala medier. Det måste vara lika illa att kalla en kompis för fula ord i verkligheten som på nätet. Det måste vara likställt i detta.

Om vi jobbar hårt tillsammans på alla fronter kan vi göra väldigt mycket för att unga inte ska mobbas vare sig i skolan eller på sin fritid. Internet och sociala medier får inte bli en frizon där det är okej för ungdomar att säga och göra vad som helst mot varandra.

Ansaret för att ordna med detta kan vi inte lämna över till våra ungdomar, utan där måste vuxenvärlden ta sitt ansvar. Vi som har politiskt ansvar måste göra vår del vad gäller att se till att lagstiftning hänger med och är anpassad till den tid vi lever i.

Jag tänker göra min del av det arbetet. Som jag tolkar ministerns svar på interpellationerna och tidigare interpellation verkar ministern också vara beredd på det. Därför ser jag väldigt mycket fram emot den lagstiftning som ministern kommer att lägga fram. Möjligen skulle jag vilja fråga ministern när han tror att det kan vara rimligt i tid att se ett sådant lagförslag i ett bredare format på riksdagens bord.

Anf. 97 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag räknar med att vi ska kunna lägga fram ett lagförslag under detta år. Vi talar i så fall om hösten. Det är viktigt att vi jobbar med detta under stark prioritet eftersom vi behöver en starkare lagstiftning att stå på.

Det är i sig bra att ha en bra lagstiftning. Men precis som Edward Riedl påpekar räcker inte det, utan det behövs någonting annat också. Lagstiftningen är normerande. Den ger en vägvisning för vad som är acceptabelt och inte acceptabelt i ett samhälle. Det gäller också sanktionsmöjligheter mot dem som begår dessa brott och inte betar sig på ett sådant sätt som är acceptabelt. Lagen ska ge en möjlighet till det. Men det räcker inte, utan det behövs mycket mer.

Här tror jag att vi också måste involvera andra delar av samhället. Det handlar kanske inte i första hand om rättsväsendet, även om det också är viktigt. Det handlar om det förebyggande arbetet. Det gäller att vi som vuxna pratar med våra barn om vad de gör på nätet, vad de kanske utsätts för på nätet och hur de betar sig på nätet. Det är en viktig sak att poängtera.

Det andra är skolan och att höja medvetenheten i skolan. Ofta kan det vara en mobbning, om vi talar om det, där en del sker i klassrummet och en annan del sker på nätet. Då är det viktigt att skolan om den utreder detta får klart för sig hela vidden av en sådan mobbning i så fall så att man kan agera med kraft.

Jag har tidigare under kvällen haft en interpellationsdebatt med Beatrice Ask om det brottsförebyggande arbetet. Jag talade då om våra initiativ som vi tar för att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet. Det är ofta kommuner och poliser som tillsammans med andra kommunala myndigheter som är navet i detta.

Detta är en ganska bra uppgift för lokala brottsförebyggande råd att också ta sig an. Det gäller att fråga skolorna och kommunens ungdomar hur de ser på detta och vilka problem som finns. Det är också ett sätt att lyfta upp hela frågan vid sidan av alla andra brottsförebyggande uppgifter som råden har.

Vi är på väg att ta fram en ny strategi på det brottsförebyggande området. Den gamla strategin är från 1996. Det är sedan Laila Freivalds tid. Det är 20 år sedan hon var justitieminister. Nu uppgraderar vi den. Är det något som vi verkligen måste uppgradera är det allt som har med nätet och det området att göra eftersom det som vi vet knappt fanns 1996.

Anf. 98 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag valde i mina tidigare inlägg att koncentrera mig på det som handlar om nätmobbning, eftersom interpellationsdebatterna slogs ihop. Jag tänker också säga några ord om det som handlar om näthat. Det är i grund och botten samma problem, som jag sa tidigare, även om det till viss del får olika uttryck.

Det handlar om att dagens lagstiftning inte är anpassad efter dagens teknik, där möjligheten att sprida saker på internet är väldigt mycket större än tiden innan internet fanns. Tekniken ger oss fantastiska möjligheter, vilket jag och även ministern har framhållit flera gånger. Men den ger oss också väldigt många nya utmaningar.

Det man skulle kunna tänka sig är flera åtgärder för att komma till rätta med detta. I dag är internationella kvinnodagen. Näthatet drabbar precis som i de andra delarna kvinnor i större utsträckning än män. De som näthatar blir i väldigt liten utsträckning dömda för brott. Toleransnivån mot det som sker på nätet är väldigt mycket högre jämfört med det som sker utanför nätet.

Näthat är allt från förtal till sexuellt ofredande och kränkande fotografering. Det är även sådant som i lagens mening inte är olagligt men som kan vara väldigt kränkande och obehagligt för den som drabbas. Sedan kommer vi kanske aldrig att kunna göra allt som är dumt olagligt, även om man ibland skulle vilja göra det.

Den här utvecklingen måste vi på olika sätt se till att förhindra. Det gäller inte minst eftersom den också påverkar det demokratiska samtalet när journalister och politiker utsätts för den här typen av näthat.

Med kort talartid kvar vill jag säga att det känns bra att ministern kommer att återkomma med ett förslag till bred och kraftfull lagstiftning men också att ministern ser andra vägar för att komma till rätta med den här typen av utmaningar. Det tycker jag i grunden är väldigt bra.

Anf. 99 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka Edward Riedl för debatten. Jag tror att detta är en fråga där vi kan samarbeta väl och gå i samma riktning. Vi ska stärka lagstiftningen och stärka det förebyggande arbetet. Vi fortsätter på vår kant att se till att genomföra det. Tack för debatten för i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:412 om utvisning av kriminella utlänningar

Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Kent Ekeröth har frågat mig om jag och regeringen avser att ta initiativ till att skärpa lagarna för utvisning av kriminella utlänningar för att öka andelen som får utvisning med domen.

Den ordning som gäller i dag ger svenska domstolar möjlighet att besluta om utvisning på grund av brott enligt de bestämmelser som finns i utlänningslagen. Vid bedömningen av om utvisning är en rimlig rättsverkan av ett brott måste domstolen göra ett flertal avvägningar.

I ett första led krävs det att utlänningen döms till en svårare påföljd än böter. Därefter måste det kunna antas att utlänningen kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet, eller att brottet är av en viss allvarlighetsgrad. I det senare fallet krävs det normalt att straffvärdet för brottet överstiger fängelse i ett år.

Hänsyn ska även tas till utlänningens anknytning till Sverige. Detta sker genom att domstolen vid bedömningen av om en utlänning ska utvisas särskilt beaktar (1) utlänningens levnadsomständigheter, (2) om utlänningen har barn i Sverige och i så fall barnets behov av kontakt med honom

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

eller henne, (3) utlänningsens övriga familjeförhållanden och (4) hur länge utlänningsen har vistats i Sverige.

En domstol är slutligen skyldig att beakta eventuella hinder mot verkställighet av ett utvisningsbeslut. Detta innebär bland annat att en utlänningsen inte får utvisas till ett land där han eller hon riskerar att drabbas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller liknande behandling.

Det kan även tänkas att det finns andra hinder mot verkställighet av ett utvisningsbeslut, till exempel av medicinska skäl eller för att det finns anledning att anta att det mottagande landet inte kommer att ta emot utlänningsen.

Sammantaget måste det finnas en balans mellan de reaktioner ett brott ska kunna medföra och brottets allvar. Påföljden ska tillsammans med övriga rättsverkningar vara proportionerlig.

Den ordning vi har i dag är väl avvägd och säkerställer just en rimlig proportionalitet mellan brott, påföljd och särskild rättsverkan i form av utvisning. Det är rimligt att man kräver ett mer allvarligt brott eller en risk för fortsatt brottslighet för att utvisa en utlänningsen, i synnerhet i fall som rör tidigare ostraffade personer.

Mot denna bakgrund bedömer jag att den nuvarande ordningen är ändamålsenlig. Jag avser därför inte att ta några initiativ i linje med Kent Ekeröths fråga.

Anf. 101 KENT EKERÖTH (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag ställde samma fråga till Stefan Löfven i en frågestund för någon månad sedan och fick samma svar som här i dag, alltså att regeringen inte ämnar göra någonting. Även allianspartierna förespråkar samma passiva linje, ska jag tillägga. Det visade de år ut och år in när de satt i regering.

Vad innebär nuvarande situation? Jag ska ge några faktiska exempel på hur det kan gå till i rättsprocesser.

Ett exempel är när en asylsökande kom till Sverige 2005. Ett år efter att han fått uppehållstillstånd misshandlade, hotade och våldtog han en kvinna i Boden. Hon fick såklart stora problem efter detta, bland annat sömnsvårigheter och depressionsproblem. För denna våldtäkt slapp han, på grund av de regler som vi har i Sverige i dag, utvisning. Han fick bara tre år i fängelse. Sedan kom han ut, och med dagens regler hade han alltså rätt att vistas i Sverige. Det gjorde han tills han våldtog igen. Nu har de hittat honom, och han är i rättsprocessen igen. Vi får se om dagens liberala regler återigen kommer att se till om han får stanna i Sverige eller inte.

Ett annat fall är från Ludvika, där en eritreansk medborgare dömdes för grov våldtäkt till fem års fängelse. Kvinnan som blev våldtagen blev bland annat slagen i huvudet med en kastrull. Den här människan blev inte utvisad. Åklagaren yrkade inte ens på det.

Ett tredje exempel är en irakisk medborgare som också dömdes för grov våldtäkt. Eftersom han har bott fem år i Sverige krävdes det av någon anledning enligt gällande regler synnerliga skäl. Men trots att domstolen ansåg att brottet var av den grad att synnerliga skäl förelåg, trots att mannen inte hade någon stark anknytning till Sverige och trots att Irak inte utgjorde ett verkställighetshinder utvisades han inte. I stället klurade domstolen ut att han ska få stanna eftersom det skulle vara inhumant att utvisa honom. Varför? Motiveringen var att han aldrig hade varit i Irak och att

han inte känner sina släktingar där. Det räckte alltså för att en man som har blivit dömd för grov våldtäkt och fått ett ganska långt fängelsestraff i Sverige – fem år – skulle få stanna.

Detta är bara ett axplock av många liknande fall som vittnar om stora problem i gällande lagstiftning.

Nuvarande regering tycker att detta är en rimlig ordning. SD tycker inte det. Vi vill ändra på reglerna.

Det finns några moment i denna problematik. Det första är att det är upp till åklagaren att yrka på utvisning eller inte. Domstolen kan formellt sett göra det. Men i praktiken sker det inte.

Det andra är att domstolarna för absurda resonemang i dag, som i mitt exempel med den irakiske våldtäktsmannen, i sin iver att på något sätt behålla så många kriminella som möjligt i landet.

Det tredje är de lagar, som vi i huvudsak diskuterar i dag, som tillåter denna inställning och att denna absurda praxis utformas.

Sverigedemokraterna har i flera års tid lagt fram förslag för att förbättra lagstiftningen på detta område. Vi menar bland annat att frågan om utvisning ska prövas i stället för som i dag får prövas. På så sätt kommer vi bort från problemet med åklagare som inte gör sitt jobb.

Vidare vill vi göra utvisning till huvudregel. Vi menar att endast om det föreligger synnerligen starka skäl ska en utlänning som blir dömd för ett brott som kan leda till utvisning undgå att utvisas. Man vänder så att säga på detta mynt.

Hänsyn till den kriminelles anknytning till Sverige ska kraftigt nedprioriteras, och utvisning på livstid ska vara huvudregel.

Jag är medveten om att regeringen är nöjd med tingens tillstånd. Men jag blir ändå förvånad över att man har denna omtänksamhet om mördare, våldtäktsmän och vilka det nu kan vara. Man kan tycka att det borde vara åt andra hållet, det vill säga att man har denna omtänksamhet om offren i stället.

Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig först säga att jag inte har några som helst moraliska betänkligheter när det gäller att utvisa dem som har dömts för brott. Jag har faktiskt varit med om att göra det och fattat ett antal sådana beslut i domstolssammanhang. Återigen har jag inte alls några sådana moraliska betänkligheter.

Det är en myt som man gärna sprider att vi inte utvisar människor som begår brott. Förra året genomfördes över 500 utvisningar. Det är nästan tio i veckan. Det är klart att vi utvisar när det är möjligt.

Men Sverige ska samtidigt vara en rättsstat. Vi kan till exempel inte utvisa människor till ett land där de riskerar dödsstraff eller tortyr. Är det detta som Sverigedemokraterna vill se? Vill ni ändra på reglerna så att man lämnar så att säga all humanism åt sidan?

Jag är fullt medveten om att det som Kent Ekeröth nu talar om egentligen inte handlar om kriminalitet. Det är inte det som han i grunden bryr sig om. Det är inte brotten som Ekeröth är emot, utan det är invandrarna.

Herr talman! Detta är en klassisk högerextrem retorik som är ämnad att peka ut en särskild grupp och utmåla den som särskilt brottsbenägen, som farlig och som ett hot mot samhället. Detta har förekommit historiskt

vid många tillfällen. Exakt så gjorde nazisterna mot judarna. Exakt så gjorde de vita högerextrema mot de svarta i den amerikanska södern.

Det är avslöjande för er i Sverigedemokraterna att den enda gången som ni vill tala om brott är när ni kan knyta någon invandrare till det. Men när det inte är någon invandrare som begår brott vill ni inte tala om det. Kent Ekeröth har själv visat hur han behandlar dessa frågor. Det visade han tydligt i samband med terrordådet i Norge häromåret, då han själv på Twitter först pekade ut muslimerna som troligen skyldiga. Det var samtidigt som Breivik fortfarande gick omkring och sköt socialdemokrater på Utøya. Sedan gick det upp för Ekeröth att det var en norsk nazist som stod för detta – det värsta terrordådet i Norden någonsin. Då blev det plötsligt tyst på Twitter från Ekeröths sida. Då ville han inte tala om brottet.

Så där är det. Ni sverigedemokrater vill inte tala om Tony Olsson, om Anders Eklund – den så kallade Englamannen – om Niclas Lindgren – den så kallade Hagamannen, om Peter Mangs, om Tommy Zethraeus, om John Ausonius – den så kallade lasermannen – och om alla andra så att säga svenska grova kriminella. Ni vill bara tala om de fall där invandrare har begått brott. Sedan blåser ni upp dessa fall och använder dem i den politiska retoriken för att så att säga föra fram er högerextrema ståndpunkt. Detta är klassisk högerextrem retorik, som i Tyskland på 1930-talet, som i den amerikanska södern på 1950-talet och som i Ungern nu på 2000-talet. Här i Sverige är det Sverigedemokraterna som står för detta, och det är sannerligen inte särskilt överraskande.

Anf. 103 KENT EKEROOTH (SD):

Herr talman! Det är mycket intressant att höra Morgan Johansson här. Att man vill utvisa våldtäktsmän, mördare och dem som misshandlar folk och gör stöldräder jämför Morgan Johansson med nazism. Det är ett intressant besked från Socialdemokraterna som vi får höra här i dag.

Morgan Johansson säger att det inte handlar om kriminalitet för oss. Jo, det gör det. Det är därför som vi står och talar om kriminella utlänningar.

När man tittar på Sverigedemokraternas generella kriminalpolitik ser man att vi vill skärpa straffen inte bara för utlänningar utan för alla. Vi vill till exempel införa riktiga livstidsstraff. Om vi hade haft en Breivik i Sverige skulle den personen med sossarnas regler förmodligen ha kommit ut, eftersom det inte finns något riktigt livstidsstraff i Sverige. Det är ofta tidsbestämt, och snittiden är 16 år. Med de regler som vi föreslår skulle han aldrig någonsin ha kommit ut. Det är ett exempel på straff som gäller även för svenskar.

Men det intressanta i denna debatt är att Socialdemokraterna och regeringen nu står och säger att de gärna vill behålla våldtäktsmän och mördare i det här landet. Det är detta det handlar om. Det handlar inte om svenskar som också begår brott. Det är lika illa om svenskar begår brott.

Men nu har vi en möjlighet när det inte är fråga om svenska medborgare att se till att de aldrig mer får vara i det här landet och så att de aldrig igen kan, som den asylsökande som kom till Sverige 2005, våldta och våldta igen efter ett lågt straff och eftersom de har fått stanna i Sverige. Det är den utvecklingen som den nuvarande regeringens hållning bidrar till.

Jag ska nämna lite statistik. Nyligen fick jag en uppdaterad RUT-rapport som visade att andelen utlänningar av de nyintagna på anstalt 2011

var 29 procent. Denna siffra ökade till hela 41 procent 2015. Alltså är nästan hälften av alla som tas in i fängelse inte ens svenska medborgare. Samtidigt som detta sker ser vi att andelen som får sitt straff förenat med utvisning minskar, från 22 procent 2011 till 17 procent 2015. Sverige behåller alltså, med de regler som regeringen förespråkar, 83 procent av alla utlänningar som togs in 2015.

Bryter man ned siffrorna blir det ännu intressantare. Då ser vi att vi behåller 92 procent av dem som döms för våldsbrott, inklusive grovt rån. Bara 8 procent av dem får utvisning förenat med dom. Vi behåller 78 procent av dem som har begått sexualbrott. Trenden är även där nedåtgående. Andelen utvisade bland dem som begått sexualbrott har sjunkit från 38 procent år 2008 till 22 procent år 2015 och bland dem som begått våldsbrott från 12 procent till 8 procent. Vi utvisar en allt mindre andel i takt med att det blir fler och fler utlänningar som tas in i våra fängelser. Det är detta som det handlar om.

Jag talar om något som är helt självklart för vanligt folk. Det handlar om dem som kommer till vårt land och inte ens är svenska medborgare. Det är dem vi talar om. Dem vill sossarna behålla. Men i stället för att gripa sig an detta problem, som uppenbarligen dessutom är ökande, vad gör Morgan Johansson? Jo, han kallar det nazism att slänga ut våldtäktsmän och mördare! Han talar om Breivik, som med våra regler aldrig skulle ha fått se dagens ljus igen. Det skulle inte Anders Eklund heller, eller vem det nu kan vara.

Våra regler gäller för svenska medborgare lika väl som för utländska. Men de som är utländska medborgare kan vi slänga ut från landet. Frågan kvarstår.

Vi har sett exempel på hur en domstol med krystade motiveringar och argument behöll någon som det inte fanns några egentliga hinder att utvisa till exempelvis Irak. Ser man på vad som händer i domstolarna framgår det med all tydlighet att lagen måste ändras, så att domstolen inte får utrymme att hålla på som man gör.

Anf. 104 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Precis som jag sa i mitt förra inlägg har jag inga som helst moraliska betänkligheter mot att utvisa den som har begått brott. Jag har varit med om att göra det. Vi utvisade ungefär 500 personer förra året, tio i veckan. Men man måste samtidigt vara beredd att titta på varje enskilt fall. Det är så det svenska systemet fungerar.

Det kan finnas hinder mot att utvisa. Ett sådant pekade jag på, nämligen att man inte kan utvisa någon till ett land där han eller hon riskerar att utsättas för dödsstraff eller tortyr. Jag ställde en konkret fråga till Kent Ekeröth: Är han beredd att ta bort det undantaget? Vill han medverka till att ändra lagstiftningen så att vi skulle kunna utvisa människor till dödsstraff, tortyr eller annan omänsklig behandling? I så fall har han och Sverigedemokraterna totalt lämnat normala humanitära och rättsstatliga regler.

Sverige ska vara en rättsstat. Det innebär att vi har våra lagar och regler men samtidigt tar hänsyn till hur de enskilda fallen ser ut. Det är också förklaringen till Kent Ekeröths statistik.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Svar på
interpellationer

Sedan angriper han mig för att jag pekar på hans retorik. Låt mig bara kort säga att det ni gör i hela er retorik – och det var ungefär halva Kent Ekeröths inlägg – är att hela tiden knyta invandrare och utlänningar till brott. Det är hela bakgrunden. Det är inte brotten ni är ute efter. Det är inte brotten ni reagerar på, utan det är invandringen som ni är emot, och så använder ni kriminalpolitiken som slagfält.

Dessutom är ni alltid så snabba att peka på andras kriminalitet. Ni vill inte gärna tala om att andra än invandrare begår brott, även om det finns ganska många exempel, som jag nämnde i mitt inlägg. Ni är snabba att peka på de brott som invandrare begår.

Men, Kent Ekeröth, hur ser det ut i era egna led? Det räcker med att titta i din egen riksdagsgrupp. Du tillhör Sveriges mest kriminella riksdagsgrupp. Det finns ett antal i din grupp som är dömda för brott: miss-handel, förtal och narkotikabrott. SD-ledamöter i den här kammaren ligger långt över riksgenomsnittet när det gäller andelen dömda. Du kanske ska vara tacksam, Ekeröth, för att vi inte kan utvisa svenska medborgare från Sverige. Då hade ni kanske haft svårt att få ihop era riksdagslistor.

Min poäng är: Innan du börjar peka ut andra och rikta udden mot invandrare, eller utlänningar, som du säger, se då till att städa upp i era egna led först.

Anf. 105 KENT EKERÖTH (SD):

Herr talman! Morgan Johansson menar att vi ska vara stolta över att vi utvisar 500 per år. Min statistik visar att vi behåller 83 procent i landet. Det försvarar Morgan Johansson. Han försvarar att vi behåller 92 procent av dem som har begått våldsbrott. Han försvarar att vi behåller 78 procent av dem som har begått sexualbrott. Det är det han står här och säger i dag. Han försvarar den hållningen.

Han frågar mig om vi har betänkligheter, om det kan finnas hinder och om vi är beredda att utvisa till tortyr. Nej, det är vi inte. Men som jag visade med den dom jag refererade till och som Morgan Johansson själv gick igenom i sitt inledningsanförande finns det en massa aspekter i lagen som gör att man inte ska utvisa. Det handlar om anknytning, om man har bott fem år i Sverige och så vidare. Åtminstone de aspekterna borde regeringen åtgärda. På så sätt skulle till exempel den här irakiske medborgaren ha blivit utvisad till Irak, för det fanns inga anledningar annat än att han inte kände sin släkt bra. Ska det verkligen vara en anledning att behålla en grov våldtäktsman som har fått fem år i svenskt fängelse? Morgan Johansson tycker det.

Han påstår också att vi hela tiden vill knyta invandring till brott. Nej, inte hela tiden, men det är en ganska relevant faktor när man diskuterar en lagstiftning som handlar om utvisning. Den hoppas jag att man också enligt Socialdemokraterna kan få diskutera. Då måste man rimligtvis tala om utlänningar, för det är ju bara de som är föremål för utvisning. Hur ska man kunna tala om denna lagstiftning utan att tala om utlänningar? Det går per definition inte, och det hade jag hoppats att Morgan Johansson hade kunnat inse utan att jag behövt påpeka det för honom.

Sedan talar han om kriminalitet i vår riksdagsgrupp. Nu har jag bara 26 sekunder på mig att svara, men jag talar gärna om sossarnas kriminella historia med tvångssteriliseringar och det ena med det tredje. Jag har långa listor på socialdemokrater runt om i landet som har begått otaliga brott,

inklusive sexualbrott mot barn. Det kan jag prata om hur länge som helst, och det vet Morgan Johansson om.

Prot. 2015/16:76
8 mars

Anf. 106 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Svar på
interpellationer

Herr talman! Jag pekade bara på att Kent Ekeröth kommer från en riksdagsgrupp där det finns ett antal som är dömda. Att utifrån detta dra alla över en kam och säga att alla som röstar på Sverigedemokraterna har ungefär samma brottsbelastning är fel. Den riksdagsgrupp som du, Kent Ekeröth, företräder har mycket högre brottsbelastning än den genomsnittlige sverigedemokratväljaren har. Åtminstone hoppas jag sannerligen att det är på det sättet.

Ekeröth kan säkert stå där med långa listor på annat, men han kommer inte undan min grundpoäng, nämligen att om han försöker jaga kriminalitet kanske han ska börja i sina egna led innan han använder denna retorik, som är så klassisk. Den har använts från det att nazisterna pekade ut judarna på 1930-talet till förhållandet mellan vita och svarta i 1950-talets USA och till hur man nu håller på i ett antal länder. Det gäller inte bara Ungern, utan vi ser också sådana tendenser i USA. Man försöker hela tiden märka ut vissa grupper som särskilt brottsbenägna eller farliga.

Träder man in på den vägen – och det är ett grundtema i Sverigedemokraternas retorik – sliter man sönder samhället. Då ställer man grupper mot varandra. Det leder fram till mycket svåra konflikter. Det är precis de konflikterna och det kaoset som Sverigedemokraterna vill åstadkomma, för det är det som ni långsiktigt lever på.

Jag har inga som helst moraliska betänkligheter när det gäller att utvisa människor som har begått brott. Jag har själv varit med om att göra det vid ett flertal tillfällen. Det svenska systemet fungerar på det sättet att vi har en grund, och sedan måste man titta på varje enskilt fall. Men den typ av retorik som Ekeröth ägnar sig åt syftar inte till att bekämpa brott utan bara till att peka ut invandrarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2015/16:85 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning

2015/16:95 Vissa begravningsfrågor

2015/16:97 Uppföljning av smittskyddsläkemedel

2015/16:107 Informationsutbytesavtal med Förenade Arabemiraten

2015/16:108 Skatteavtal mellan Sverige och Saudiarabien

2015/16:125 Skuldsanering – förbättrade möjligheter för överskuldssatta att starta om på nytt

2015/16:126 Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

KOM(2016) 50 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om en åtgärdsplan för förstärkning av kampen mot finansiering av terrorism

KOM(2016) 113 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 vad gäller sekretariatet för övervakningskommittén för Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 mars

2015/16:464 Situationen på våra asylboenden

av *Désirée Pethrus* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:465 Effekter på demokratin av ny regionindelning

av *Michael Svensson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 7 mars

2015/16:466 Utvisning på grund av brott i fler fall

av *Anti Avsan* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:467 Sveriges Västsaharapolitik

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 mars

2015/16:917 Reserverade medel för Arbetsförmedlingen

av *Désirée Pethrus* (KD)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:918 Utrustningen av HKP 14 F

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:919 Reservvapen i tävlingssammanhang

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 6 mars

Prot. 2015/16:76
8 mars

2015/16:920 Ökat regelkrångel för företagare

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:921 Normkritisk verksamhet

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:922 Finansiering av fri entré

av *Isabella Hökmark* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:923 OSSE:s resurser

av *Margareta Cederfelt* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:924 Id-kontrollernas effekt på resandet mellan Ystad och Bornholm

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

den 7 mars

2015/16:925 Framtidens kompetensförsörjning för viltbruket och naturturismen

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:926 Kartläggning av habiliteringsersättningen

av *Tomas Eneroth* (S)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 19.18.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med § 12
anf. 60 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från toppmöte med Turkiet samt informellt europeiskt råd	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S)	2
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S)	3
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 8 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD)	5
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD)	7
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 CARL SCHLYTER (MP)	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 16 CARL SCHLYTER (MP)	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C)	9
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C)	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V)	11
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V)	12
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 26 TINA ACKETOFT (L)	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 28 TINA ACKETOFT (L)	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	14
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M)	15
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M)	16
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 38 MARIA PLASS (M)	17
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 40 MARIA PLASS (M)	18
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
§ 2 Justering av protokoll	18
§ 3 Ansökan om ledighet	18
§ 4 Anmälan om ersättare	19
§ 5 Anmälan om kompletteringsval	19

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning	19	Prot. 2015/16:76
§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	19	8 mars
§ 8 Anmälan om faktrapromemoria	20	
§ 9 Ärenden för bordläggning.....	21	
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:436 om frisläppande av		
Nadija Savtjenko	21	
Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	21	
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C).....	22	
Anf. 44 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	22	
Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	23	
Anf. 46 KERSTIN LUNDGREN (C).....	24	
Anf. 47 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	25	
Anf. 48 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	25	
Anf. 49 KERSTIN LUNDGREN (C).....	26	
Anf. 50 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	26	
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:432 om elprisområden.....	27	
Anf. 51 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	27	
Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M).....	28	
Anf. 53 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	28	
Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M).....	29	
Anf. 55 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	30	
Anf. 56 BORIANA ÅBERG (M).....	31	
Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	32	
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:373 om behovet av		
förskollärare	32	
Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	32	
Anf. 59 MARIA STOCKHAUS (M).....	33	
Anf. 60 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	34	
Anf. 61 MARIA STOCKHAUS (M).....	35	
Anf. 62 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	36	
Anf. 63 MARIA STOCKHAUS (M).....	36	
Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	37	
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:421 om		
kärnkraftssäkerhet	37	
Anf. 65 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	37	
Anf. 66 ALLAN WIDMAN (L).....	38	
Anf. 67 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	39	
Anf. 68 ALLAN WIDMAN (L).....	39	
Anf. 69 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	40	
Anf. 70 ALLAN WIDMAN (L).....	40	
Anf. 71 Statsrådet HELENE HELLMARK		
KNUTSSON (S).....	41	

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:438 om Post- och telestyrelsens auktion av 700-megahertzbandet.....	41
Anf. 72 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	41
Anf. 73 ERIK OTTOSON (M)	42
Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	43
Anf. 75 ERIK OTTOSON (M)	44
Anf. 76 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	45
Anf. 77 ERIK OTTOSON (M)	46
Anf. 78 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	46
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:354 om åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete.....	47
Anf. 79 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47
Anf. 80 BEATRICE ASK (M)	48
(forts.).....	49
Ajournering.....	49
Återupptagna förhandlingar	49
§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:354 om åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete	49
Anf. 81 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	49
Anf. 82 BEATRICE ASK (M)	51
Anf. 83 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	52
Anf. 84 BEATRICE ASK (M)	53
Anf. 85 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	53
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:424 om avvisning och utvisning	54
Anf. 86 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	54
Anf. 87 BEATRICE ASK (M)	55
Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	56
Anf. 89 BEATRICE ASK (M)	57
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	58
Anf. 91 BEATRICE ASK (M)	58
Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	59
§ 17 Svar på interpellationerna 2015/16:367 och 371 om nätmobbning och näthat	60
Anf. 93 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	60
Anf. 94 EDWARD RIEDL (M)	61
Anf. 95 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	62
Anf. 96 EDWARD RIEDL (M)	63
Anf. 97 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	64

Anf. 98 EDWARD RIEDL (M)	64	Prot. 2015/16:76
Anf. 99 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	65	8 mars
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:412 om utvisning av kriminella utlännningar.....	65	
Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	65	
Anf. 101 KENT EKEROTH (SD)	66	
Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	67	
Anf. 103 KENT EKEROTH (SD).....	68	
Anf. 104 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	69	
Anf. 105 KENT EKEROTH (SD).....	70	
Anf. 106 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	71	
§ 19 Bordläggning.....	71	
§ 20 Anmälan om interpellationer.....	72	
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	72	
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 19.18.....	73	